T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİNDE USUL HUKUKU SORUNLARI

Okan CİVELEK

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ali Haydar Yıldırım

2024

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİNDE USUL HUKUKU SORUNLARI

Okan CİVELEK

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ali Haydar Yıldırım

İZMİR – 2024

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptalinde Usul Hukuku Sorunları" adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2024

Okan CİVELEK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptalinde Usul Hukuku Sorunları

Okan CİVELEK

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Özel Hukuk Programı

Anonim ortaklık, limited ortaklıktan sonra ülkemizde en yaygın görülen ortaklık türüdür. Anonim ortaklık, TTK m. 329'da *"... sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket…"* olarak tanımlanmıştır. Söz konusu bu ortaklığın TTK'ya göre iki adet zorunlu organı bulunmaktadır. Bunlar; genel kurul ve yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, şirketin temsil ve yönetim organıdır. Genel kurul ise şirketin, karar organıdır. Pay sahipleri, TTK m. 407'ye göre; pay sahipliğinden doğan haklarını, kural olarak genel kurulda kullanırlar. Kural olarak denilmektedir çünkü pay sahipleri, şirkete karşı haklarından bazılarını ancak dava yoluyla kullanabilmektedirler. Bu davalardan birisi olan ve bizim de tez konumuzu oluşturan dava ise TTK m. 445'te kendine yer bulan genel kurul kararlarının iptali davasıdır. İptal davası, tek bir paya sahip olan veya azınlıkta olan pay sahiplerini koruyan en önemli davalardan birisidir. Çünkü iptal davası, kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya dürüstlük kurallarına aykırı olan ve ortaklıkta çoğunluğu oluşturan grupların almış olduğu kararların, tek bir pay sahibi tarafından ortadan kaldırılabilmesine imkan tanır.

Çalışmamız kapsamında, öncelikle genel kurul kararlarının iptali davasından, bu davanın hukuki niteliğinden ve bu davanın taraflarından bahsedilecektir. Sonrasında ise TTK ve HMK hükümleri birlikte değerlendirilerek iptal davası bakımından dava şartları, yargılama esasları, iptal davasına ilişkin TTK'da bulunan özel hükümler ile mahkemece verilecek iptal

kararının sonuçlarından bahsedilecek ve bu kapsamda ortaya çıkabilecek usul hukuku sorunlarına temas edilerek çözüm üretilmek amaçlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Hukuku, Şirketler Hukuku, Anonim Şirket, Genel Kurul, İptal Davası

ABSTRACT

Master's Thesis

Procedural İssues İn Annulment Of General Assembly Resolutions Of Joint Stock Companies

Okan CİVELEK

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of Private Law

Private Law Program

Joint stock company is the most common type of company in Turkey after limited liability company. A joint stock company is defined in Article 329 of the TCC as "... a company whose capital is certain and divided into shares, and which is liable for its debts only with its assets...". According to the TCC, this partnership has two mandatory organs. These are the general assembly and the board of directors. The board of directors is the representation and management body of the company. The general assembly is the decision-making body of the company. Pursuant to Article 407 of the TCC, shareholders may exercise their rights arising from their shareholding, as a rule, at the general assembly. It is said "as a rule" because shareholders may exercise some of their rights against the company only through litigation. One of these lawsuits, which constitutes the subject of our thesis, is the action for annulment of the general assembly resolutions under Article 445 of the TCC. The action for annulment is one of the most important actions protecting the shareholders who hold a single share or minority shareholders. This is because the action for annulment allows a single shareholder to eliminate the decisions taken by the groups constituting the majority in the partnership, which are contrary to the law, the provisions of the articles of association or the rules of good faith.

Within the scope of our study, firstly, the action for annulment of general assembly resolutions, the legal nature of this action and the parties to this action

will be mentioned. Subsequently, by evaluating the provisions of the TCC and the CCP together, the conditions of the action for annulment, the principles of the proceedings, the special provisions in the TCC regarding the action for annulment, and the consequences of the annulment decision to be given by the court will be mentioned, and the procedural law problems that may arise in this context will be addressed and solutions will be aimed to be produced.

Keywords: Commercial Law, Company Law, Joint Stock Company, General Assembly, Action for Annulment.

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİNDE USUL HUKUKU SORUNLARI

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
YEMİN METNİ iii
ÖZET iv
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR xiv

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
İPTAL DAVASININ NİTELİĞİ VE TARAFLAR

I. GENEL KURUL KARARI VE HÜKÜMSÜZLÜĞÜ 3
A. Genel Kurul Kararının Önemi 3
B. Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Halleri 4
1. Genel Olarak 4
2. Yokluk 5
3. Butlan 6
4. İptal Edilebilirlik 7
II. GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ 8
A. Genel Olarak 8
B. İptal Edilebilirliğin Maddi Hukuka İlişkin Koşulları 9
1. Genel Kurul Kararı 9
2. Genel Kurul Kararının Kanuna, Ana Sözleşmeye veya Dürüstlük Kuralına Aykırılığı 9
a. Kanuna Aykırılık 9
b. Esas Sözleşmeye Aykırılık 10

c. Dürüstlük Kuralına Aykırılık 10
3. Karar ile Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırılık Arasında Nedensellik (İlliyet) Bağı 11
III. İPTAL DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ 12
A. Genel Olarak 12
B. İptal Davası Bakımından Değerlendirme 14
IV. İPTAL DAVASI VE TARAFLAR 15
A. Genel Olarak 15
B. Davacılar 16
1. Pay Sahipleri 16
a. Pay Sahiplerinin Dava Hakkı 16
b. Pay Sahiplerinin İptal Davası Açabilme Koşulları 17
(1) Genel Kurul Toplantısına Katılmış Olan Pay Sahiplerinin Dava Açabilme Koşulları 17
(i) Olumsuz Oy Vermek 18
(ii) Muhalefetin Toplantı Tutanağına Geçirilmesi 20
(2) Pay Sahiplerinin Karara Olumsuz Oy Verme ve Muhalefeti Tutanağa Geçirtme Koşulu Olmaksızın İptal Davası Açabilme Hakları 22
(i) Toplantıya Çağrının Usulünce Yapılmaması 23
(ii) Gündemin Gereği Gibi İlân Edilmemesi 24
(iv) Pay veya İntifa Hakkı Sahiplerinin Genel Kurula Katılmasına ve Oy Kullanmasına Haksız Olarak İzin Verilmemesi 26
2. Yönetim Kurulu 27
a. Genel Olarak 27
b. Davacı Sıfatı 28
c. Yargılama Giderleri 29
3. Kararların Yerine Getirilmesi Kişisel Sorumluluğuna Sebep Olacak Yönetim Kurulu Üyeleri 30
a. Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatı 31

b. Genel Kurul Kararının İcra Edilebilir Nitelikte Olması 32
c. Yönetim Kurulu Üyesinin Kişisel Sorumluluğuna Sebep Olması 32
C. Davacı Sıfatı Bakımından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar 33
1. Dava Açıldıktan Sonra Payın Devri 33
2. Payın veya Pay Senedinin Birden Çok Sahibinin Bulunması 35
3. Pay Üzerinde Özellikle İntifa Hakkı ve Diğer Bazı Sınırlı Ayni Hakların Bulunması 36
D. Davalı 39
1. Genel Olarak 39
2. Anonim Ortaklığın Davalı Sıfatı ve Yargısal Temsili 39
E. Davanın İlanı ve Feri Müdahale 42
1. Davanın İlanı 42
2. Feri Müdahale 44
a. Genel Olarak 44
b. İptal Davasına Feri Müdahale 45

İKİNCİ BÖLÜM
DAVA ŞARTLARI VE YARGILAMA ESASLARI

I. DAVA ŞARTLARI 47
A. Görev ve Yetki 47
1. Görev 47
2. Yetki 48
a. Şirket Merkezinin Bulunduğu Yerdeki Mahkemenin Kesin Yetkili Olması 48
b. Şirket Merkezinin Değiştirilmesinin Mevcut Yetkiye Etkisi 51
(1) Dava Açılmadan Önce 51
(2) Dava Açılmasından Sonra 51
3. Tahkim ve Arabuluculuğa Elverişlilik Sorunu 53
a. Tahkim Kavramı ve Tahkime Elverişlilik 53

(1) Genel Olarak Tahkim 53
(2) Tahkime Elverişlilik Sorunu 54
(i) Doktrindeki Görüşler 54
(ii) Görüşlerin Değerlendirilmesi 57
b. Arabuluculuk 58
B. Üç Aylık Hak Düşürücü Süre 59
C. Teminat 61
1. Genel Olarak Teminat Kavramı ve HMK'da Yer Alan Düzenleme 61
2. İptal Davası Bakımından Teminata İlişkin Düzenleme 62
D. Kesin Hüküm ve Derdestlik 65
1. Kesin Hüküm 65
2. Derdestlik 67
E. Gerekli Harcın Yatırılması 67
1. Genel Olarak Dava Değeri Kavramı ve Önemi 67
2. İptal Davasında Dava Değerinin Tespiti 68
a. Doktrindeki Görüşler 68
b. Yargıtay Uygulaması ve Görüşümüz 69
II. YARGILAMA ESASLARI 70
A. İptal Davasında Uygulanacak Yargılama Usulü 70
1. Genel Olarak Basit Yargılama Usulü 70
2. Basit Yargılama Usulünü Düzenleyen TTK m. 1521 Hükmünün Amacı ve Kapsamı 71
B. İptal Davalarının Birleştirilerek Görülmesi 72
1. Genel Olarak Davaların Birleştirilerek Görülmesi 72
2. İptal Davasına İlişkin Özel Hüküm ve Hükmün Amacı 74
3. Birleştirmenin Kapsamı 74
4. Birleştirme Usulü 76
C. Duruşmaların Üç Aylık Bekleme Süresinden Sonra Başlaması 76
D. İspat ve Deliller 78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HÜKÜM, KANUN YOLLARI VE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

I. HÜKÜM 80
A. Davanın Kabulüne İlişkin Karar 80
1. Genel Olarak 80
2. İptal Hükmünün Kesin Hüküm Etkisi 80
a. Kişi Bakımından 80
b. Zaman Bakımından 82
3. Mahkemenin İptal Kararı Bakımından Özellik Arz Eden Durumlar 84
a. Mahkeme İptal Kararıyla Birlikte Doğru Karara Hükmedebilir Mi Sorunu 84
b. Mahkemece Kısmı İptal Kararına Hükmedilebilir Mi Sorunu 86
B. İptal Kararının Tescili ve İlanı 87
C. Davanın Reddine İlişkin Karar 88
II. DAVANIN KONUSUZ KALMASI VE DAVAYA SON VEREN TARAF İŞLEMLERİNİN İPTAL DAVASI BAKIMINDAN İNCELENMESİ 89
A. Davanın Konusuz Kalması 89
1. Teyit 89
2. Geri Alma 91
B. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri 92
1. Kabul ve Sulh 92
2. Feragat 93
III. KANUN YOLU 94
A. Olağan Kanun Yolları 94
1. İstinaf 94
2. Temyiz 95
B. Yargılamanın İadesi 96
IV. GEÇİÇİ HUKUKİ KORUMA 97
A. Yürütmenin Durdurulması Kararının Önemi 97
B. İptal Davasına İlişkin TTK'da Bulunan Özel Hüküm 97

C. Yürütmenin Durdurulması Kararına İtiraz 102
V. HAKSIZ DAVADAN DOĞAN SORUMLULUĞUN ÖZEL OLARAK DÜZENLENMESİ 103

SONUÇ 106
KAYNAKÇA 113

KISALTMALAR

AlmPOK	Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
AvK	1136 sayılı Avukatlık Kanunu
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
BATIDER	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
E.	Esas
eTTK	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
HD.	Hukuk Dairesi
HGK.	Hukuk Genel Kurulu
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUAK	Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
HUMK	1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K.	Karar
Krş.	Karşılaştırınız
m.	Madde
MTK	4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu
RG	Resmi Gazete
s.	Sayfa
S.	Sayı
ss.	Sayfadan Sayfaya
T.	Tarih
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TSY	Ticaret Sicili Yönetmeliği
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve devamı

GİRİŞ

Anonim ortaklığın[1] TTK'ya göre zorunlu iki adet organı bulunmaktadır. Bunlar; yönetim kurulu ve genel kuruldur. Genel kurul, anonim ortaklığın irade ve karar organıdır. Pay sahipleri, bu irade ve karar organı olan genel kurulda, oy kullanmak suretiyle şirket işlerine ilişkin haklarını kullanmış olurlar. Genel kurulda alınan bir karar, TTK m. 423 uyarınca; "… toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri …" de dahil olmak üzere tüm pay sahipleri tarafından bağlayıcı olacaktır. Ancak kanun koyucu, alınan bir kararın kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olduğunu düşünen pay sahibine iptal davası açma hakkı tanımıştır. Bu hak tanınmasaydı; oy çoğunluğunu elinde bulunduran pay sahipleri, kendi iradelerine uygun kararı alacak ve diğer pay sahipleri de alınan bu karara kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olsa bile uymak zorunda kalacaktı. Bu bağlamda iptal davası, anonim ortaklık pay sahiplerini koruyan en önemli davalardan birisidir. Bu nedenle de uygulamada sıklıkla bu davanın açıldığı ve bu davanın usul hukuku hükümleri ile sıkı bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Çalışmamızda iptal davasının, usul hukuku ile olan ilişkisi detaylandırılacak; sorunlar ve öğretideki görüş ayrılıkları tespit edilerek çözüm bulunmaya çalışılacaktır.

Bu bağlamda çalışmamızın birinci bölümünde; genel kurul kararının öneminden, genel kurul kararlarının hükümsüzlük hallerinden ve iptal davasının hukuki niteliğinden bahsedilmiş; iptal edilebilirlik yaptırımının, maddi hukuka ilişkin koşulları açıklanmıştır. Bu açıklamalardan sonra iptal davasının tarafları hakkında ön açıklamalarda bulunulmuş; özellikle pay sahiplerinin iptal davası açabilme koşulları ile davacı sıfatı bakımından ortaya çıkabilecek sorunlar tartışılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, dava şartları ve yargılama esasları hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Bu bağlamda; dava şartları olarak TTK'da düzenlenen görev ve yetki, üç aylık hak düşürücü süre, teminat gibi hususlar açıklanmıştır. Ayrıca TTK'da yer almayan tahkim, arabuluculuk, kesin hüküm ve derdestlik ile harçlar konularına açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Yargılama esasları başlığın altında ise iptal davasında uygulanacak yargılama usulü olan basit yargılama usulü, iptal davalarının

[1] Çalışmamızda kullanılan anonim ortaklık terimi, TTK m. 1531 uyarınca anonim şirket terimi ile eş anlamda kanuni terimdir.

birleştirilerek görülmesi ve iptal davasında duruşmaya başlanılması için beklenmesi gereken üç aylık süre açıklanmıştır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde, iptal davası sonucu mahkeme tarafından verilecek iptal kararı ile ret kararına ilişkin hususlar açıklanmıştır. Ayrıca, davanın konusuz kalması, davaya son veren taraf işlemleri ve iptal davasına ilişkin TTK'da bulunan özel hüküm kapsamında geçici hukuki koruma kurumu açıklanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İPTAL DAVASININ NİTELİĞİ VE TARAFLAR

I. GENEL KURUL KARARI VE HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

A. Genel Kurul Kararının Önemi

Anonim şirket, TTK m. 329'da "... sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket…" şeklinde düzenlenmiştir. TTK'nın anonim ortaklığa ilişkin düzenlemelerine bakıldığı zaman, yönetim kurulu ve genel kurul olmak üzere iki zorunlu organının bulunduğu anlaşılmaktadır.[2] Yeni TTK ile eTK'dan farklı olarak denetçi organ olmaktan çıkarılmıştır.[3]

Genel kurul, kanun ve şirket esas sözleşmesinin kendisine tanımış olduğu yetkileri kullanabilmek için; pay sahiplerinin veya bunların temsilcilerin oyları ile karar almalıdır. Bu açıdan genel kurul, bir karar organı olarak karşımıza çıkmaktadır.[4] Genel kurul tüm ortakların yer aldığı en geniş yetkili organdır.[5] Pay sahipleri, şirket yönetimine ilişkin haklarını karar organı olan bu genel kurulda kullanırlar (TTK m. 407/1). Genel kurul tarafından alınan kararlar, ortaklığın irade beyanı olmasından dolayı tüm pay sahipleri (TTK m. 423) ile diğer organları bağlar.[6]

Pay sahiplerinin, şirket yönetimi ve işleyişine ilişkin haklarını genel kurulda kullanabilmesi ve bu kurulda alınan kararların bütün pay sahiplerini doğrudan veya dolaylı olarak etkilemesi genel kurul kararlarının önemini bizlere göstermektedir.

---

[2] Oruç Hami Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, 4. Bası, Ankara, 2019 (Ortaklıklar), s. 460.
[3] Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 15. Bası, Beta, İstanbul, 2021, (Ortaklıklar) s. 144.
[4] Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 9. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020 (Hükümsüzlük), s. 10.
[5] Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu (Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku I**, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 475.
[6] Doğukan Algan, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararının Yürütmesinin (Tedbiren) Geri Bırakılması (TTK m. 449)**, İstanbul 2019, s. 5.

B. Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Halleri

1. Genel Olarak

Genel kurulun almış olduğu kararlar, hukuki sonuç doğurma amacıyla pay sahipleri yahut temsilcilerinin oy kullanarak gerçekleştirdiği ortaklık irade beyanıdır.[7] Genel kurul kararlarının irade beyanı olması ve bu irade beyanlarının hukuki sonuç sağlama amacına yönelik olması nedeniyle bu kararlar hukuki işlem niteliğine haizdir.[8] Bu konuda genel olarak öğretide veya yargısal kararlarda bir tartışma bulunmamakla birlikte tartışma konusu genel olarak bu hukuki işlemin, tek taraflı mı yoksa çok taraflı bir hukuki işlem mi olduğu noktasında toplanmaktadır.[9] Moroğlu'na göre: *"*çok taraflı hukuki işlem nitelemesi hukuk hissini daha fazla okşamaktadır.[10]

Genel kurul kararlarının, bir hukuki işlem olması nedeniyle bu kararların geçerli olabilmesinin ilk şartı hukuk kurallarına aykırı bulunmaması, yani hukuken mevcut ve geçerli olmasına bağlıdır.[11]

Genel kurul kararlarının hukuki işlem niteliğine haiz olması nedeniyle genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü denildiğinde karşımıza ağırlık derecesine göre yokluk, butlan ve iptal olmak üzere üç ihtimal çıkmaktadır.[12] Doktrinde bazı yazarlar, hükümsüzlük halleri arasında askıda hükümsüzlük halini de saymaktadır.[13]

---

[7] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 11; Algan, s. 5.

[8] Eren, hukuki işlemi *"bir veya birden çok kişinin hukuk düzeninin öngördüğü sınırlar içinde gerektiğinde diğer unsurlarla birlikte hukuki sonuçlar doğurmaya yönelmiş irade açıklaması veya açıklamalarından oluşan hukuki bir olgu"* olarak tanımlamıştır. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz: Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 25. Bası, Ankara, 2020, s. 203 vd.

[9] Acem Süleyman Alhan, **Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2018, s.14; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 527.

[10] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 13.

[11] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 27.

[12] İsmail Kırca, **Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 3. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2022, (Hükümsüzlük) s. 1.

[13] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 27; Kırca, Hükümsüzlük, s. 1.

2. Yokluk

TTK'da butlan ve iptal edilebilirlik yaptırımları düzenlenmişken yokluk yaptırımı hakkında özel bir düzenleme yani kanun maddesi bulunmamaktadır.[14] Ancak doktrin ve yargı kararlarında, yokluk yaptırımı kabul görmektedir.[15] Yokluk yaptırımında genel hükümler uygulama alanı bulacaktır.[16]

Yokluk, hukukî işlemin kurulması ile ilgili bir kurumdur. Yokluk kavramı, bir hukukî işlemin kurucu unsuru olan irade beyanından eksik olması hâli olarak tanımlanmaktadır.[17] Mevcut ve geçerli bir genel kurul kararından söz edebilmek için iki adet kurucu unsura ihtiyaç duyulduğu doktrinde belirtilmektedir. Bu iki kurucu unsur genel kurul toplantısının yapılması ve pay sahiplerinin oylarını kullanarak kanunda belirtilen nisap oranları ile bu toplantıda bir karar almasıdır.[18] Aranan bu kurucu unsurlarda bir eksiklik olması halinde, karar hukuk dünyasında hiç doğmamış şekilde en baştan itibaren yok sayılacaktır. [19] Bu karar hukuk dünyasında hiç doğmamış olacağı için bu karara ilişkin açılacak dava bir tespit davası niteliğinde olacaktır.[20] Genel kurul kararının yokluğu iddiası herkes tarafından ve bir süreye bağlı olmaksızın ileri sürülebilecek ve hakim tarafından re'sen dikkate alınacaktır.[21]

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 02.04.2014 tarihli kararında doktrinde yer alan yukarıdaki açıklamalara paralel bir açıklama yapmıştır. Buna göre;

> *Kavram olarak yokluk; bir hukuki işlemin doğabilmesi için öngörülen ve kurucu nitelikte olan emredici hükümlere aykırılık halidir. Bu aykırılık, işlemin unsurlarında eksikliğe yol açar ve işlemi "yokluk" ile sakat hale getiri. Yok sayılan işlem, şeklen dahi meydana gelmemiştir. Yokluk, bunu ileri sürme konusunda hukuki menfaati bulunan herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir ve tespit ettirilebilir, hâkim tarafından da re'sen dikkate alınır. Mahkemenin vereceği tespit hükmü, bu durumu açıklayıcı niteliktedir. Şirketler hukukundaki emredici hükümlere göre, genel kurul kararlarının oluşabilmesi için iki kurucu unsur gereklidir: Birincisi genel kurul toplantısı yapılması, ikincisi toplantıda karar alınmasıdır. Bunların birisindeki eksiklik halinde, işlem (karar) hiç*

---

[14] Yokluk yaptırımına TTK'da yer verilmemesinin hukuk güvenliği bakımından bir eksiklik oluşturduğuna dair bkz: Erdoğan Moroğlu, **6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Bası, İstanbul, 2016, (Değerlendirme), s. 261.

[15] Kırca, Hükümsüzlük, s. 1; Moroğlu, Değerlendirme, s. 261.

[16] Ömer Korkut, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı (6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre)**, Karahan Yayınları, Adana 2012, s. 35.

[17] Eren, s. 348.

[18] Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, 4. Bası, Adalet, Ankara, 2022, s. 1028; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 527; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 190; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 77.

[19] Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 190.

[20] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 148; Pulaşlı, s. 1030.

[21] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 148; Pulaşlı, s. 1030.

doğmamış sayılır; yani baştan itibaren yoktur. Örneğin, karar alınmadığı halde alınmış gibi gösterilirse veya Bakanlık temsilcisinin toplantıda bulunmaması halinde işlem, yoklukla sakat olacaktır. [22]

Yukarıda da belirttiğimiz üzere yokluk yaptırımı TTK'da özel olarak düzenlenmemiştir. Bu nedenle yokluğun tespiti davasında hangi yargılama usulünün uygulanacağı konusunda da kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Bu eksiklikten dolayı, butlan davası için TTK'da düzenlenen usul kurallarının, yokluğun tespiti davalarında da uygulanacağı öğretide belirtilmektedir. [23]

3. Butlan

TTK'nın 447. maddesinde, genel kurul kararlarının butlanı özel olarak düzenlenmiştir. Bu madde içerisinde genel kurulun butlan sebepleri 3 başlık altında düzenlenmiştir. Buna göre;

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran ,
b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran ,
c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.

TTK'nın 447. maddesinde her ne kadar belirtilmese de TBK'nın *"Kesin hükümsüzlük"* başlıklı 27. maddesinin de genel kurul kararları açısından uygulanması gerekmektedir. Bunun sonucu olarak, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olan veya konusunun imkânsız olduğu genel kurul kararlarının da geçersiz sayılması gerekmektedir.[24]

Öğretide butlanın istisnailiği ya da butlanın ikinciliği ilkesi olarak adlandırılan ve kendisine TTK m. 447'nin gerekçesinde[25] yer bulan ilkeye göre genel kurul

---

[22] Yargıtay HGK., E. 2013/1048, K. 2014/430, T. 02.04.2014.
[23] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 149.
[24] Fırat Karadoğan, **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2016, s. 52.
[25] TTK m. 447'nin gerekçesine göre*: "... bâtıl kararları iki kategoriye ayırmak, şekil yönünden bâtıl genel kurul kararlarını veya sebeplerini belirlemeyi içtihata ve öğretiye bırakmak, konu açısından bâtıl genel kurul kararlarına da -sınırlayıcı olmamakla birlikte, örnekler göstererek – kesin çizgilerle işaret etmek en isabetli yol olarak değerlendirilmiştir. Şekil yönünden geçersiz kararların saptanmasında -tehlike ve tehditlerden sakınma ilkesine ağırlık vererek – mahkemelerin gerekli özeni gösterecekleri inancı ile sistem benimsenmiştir. Bu sebeple, 447 nci madde genel kurulun özellikle*

kararında bir sakatlık gündeme geldiğinde öncelikle hukuka aykırılığı gidermeye elverişli ise iptal edilebilirlik yaptırımına başvurulmalı ancak iptal yaptırımının hukuka aykırılığı gidermede yetersiz kaldığı durumlarda butlana başvurulmalıdır.[26] Söz konusu ilke aslında genel kurul kararının kanun hükümlerine aykırılık teşkil ettiği durumlarda iptal yaptırımı ve butlan arasında bir tereddüt yaşandığında tercihin iptal yaptırımı olması anlamını taşımaktadır.[27]

4. İptal Edilebilirlik

İptal edilebilirlik, Türk Ticaret Kanunu'nun 445 ile 451. maddeleri arasında hüküm altına alınmıştır. Söz konusu düzenlemelerin madde başlığına bakıldığı zaman; 445. maddede "iptal sebepleri" ve 446. maddede "iptal davası açabilecek kişiler" düzenlenmiştir. "Çeşitli Hükümler" üst başlıklı ve "İlan, teminat ve kanun yolu*"* madde başlıklı 448. maddesinde ise; dava açıldığında bu hususun ilan edilmesi, iptal davasına üç aylık hak düşürücü süre geçmeden başlanamayacağı, birden fazla iptal davasının açılması ihtimalinde bu davaların birleştirilerek görüleceği ve şirketin talebi varsa şirketin muhtemel zararlarına karşılık hakim tarafından bir teminata hükmedilebileceği konuları hüküm altına alınmıştır.

Tezimizin konusunu genel olarak iptal davası oluşturduğu için iptal davasına ilişkin detaylı açıklamaları ilgili başlıklar altında yapacağız.

---

bâtıl olan kararlarını kategoriler halinde göstermiştir. Hükümdeki, "özellikle" sözcüğü geçersiz Genel Kurul kararlarının sadece maddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığını, yani maddenin sınırlı sayı (numerus clausus) niteliği taşımadığını ifade etmektedir. Ancak, hem "özellikle" sözcüğü nispî bir sınırı ifade etmekte hem de seçilen karar kategorileri, kanun koyucunun konuya sakınarak ve ihtiyatla yaklaştığını ortaya koymaktadır. Sakınma, hükmün içerdiği bir ilkedir. Özellikle sözcüğü bu sebeple sınırlayıcı bir işleve de sahiptir. Konusu itibarıyla bâtıl olan genel kurul kararları, bazı niteliklere sahip paysahipliği haklarını kaldıran veya sınırlandıran, anonim şirketin temel yapısını bozan ve sermayenin korunması ilkesine aykırı olan kararlara özgülenmiştir. Bunun dışındaki bâtıl genel kurul kararlarının tespitinde ise butlanın ikincilliği ilkesi uygulanır. Bu ilke, özel sebepler dolayısıyla iptal etmenin yeterli ve tatmin edici bir yaptırım oluşturmadığı hallerde hukukun genel hüküm ve ilkelerine göre butlana karar verilmesi anlamını taşır. Sakınma ilkesinin özellikle şeklî sebeplerin (eksiklik ve aksaklıkların) butlana yol açtığı hallerde gözetilmesi gerekir.".

[26] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 12-13.

[27] Kırca, Hükümsüzlük, s. 14

II. GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

A. Genel Olarak

TTK'nın 418. maddesinin ikinci fıkrasına göre; anonim ortaklıkta bir genel kurul kararı alınmak isteniyorsa, toplantıda hazır bulunanların çoğunluğunun bu karara olumlu oy vermiş olması gerekmektedir. İptali gereken genel kurul kararları, açılan bir iptal davasının sonucu olarak mahkeme tarafından iptal edilmediği sürece geçerli bir kararın tüm hüküm ve sonuçlarını doğurmaya devam edecektir.[28]

Genel kurulda alınan bu kararlar, TTK'nın 423. maddesinde de belirtildiği üzere pay sahibi toplantıda hazır bulunmasa veyahut toplantıda hazır bulunduğu halde söz konusu karara olumsuz oy vermiş olan pay sahiplerini de bağlayacaktır. Kanunda, iptal edilebilirliğe ilişkin hükümler olmasaydı oy çokluğunu ellerinde bulunduran pay sahipleri istedikleri kararları alabilecek ve diğer pay sahipleri de alınan bu kararlar kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı olsa bile uymak zorunda kalacaktı. Ancak kanun koyucu, oy çokluğunu elinde bulunduran ve aksine bir düzenleme olmadığı takdirde istediği kararları alabilecek olan pay sahiplerini, iptal sebepleri (kanun, esas sözleşme hükümleri ve dürüstlük kuralları) ile sınırlamış ve bu sınırlamaya uyulmadığı takdirde azınlık pay sahiplerine iptal davası açabilme hakkını tanımıştır.[29] Pay sahiplerine tanına bu hak, TTK'nın 445. maddesinde; "446 ncı maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler." denilerek belirtilmiştir.

[28] Pulaşlı, s. 1074.
[29] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 195.

B. İptal Edilebilirliğin Maddi Hukuka İlişkin Koşulları

1. Genel Kurul Kararı

TTK'nın 445. maddesinin lafzına baktığımız zaman iptal talebi hakkının kullanılabilmesi, her şeyden önce ortada mevcut ve geçerli bir genel kurul kararının olmasına bağlıdır. Örneğin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de 04.06.2018 tarihli kararında, bu hususu belirtmiştir. Buna göre;

> *Ancak, her şeyden önce TTK'nın 445. maddesi gereğince iptal talebi hakkının kullanılabilmesi için ilk koşul, ortada bir genel kurul kararının mevcut olmasıdır. Oysa, davaya konu genel kurulun (1) numaralı maddesinde oylama yapılmamış ve olumlu veya olumsuz hiçbir karar alınmamış, sadece yönetim kurulu raporu ve murakıp raporu okunmuştur. Bu durumda, ortada TTK'nın 445. maddesi gereğince iptali talep edilebilir nitelikte bir karar olmadığından, davacıların bu kararın iptalini talep etmeleri mümkün değildir.* [30]

2. Genel Kurul Kararının Kanuna, Ana Sözleşmeye veya Dürüstlük Kuralına Aykırılığı

TTK m. 445'te, üç adet iptal sebebi öngörülmektedir. Bunlar kanuna aykırılık, esas sözleşme hükümlerine aykırılık ve dürüstlük kuralına aykırılıktır.

Kanun koyucunun, genel kurul kararlarının hangi sebeplerle iptal edilebileceğini öngörmesinden dolayı hâkim, önüne gelen bir uyuşmazlıkta, alınan genel kurul kararının TTK'nın 445. maddesinde yer alan kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına uyguluğunu denetlemekle yetinmeli bu kararın yerinde bir karar olup olmadığı hususunda inceleme yapmamalıdır. [31]

a. Kanuna Aykırılık

Öğretide belirtildiği üzere, TTK m. 445'in uygulanmasında kanun terimi geniş yorumlanmalı ve yürürlükte bulunan yazılı hukuk kurallarının bütünü anlaşılmalıdır.[32]

---

[30] Yargıtay 11. HD., E. 2016/13576, K. 2018/4219, T. 04.06.2018. (kararara ma.yargitay.gov.tr)
[31] Kırca, Hükümsüzlük, s. 51; Alhan, s. 65.
[32] Kırca, Hükümsüzlük, s. 52; Şener, Ortaklıklar, s. 537; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 222.

Ancak burada karşımıza hangi kanun hükümlerine aykırılığın yokluk hangilerinin butlan hangilerinin ise iptal edilebilir olduğu sorunu ortaya çıkmaktadır.

Çamoğlu'na göre burada TTK m. 447 ve TBK m. 27 hükümlerini ayrık tutarak bu madde hükümleri haricinde kalan hükümsüzlük hallerinde iptal edilebilirliğe gidilmelidir.[33]

Puluşlı'da benzer bir görüş ortaya koyarak iptal davasının açılabilmesi için şeklen de olsa mevcut ve geçerli bir genel kurulu kararının olmasının gerektiği ve bu genel kuruldaki sakatlık nedeniyle iptal davasının açılacağının; yokluk ve butlan yaptırımına ulaşacak derecedeki ağır kanuna aykırılıklarda ortada şeklen de olsa bir genel kurul kararı olmayacağı için iptal davasının değil hükümsüzlüğün tespiti davasının söz konusu olacağını belirtmiştir.[34]

b. Esas Sözleşmeye Aykırılık

TTK m. 445 hükmünde, esas sözleşmeye aykırılık da iptal nedeni olarak sayılmıştır. Bir kanun hükmü, esas sözleşmeye konulsa bile kanun hükmü olarak varlığını koruyacaktır. Dolayısıyla bu hükme karşı bir aykırılık söz konusu olursa burada esas sözleşmeye aykırılık değil kanuna aykırılık olacaktır. İlgili kanun hükmüne aykırılık yukarıdaki başlıkta açıkladığımız üzere iptal edilebilir bir kanuna aykırılık ise sonuç bakımından bir fark olmayacaktır. Ancak ilgili kanun hükmüne aykırılık butlan sonucunu doğurmaktaysa bu durumda esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle iptal edilebilirlik yaptırımı değil butlanın tespiti söz konusu olacaktır. [35]

c. Dürüstlük Kuralına Aykırılık

TTK m. 445'te öngörülen üçüncü ve son iptal sebebi, dürüstlük kuralına aykırılıktır. Bu hüküm, TMK m. 2 ve özellikle bu madde de yer alan "Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz." hükmünün, genel kurul kararlan hakkında da uygulanacağının bizlere göstermektedir.[36]

[33] Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 534.
[34] Pulaşlı, s. 1080.
[35] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 69-70; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 534.
[36] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 232; Kırca, Hükümsüzlük, s. 73.

Şirketin kar elde etmesine rağmen keyfi şekilde kar payı dağıtmaması dürüstlük kuralına aykırılık olarak örnek verilebilir.[37]

3. Karar ile Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırılık Arasında Nedensellik (İlliyet) Bağı

Konuyla ilgili 6102 sayılı TTK'nın 446. maddesinin 1. fıkrasının "b" bendine göre;

> *Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağırının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıklardan genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri*

ifadesi yer almıştır. Bu bentte yer *alan* "sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğu" ifadesi ile kanun koyucu, illiyet bağını vurgulamıştır.[38] Fiil ile ortaya çıkan sonuç arasında bir sebep-sonuç ilişkisi kurulabiliyorsa ve fiil bu sonuca elverişli ise bu duruma illiyet bağı denir.[39]

Bu bentte sayılan iptal nedenleri, kararın meydana gelişiyle (usulle) ilgili hukuka aykırılıklardır. Yani kararın içeriği (konusu) itibariyle hukuka aykırı olmasında değil, kararın meydana gelişiyle (usulle) ilgili hukuka aykırılıklarda illiyet bağı önem taşımaktadır.[40]

Genel kurulda, esas sözleşmede (yaş, meslek, pay sahibi olup olmaması vs. açısından) öngörülen niteliklere sahip olmayan biri yönetim kurulu üyeliğine seçilirse

---

[37] *"TTK'nın 469/2 hükmünce bakiye kârın gerek bulunması hâlinde dağıtılmayıp yedek akçeye ayrılması mümkün bulunmaktadır. Ancak, anonim ortaklık yasada öngörülen bu hakkı keyfi şekilde kullanmak yetkisine sahip değildir. Genel kurul bu yolda takdir hakkını kullanırken objektif iyiniyet kuralarına uygun davranmalıdır. İptali talep edilen genel kurul kararında bu yönde somut bir gerekçe ise gösterilmiş değildir. Yargılama esnasında şirket vekilince bu noktada gösterilen gerekçenin isabetli olup olmadığının mahkemece, şirket kayıtları üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucu ile değerlendirilmesi gerektiğinden, Dairemizin 25.10.2004 gün ve 2004/572 E, 10310 K.sayılı onama kararının kaldırılarak, kararın açıklanan nedenle bozulmasına karar vermek gerekmiştir."* Yargıtay 11. HD., E. 2005/6096 K. 2005/6565 T. 21.06.2005. (https://www.lexpera.com.tr/)

[38] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 242; Kırca, Hükümsüzlük, s. 123.

[39] M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-II**, 13. Bası, Vedat, İstanbul, 2017, ss. 45-47; Haluk N. Nomer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Bası, Beta, İstanbul, 2015, s. 150; O. Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt II**, Legal, İstanbul, 2015, (C. II), s. 209; Eren, s. 607 vd.

[40] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 88-92; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 536.

bu karar, içeriği (konusu) itibariyle hukuka aykırıdır.[41] Ancak bir konunun gündemde bulunmamasına rağmen genel kurulda müzakere edilip karara bağlanması halinde burada kararın meydana gelişiyle (usulle) ilgili bir hukuka aykırılık vardır.[42] Kararın meydana gelişiyle (usulle) ilgili hukuka aykırılıklarda "kararın meydana gelişini düzenleyen (usûli) kurallar ihlal edilmeseydi, öyle bir karar alınmayacaktı"[43] iddiası ileri sürülmektedir.

Bu konuyla ilgili açıklamalarımızı TTK'yı hazırlayan Bilim Komisyonu Başkanı *Tekianlp*'in görüşü ve örneği ile bitirmenin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

> *... paysahibi tarafından ileri sürülen iptal sebebi, nisap, illiyet bağı veya başka bir neden dolayısıyla kararın alınmasında etkili değilse, yani iddia olunan kanuna aykırılık olmasaydı bile, karar gene alınabilecek idiyse, sebep kanuna aykırı olsa bile karar iptal edilemez. Mesela, 10.000 payın hazır bulunduğu bir GK'da, karar 7000 payın olumlu oyu ile alınmışsa 50 oyu bulunan bir paysahibi kendisine yapılan toplantı çağrısının usulsüz olduğu iddiası ile dava açmışsa, iddia doğru olsa bile dava kabul edilemez. Çünkü 50 oy kararın meydana gelmesinde etkili olmaz. Bu 50 oy karara muhalif kalmış olsaydı bile karar gene alınabilirdi…* [44]

III. İPTAL DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ

A. Genel Olarak

Davalar değişik isimlerle adlandırılır.[45] Davalara verilen isimler doğrudan kanundan kaynaklanabileceği gibi uygulamadan da kaynaklanabilir.[46] Hukuk Muhakemeleri Kanunu'muz 105 ila 113. maddeler arasında bazı belli başlı davaları düzenlemiştir. [47]

---

[41] Bkz: Kırca, Hükümsüzlük, s. 89, Örnek 1.
[42] Bkz: Kırca, Hükümsüzlük, s 89, Örnek 3.
[43] Kırca, Hükümsüzlük, s. 90.
[44] Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Bası, İstanbul, 2015, (Sermaye) ss. 394-397.
[45] Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku**, Legal, Ankara, 2016, (HMK) s. 203; Hakan Pekcanıtez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 8. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020, s. 213; Ejder Yılmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Dava Çeşitleri", **Bankacılar Dergisi**, Sayı 80, Yıl 2012, ss. 83-104, (Dava Çeşitleri), s. 83.
[46] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 213; Ejder Yılmaz, **HMK Şerhi Cilt II**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C.II), s. 2296; Yılmaz, Dava Çeşitleri, s. 83.
[47] Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, **Medeni Usul Hukuku**, 3. Bası, Yetkin, Ankara, 2020, s. 327; Yılmaz, Dava Çeşitleri, s. 83.

Öğretide davalar çeşitli kriterlere tabi tutularak sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.[48] Bu sınıflandırma özellikle uygulanacak ortak hukuk kurallarının tespiti bakımından önem arz etmektedir.[49] Doktrinde yapılan en önemli sınıflandırmalardan birisi ve bizim konumuz olan iptal davası bakımından önem arz eden sınıflandırma, mahkemeden talep edilen hukuki korumanın türüne göre yapılan sınıflandırmadır.[50]

Talep edilen hukuki korumanın türüne göre yapılan sınıflandırmada davalar eda davası, tespit davası ve inşai dava olarak üçe ayrılır.[51]

Eda davası HMK m. 105'te düzenlenmiştir.[52] Tahliye, alacak, istihkak, taşınırın teslimi davaları, sitede evcil hayvanın beslenilmemesini veya gürültü yapılmamasını isteme davaları eda davasına örnek olarak verilebilir. [53] Tespit davası HMK m. 106'da düzenlenmiştir.[54] Kira bedelinin, belgenin sahteliğinin veya taraflar arasında hukuken geçerli bir sözleşmenin mevcut olup olmadığını tespiti davaları örnek olarak verilebilir. [55] Bizim konumuz açısından özellikle önem arz eden dava türü ise inşai davadır. İnşai davalar HMK m. 108'de düzenlenmiştir. Buna göre;

> *1) İnşaî dava yoluyla, mahkemeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması talep edilir.*
> *(2) Bir inşaî hakkın, dava yoluyla kullanılmasının zorunlu olduğu hâllerde, inşaî dava açılır.*
> *(3) Kanunlarda aksi belirtilmedikçe, inşaî hükümler, geçmişe etkili değildir.*

Hak sahibi tarafından karşı tarafın katılmasına gerek kalmaksızın tek taraflı bir hukuki işlem ile yeni bir hukuki durum yaratmasına, var olan bu hukuki ilişkiye şekil vermesine ya da bu ilişkiyi sonlandırmasana olanak sağlayan haklara yenilik doğuran

---

[48] Ali Cem Budak ve Varol Karaaslan, **Medeni Usul Hukuku**, 5. Bası, Filiz, İstanbul, 2021, s. 151; Yılmaz, C. II, s. 2297.
[49] Yılmaz, Dava Çeşitleri, s. 83.
[50] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 214; Budak ve Karaarslan, s. 151; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 327.
[51] Baki Kuru ve Ali Cem Budak, **Tespit Davaları**, 2. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2010, s. 46; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 214; Yılmaz, C. II, s. 2297; Budak ve Karaarslan, s. 151.
[52] "*Eda davası yoluyla mahkemeden, davalının, bir şeyi vermeye veya yapmaya yahut yapmamaya mahkûm edilmesi talep edilir."* (HMK m. 105)
[53] Kuru, HMK, s. 203; Kuru ve Budak, s. 46; Budak ve Karaarslan, s. s. 152; Yılmaz, C. II, s. 2297; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 328; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 214; Süha Tanrıver, **Medenî Usûl Hukuku**, C. I, 3. Bası, Ankara, 2020, (C. I) s. 582.
[54] HMK m. 105: *"Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir"*
[55] Kuru, HMK, s. 206; Yılmaz, C. II, s. 2323; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 215.

haklar denir.[56] Tanımdan da anlaşılacağı üzere yenilik doğuran haklar kurucu, bozucu ve değiştirici yenilik doğurucu haklar olmak üzere üçe ayrılırlar.[57] Yenilik doğuran haklar kural olarak hak sahibinin tek taraflı iradesi ile hukuki sonucu meydana getiren haklardır.[58] Bazı yenilik doğuran hakların ise kullanılabilmesi kanun tarafından dava yoluyla ileri sürülmesi şartına bağlanmıştır. Kanunun böyle bir zorunluluk aradığı durumlarda inşai dava söz konusu olmaktadır.[59]

B. İptal Davası Bakımından Değerlendirme

Genel kurul kararlarının iptalini isteme hakkı hukuken geçerli olan bir genel kurul kararını hukuk düzenindeki bütün sonuçlarıyla birlikte geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasını talep eden bir hak olduğundan dolayı bozucu yenilik doğuran bir haktır.[60] Bu hakkın kullanılabilmesi de TTK m. 445 uyarınca ancak dava yoluyla olabilir.[61] Kanunumuzun da belirttiği üzere inşai hükümler geçmişe etkili değildir. Ancak genel kurul kararlarının iptali kararları bu genel kurala tabi değildir. Bu hususda gerekli açıklama ileride ilgili konu başlığı altında yapılacaktır. Tüm bu bilgiler ışığında genel kurul kararlarına karşı açılan iptal davasının hukuki niteliği bozucu yenilik doğuran bir davadır ve bu dava sonucunda verilen karar yenilik doğurucu bir karardır.[62]

Bu konuda *Moroğlu* eserinde genel kurul kararlarının iptali davası bakımından açıklamalarını yenilik doğrucu bir dava olduğu kabulü ile yapsa da hukuki niteliğine

---

[56] Ergun Önen, **İnşai Dava**, Ankara, 1981. s. 7; O. Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I**, Legal, İstanbul, 2015, (C. I), s. 37; Eren, ss. 63-64; Nomer, s. 31. Yılmaz, C. II, s. 2487; Budak ve Karaarslan, s. 154.

[57] Eren, s. 65; Antalya, C. I, s. 38.

[58] Kuru, HMK, s. 209; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 218; Budak ve Karaarslan, s. 154; Yılmaz, C. II, s. 2487; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 340; Tanrıver, C. I, s. 586; Kuru ve Budak, s. 48.

[59] Kuru, HMK, ss. 209-210; Eren, s. 68; Tanrıver, C. I, s. 586; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 218; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 340; Yılmaz, C. II, s. 2487; Budak ve Karaarslan, s. 155; Kuru ve Budak, s. 49.

[60] Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Basım, Dora, Bursa 2013, s. 356; Tamer Bozkurt, **Şirketler Hukuku**, 9. Bası, Legal, Ankara, 2018, s. 354; Kırca, Hükümsüzlük, s. 47.

[61] Önen, s. 14; Kuru ve Budak, s. 209.

[62] Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler, II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, İstanbul, 1960, s. 89; Kırca, Hükümsüzlük, s. 47; Şener, Ortaklıklar, s. 544; Bozkurt, s. 534; Zafer Saka, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, İstanbul, 2004, s. 249; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 206; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 543; Önen, s. 116.

yönelik "yenilik doğurucu bir eda davasıdır" [63] nitelendirmesine katılamamaktayız.[64] Çünkü yukarıda da açıkladığımız üzere eda davası ve yenilik doğuran davalar birbirinden farklı usulü hükümlere tabi olan ve farklı amaçlara hizmet eden iki dava türüdür. *Büyük*'ün[65] de eserinde haklı olarak belirttiği üzere "…bir davanın yenilik doğuran bir sonuç doğurduğundan bahsediliyorsa, yalnızca yenilik doğuran dava olarak nitelendirmek yeterli olacaktır.".

IV. İPTAL DAVASI ve TARAFLAR

A. Genel Olarak

Genel kurul kararlarının iptali davasında, amaç kararın mahkeme tarafından geriye dönük olarak ortadan kaldırılmasıdır.[66] Çünkü iptal edilebilir bir genel kurul kararına karşı dava açılıp bu dava sonucu mahkemece iptal hükmü verilmediği sürece, bu kararın iptal edilebilir olmasının herhangi bir hukuki sonucu olmayacaktır. Çünkü bu karar, sanki geçerli bir genel kurul kararıymış gibi tüm hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır.[67] [68]

Genel kurul tarafından alınan kararlar, ortaklığın irade beyanı olduğu için amaca uygun olup olmadığının yahut elverişliliğini takdir edecek pay sahiplerinin kendileridir.[69] Bir diğer deyişle; genel kurul kararlarının iptali davalarında, hâkimin inceleme yetkisinin sınırını yerindelik denetimi oluşturmaktadır.[70]

---

[63] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 250.

[64] Aynı nitelendirmeyi Yargıtay da yapmıştır. *"...askıda hükümsüzlüğün tesbitine ilişkin bir davanın inşai nitelikte bir eda davası olan "iptal davası" olarak nitelenmesi hatalıdır... "* Yargıtay 11. HD, E. 1983/3577, K. 1983/4119, T. 7.10.1983. (https://www.lexpera.com.tr/)

[65] Elif Irmak Büyük, **Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm**, On İki Levha, İstanbul, 2021, s. 152.

[66] Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 531

[67] Pulaşlı, s. 1074; Kırca, Hükümsüzlük, s. 133.

[68] *"... iptali kabil kararlar ise, daha çok ortakların menfaatlerinin koruyan düzenlemelere aykırılık teşkil eden, emredici kurallar dışında yorumlayıcı ve şekle ilişkin kuralların ihlal edildiği kararlardır. İptali gereken kararlar, baştan itibaren geçersiz olmadıklarından, iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğururlar. İptal davası açılmış olsa dahi, alınan kararların icrası etkilenmez. İptal anına kadar bu kararlara dayanılarak yapılan işlemler geçerlidir."* Yargıtay 11. HD., E. 2005/13782 K. 2007/692, T. 23.01.2007, (https://www.lexpera.com.tr).

[69] Kırca, Hükümsüzlük, s. 51; Saka, s. 240.

[70] İsmail Kırca, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi - Özen Borcu", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 22, Sayı: 3, Haziran 2004, ss. 85-96 (Takdir Yetkisi), ss. 90-91.

B. Davacılar

1. Pay Sahipleri

a. Pay Sahiplerinin Dava Hakkı

Pay sahiplerinin dava açabilme hakkı, TTK m. 446/1-a ve b'de düzenlenmiştir. Buna göre;

> *a) Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten,*
> *b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri ... iptal davası açabilir.*

Pay sahiplerinin, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilme hakları vazgeçilmez hakları arasında yer alır. Bu vazgeçilmez hakkını kullanmak isteyen bir pay sahibinin, TTK m. 446/1-a'da yer alan şartları yerine getirmiş olması gerekli ve yeterlidir. Bu madde hükmü haricinde pay sahibinin dava açma hakkı başkaca kayıt ve şartlara tâbî tutulamaz. [71]

İptal davası açma hakkı, pay sahibinin taahhüt ettiği sermayeyi tamamen ödemiş olmasına bağlı değildir. Pay sahibinin, sahip olduğu payların miktarı da iptal davası bakımından önem arz etmeyecektir.[72] Bu nedenle pay sahibinin, söz konusu şirkette tek bir paya sahip olması da iptal davası açabilme hakkını kullanması bakımdan bir farklılık yaratmayacaktır.

---

[71] Saka, s. 253; Moroğlu, Hükümsüzlük, s.259; Kırca, Hükümsüzlük, s. 144.

[72] Ali Haydar Yıldırım, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları ve Özellikle Muhalefet Şerhi", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 2, Yıl: 2016, ss. 383-430, s. 386; Emine Bilgetekin, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptalinde Davacı Sıfatı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019, s. 74; Kırca, Hükümsüzlük, s. 144; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 259.

Oy hakkından yoksun pay sahipleri genel kurula katılabilirler ancak genel kurul toplantısı sırasında oy kullanamazlar. Bu pay sahiplerinin oydan yoksun olsalar da genel kurul kararlarının iptalini dava etme hakları vardır.[73]

Ancak pay sahipliğinden doğan hakların donması hallerinde (bkz. TTK m. 198/2, 389) pay sahipliği haklarından hiçbirisi kullanılamayacağından, iptal davası da açılamaz. [74]

b. Pay Sahiplerinin İptal Davası Açabilme Koşulları

İptal davası açabilecek pay sahipleri, TTK m. 446/1-a'da düzenlenen "toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten" pay sahipleri ile TTK m. 446/1-b'de düzenlenen,

> *Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren*

pay sahipleri olarak 2 gruba ayrılmıştır.

(1) Genel Kurul Toplantısına Katılmış Olan Pay Sahiplerinin Dava Açabilme Koşulları

Genel kurula katılmış olan pay sahipleri ile intifa hakkı sahipleri, "karara olumsuz oy vermeleri ve karara muhalefetlerini tutanağa geçirtmeleri" koşuluyla iptal davası açabileceklerdir (TTK. m. 446/ 1-a). Kanun koyucu, "ve" bağlacı ile bu iki şartın birlikte gerçekleşmesini aramaktadır.[75] HMK m. 114/2'de "diğer kanunlarda yer alan dava şartlarına ilişkin hükümler saklıdır" denmektedir. Yargıtay'ın da kararlarında belirttiği üzere TTK m. 446/1-a'da yer alan şartlar HMK'nın belirttiği diğer kanunlarda yer alan dava şartlarındandır. Dava şartı HMK m. 114 vd. düzenlenmiş olup davanın her aşamasında hâkimin kendiliğinden araştırdığı ve tarafların da davanın her aşamasında ileri sürebildiği, eksikliği halinde davanın

[73] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 460; Saka, s. 254; Karadoğan, s. 88.
[74] Kırca, Hükümsüzlük, s. 144.
[75] Kırca, Hükümsüzlük, s. 148.

usulden reddine karar verilmesini gerektiren eksikliklerdir.[76] Örneğin Yargıtay vermiş olduğu bir kararında;

> *... 6102 sayılı TTK'nın 446. maddesi genel kurul kararlarının iptali koşulları ve yöntemi düzenlenmiş olup, toplantıda hazır bulunup alınan karara muhalif kalarak bu durumu zapta geçiren pay sahibinin iptal davası açabileceğinin belirtildiği, yerleşik Yargıtay uygulaması gereğince bu durumun dava şartı niteliğinde olduğu,…* [77]

demek suretiyle bu hususu açıkça belirtmiştir.[78]

(i) Olumsuz Oy Vermek

TTK, iptal davası açabilmenin ön koşulu olarak öncelikle karara olumsuz oy verme koşulunu aramıştır. Bu nedenle karara çekimser oy vermek iptal davası açma hakkı vermeyecektir. [79] Yargıtay da bu görüştedir.[80] Ancak oydan yoksun olanlar o toplantıda olumsuz oy kullanamayacağı için bu pay sahiplerinin sadece muhalefetini tutanağa geçirtme şartını yerine getirdiği takdirde iptal davasını açabileceklerini belirtmek gerekir. [81]

Hata, hile veya ikrah sonucu söz konusu karara olumlu oy veren pay sahipleri, TBK m. 30-39 arasında hüküm altına alınan "irade bozuklukları" hükümlerine dayanarak vermiş oldukları bu hatalı oyun iptali için dava açabilirler.[82] Bu iddialarını, açmış oldukları iptal davasında ya da açacakları ayrı bir dava ile ileri sürebilirler.[83] Ancak pay sahibinin amacı genel kurul kararının iptal edilmesi ise burada TBK m.

---

[76] Kuru, HMK, s. 190; Yılmaz, C.II s. 2562; Budak ve Karaarslan s. 169; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 324; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 213; Tanrıver, C. I, s. 635.

[77] Yargıtay 11 HD., E. 2020/5859, K. 2021/3295, T. 05.04.2021. (https://www.lexpera.com.tr/)

[78] Bir başka örnek ise: *"Dairemizin kökleşen uygulaması, bir karara muhalefet olunması ve muhalefetin tutanağa geçirilmesi yolundaki dava şartının gerçekleşebilmesi için (...)"* 11. HD, 10.02.2015, 3906/1627 (www.kazanci.com.tr).

[79] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 271; Kırca, Hükümsüzlük, s. 149; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 201. Aksi yönde görüşler için bkz: Ünal Tekinalp, "Olumlu veya Çekimser Oy Kullanan Pay Sahibi İptal Davası Açabilir mi?", **İktisat ve Maliye Dergisi**, Cilt. 29, Sayı. 7, ss. 278-280 (İptal); Şükrü Yıldız, **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989, s. 145-146.

[80] *"...iptale konu edilen 5. ve 7. maddelerin 36 kabul, 1 çekimser oy ile karara bağlandığı, muhalefet şerhi veren davacının 1 çekimser oyunun kendisine dava açma hakkı vermeyip..."* Yargıtay 23.HD., E. 2013/8178, K. 2014/1798, T. 11.03.2014. (https://www.lexpera.com.tr/)

[81] Kırca, Hükümsüzlük, s. 150; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 272; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 539; Pulaşlı, s. 1104; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 200.

[82] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 344; Kırca, Hükümsüzlük, s. 149.

[83] Moroğlu, Hükümsüzlük s. 346.

39/1 uyarınca belirtilen bir yıllık hak düşürücü süreye uygulanmamalı; TTK m. 445'te iptal davası bakımından öngörülen üç aylık hak düşürücü süreye riayet edilmelidir. [84]

İrade sakatlığı nedeniyle kullanmış olduğu oyun ve genel kurul kararının iptalini dava eden pay sahibinden muhalefetini tutanağa geçirtme şartını beklemek hayatın olağan akışına aykırı olacaktır. Çünkü kişi oyunu kullanırken belki aldatma nedeniyle belki de tehdit nedeniyle iradesini sağlıklı bir şekilde oluşturamamaktadır. Bu nedenle iradesi sakatlanmış bulunan pay sahibinden muhalefetini tutanağa geçirtme şartını yerine getirmiş olmasının aranmaması gerekir.[85]

Pay sahipleri, irade bozukluğu nedeniyle olumsuz oy kullanamadığını bu nedenle kullandığı oy işleminin iptalini, genel kurul kararının iptali davasından ayrı bir davada ileri sürmüşse bu dava, iptali davası bakımından bekletici sorun[86] oluşturacaktır.[87]

Pay sahiplerinin oy işleminin iptali ile genel kurul kararının iptalini aynı davada ileri sürebileceğini ve karara olumsuz oy verme şartının bir dava şartı olarak kabul edildiğini yukarıda ilgili yerlerde belirtmiştim. Bu iki bilgiyi birlikte değerlendirdiğimizde; hakim, ön incelemenin yapılacağı duruşmada, davacı pay sahibinin iradesinin sakatlanıp sakatlanmadığını öncelikle incelemesi gerekecektir.[88] Çünkü dava şartlarının incelenmesinde kendiliğinden araştırma ilkesi geçerlidir (HMK m. 137, 138, 139, 140). [89]

---

[84] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 345; Kırca Hükümsüzlük, s. 149.

[85] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 346-347. Bu konuda Tekinalp, pay sahibinin kullandığı oyun irade sakatlığı nedeniyle iptali amacıyla bir davası olmasa bile bilanço oylamalarında sırf pay sahibinin iradesini etkilemek amacıyla doğru olmayan yahut gizlenmiş bilgilerin verilmesi halinde pay sahibinin iradesinin sakatlanacağını bu nedenle de karara muhalefet koşunun aranmasının gereksiz olacağını ifade etmiştir. Tekinalp, İptal, s. 279.

[86] *"Bekletici sorun sayılmasının uygulamada en çok karşımıza çıkan sebebi, farklı mahkemelerde görülen davalar arasında bağlantı bulunması ve birisi hakkında verilecek kararın diğerini etkilemesidir. Böyle bir durumda birbiri ile ilişkili (bağlantılı) olan davaların birleştirilmesi mümkündür. İki hukuk davası derdest ve fakat bu davaların birleştirilmesi mümkün olmamışsa, aralarında bağlantı bulunması ve birisi hakkında verilecek olan kararın diğerini etkileyecek olması şartıyla davalardan birisinin diğeri için bekletici sorun sayılması gerekir."* Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 304.

[87] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 346.

[88] Algan, ss. 82-83.

[89] *"…Taraflar dava şartının noksanlığını yargılamanın her aşamasında ileri sürebileceği gibi, mahkemece de; dava şartının mevcut olup olmadığı davanın her aşamasında re'sen gözetilmesi gerekmektedir. HMK'nın 115/2.maddesine göre, yapılan incelemede dava şartının yokluğunun tespiti halinde, davanın usulden reddine karar verilmelidir…."* İstanbul BAM 2.HD., E. 2019/1219, K. 2019/1773.

(ii) Muhalefetin Toplantı Tutanağına Geçirilmesi

"Muhalefetlerini tutanağa geçirtmeleri" şartından ise tam olarak ne anlaşılması gerektiği öğretide tartışmalıdır.

Bir kısım yazarlara göre tutanağa olumsuz oy verildiğinin geçirtilmesi yeterlidir. Yani genel kurul toplantı tutanağından hangi pay sahiplerinin olumsuz oy verdiğinin ismen anlaşılabildiği durumlarda, muhalefeti tutanağa geçirtme şartının yerine getirildiği kabul edilmelidir. [90]

Öğretideki diğer yazarlara göre; olumsuz oy verilmesinin yanı sıra, karara muhalif kalındığı anlamının çıkartılabileceği başka bir ifadenin de tutanağa geçirtilmesi gereklidir. *Kırca*'ya göre muhalefetin tutanağa geçirilmesi, olumsuz oy verilmesinden çok daha farklı şekilde, genel kurulda alınan kararlardan hangilerinin iptal edilebilme ihtimalinin olduğunun şirket ve pay sahipleri tarafından anlaşılmasını sağlar. Çünkü pay sahibi olumsuz oy vermiş olabilir ve kararın hukuka aykırı olduğunu düşünüyor olabilir ancak dava açmayı düşünmüyor olabilir. Yahut kararın sırf kendi çıkarlarına aykırı olduğu gerekçesiyle olumsuz oy vermiş olabilir ancak bu kararın kanunda yazılan iptal sebeplerinden birine girmediğini biliyor veya düşünüyor olabilir. Aynı şekilde bir karara olumsuz oy verilmesi bu karara karşı iptal davasının açılacağı yönünde bir izlenimi yönetim kuruluna vermezken muhalefetin tutanağa geçirtilmesi durumunda yönetim kurulu bu karara karşı iptal davasının açılabileceğini öngörür ve bu davaya ilişkin hazırlıklar yapabilir yahut bu kararın icrasını dava açma süresi olan üç ay boyunca erteleyebilir.[91]

Kırca'nın görüşüne benzer şekilde Yargıtay'ın da karara muhalif kalındığının anlaşılabileceği başkaca bir ifadenin de tutanağa geçirtilmesinin gerekli olduğu yönünde kararlar vermektedir. Örneğin Yargıtay'a göre;

> *... davacının iptal davası açabilmesi için olumsuz oy kullanılmasının tek başına yeterli olmayıp muhalefetinin tutanağa geçirilmesi veya bu hususta ayrı bir dilekçe verilmesi gerektiği, oysa davacının olumsuz oy kullanmasına rağmen muhalefet şerhi veya muhalefeti ile ilgili ayrı bir dilekçe vermediği gerekçesiyle,*

---

[90] Yavuz Okçuoğlu, "Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi (TTK. 381/1 ve Koop. K. 53/1)" **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**, C. 2, Ankara, 1985, ss. 269-282 ss. 270-272; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 270; Bahtiyar, Ortaklıklar, ss. 201-202; Yıldırım, s. 405.

[91] Kırca, Hükümsüzlük, s. 152.

iptalini istediği 14/06/2013 tarihli genel kurul kararına karşı açılan davanın reddine... [92]

demek suretiyle bu hususu belirtmiştir.[93]

Muhalefetin tutanağa geçirtilmesi ile ilgili olarak belirtmek gerekir ki öğretide, karara peşinen muhalefet kalmanın, muhalefetin tutanağa geçirtilmesi şartını sağlamayacağı görüşü baskın görüştür.[94] Bu görüş Yargıtay kararlarında da kendine yer bulmuştur. Örneğin Yargıtay bir kararında;

...Somut olayda, davacı ortağın genel kurulda kendisini vekili aracılığıyla temsil ettirdiği, vekilin iptali istenen sermaye artırımına ilişkin 2. maddeye yönelik olarak daha karar alınmadan önce karşı çıktığı (peşin muhalefette bulunduğu), bu şekilde muhalefet durumunun öneriye karşı olup, kararın alınmasından sonra yapılmış bir karşı çıkmanın (muhalefet) bulunmadığı, bu durumda iptal davası açabilmek için kanunun aradığı "alınan kararlara muhalif kalma" koşulunun yerine getirilmediği anlaşıldığından sermaye artırımına dair 2 nolu gündem maddesi ile ilgili kararın dava şartı yokluğundan reddine karar verilmesi gerekirken.. [95]

demek suretiyle bu husus belirtmiştir. Ancak öğretide, muhalefetin tutanağa geçirtilmesi koşulunun gerçekleşmesi bakımından muhalefetin zamanının önemli olmadığı görüşünü savunan yazarlar da bulunmaktadır.[96]

Muhalefetin tutanağa geçirtilmesi şartıyla ilgili son olarak şu hususunda belirtilmesinde fayda vardır ki pay sahibinin muhalefetini toplantı tutanağının imzalanması anına kadar tutanağa geçirtmiş olması gerekmektedir. Yargıtay da pay sahibinin muhalefetini tutanağa geçirtmek için toplantı tutanağının imzalanmasına kadar vaktinin olduğunu kararlarında belirtmektedir. Örneğin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi kararında;

... toplantıya asaleten katılan diğer davacı ...'ın sermaye artışına ilişkin dava konusu gündem maddesinin görüşülmesi sırasında sermaye artışına yönelik itirazlarını ileri sürdüğü, oylamadan sonra tutanağın altına isim ve imzaların bulunduğu kısma "itiraz şerhi koyan", "itiraz şerhi koyanlar" ibarelerinin yazılarak ilgililerce tutanağın imzalandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dava

---

[92] Yargıtay 11. HD., E. 2016/1586, K. 2017/4216, T. 11.9.2017. (https://www.lexpera.com.tr/)

[93] Aynı doğrultuda, Yargıtay 11. HD., E. 2020/2074, K. 2021/3208, T. 1.4.2021. (https://www.lexpera.com.tr/)

[94] İlhan Yiğit, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü", **Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar)** 20 Ekim 2017, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018, s. 33; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 539; Şener, Ortaklıklar, s.538.

[95] Yargıtay 11. HD., E. 2015/6729, K. 2016/3366, T. 24.03.2016. (UYAP)

[96] Arslanlı, s. 86; Kırca, Hükümsüzlük, s. 155; Yıldırım, s. 413; Ebru Tüzemen Atik, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde 'Muhalefetin Tutanağa Geçirtilmesi' Koşulu ve Özellikle 'Peşinen Muhalefet'in Geçerliliği Sorunu", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 12, Sayı: 1, Haziran 2022, ss. 1006-1046, s. 1032; Veliye Yanlı, "Muhalefetin Tutanağa Geçirtilmesi ve Bu İşlemin Zamanı Sorunu -Genel Kurul Kararının İptali Davası Bağlamında-", **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2021, Cilt: XXXVII, Sayı: 2, ss. 5-36, ss. 27-32.

konusu olağanüstü genel kurulda alınan sermaye arttırımına ilişkin gündem maddesinin oylanmasından hemen sonra muhalefet şerhi bildirilmemişse de tutanağın imzalanmasından önce itiraz edildiği bildirilen şerhlerin verildiği, böylece usulüne uygun muhalefet şerhinin olduğu, dava şartının bulunduğu kabul edilerek, bir karar verilmesi gerekirken… [97]

demek suretiyle bu hususu belirtmiştir. Toplantı kapatıldıktan sonra muhalefetinin tutanağa geçirtilmesi iptal davasının açılması bakımından yeterli olmayacaktır.[98]

(2) Pay Sahiplerinin Karara Olumsuz Oy Verme ve Muhalefeti Tutanağa Geçirtme Koşulu Olmaksızın İptal Davası Açabilme Hakları

TTK m. 446/1-b hükmüne göre;

toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın,
• Çağrının usulüne göre yapılmadığını;
• Gündemin gereği gibi ilân edilmediğini;
• Genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını;
• Genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini;
ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren paysahipleri de iptal davası açabilirler.

"Nedensellik Bağı" başlığı altında açıklandığı üzere yukarıda sayılan bu iptal nedenleri kararın meydana gelişine (usule) ilişkin hukuka aykırılıklardır. Kararın meydana gelişine ilişkin hukuka aykırılıklarda TTK m. 446/1-a hükmünde belirtilen karara olumsuz oy vermek ve bu muhalefetini tutanağa geçirtme şartı aranmamaktadır. Ancak tekrar belirtmek isteriz ki bu bentte sayılan hallerde, hukuka aykırılık ile alınan karar arasında nedensellik bağının bulunması gereklidir.

Tekianlp'e [99] göre etki kuralına tabi haller m. 446/1-b'de belirtilmiştir ve sınırlı sayı ilkesi geçerlidir. [100] *Kırca*'ya göre ise, TTK m. 446/1-b'nin uygulanmasında sınırlı sayı ilkesinin geçerli olmaması gerekir. [101] Bilgi alma hakkının ihlali başta gelmek üzere kararın meydana gelişine (usule) ilişkin hukuka aykırılıklar da hükmün

[97] Yargıtay 11. HD., E. 2015/15655 K. 2016/6700 T. 16.6.2016. ((https://www.lexpera.com.tr/)
[98] Oruç Hami Şener, **Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi**, 2. Bası, Ankara, 2020, (Değerlendirme), s. 272; Kırca, Hükümsüzlük, s. 156; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 274.
[99] Tekinalp, Sermaye, s. 396.
[100] Aynı doğrultuda bkz: Ersin Çamoğlu, "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararının İptalinde Etki Kuralı", **Yaklaşım Dergisi**, Yıl 22, Sayı. 260, s. 217-223 (Etki), s. 218
[101] Kırca Hükümsüzlük, s. 124.

kapsamına girmelidir.[102] Kanaatimizce, maddenin getiriliş amacına uygun olarak TTK m. 446/1-b'de sayılmamış ancak kararın meydana gelişine (usule) ilişkin hukuka aykırılıklarda TTK m. 446/1-b kapsamında değerlendirilmeli ve pay sahiplerine dava açma hakkı tanınmalıdır. Nitekim Yargıtay'da bir kararında; "... davacı ortağın bilgi alma hakkının ihlali nedeniyle genel kurul toplantısında yanlış bir kararın alınmış olması, diğer bir anlatımla bilgi vermeme ile alınan kararlar arasında illiyet bağının bulunması halinde ancak alınan kararların iptali söz konusu olabilir..."[103] demek suretiyle madde metninde sayılmayan bir usule ilişkin hukuka aykırılığı iptal sebebi olarak saymıştır.

(i) Toplantıya Çağrının Usulünce Yapılmaması

Bu iptal nedeninde çağrının usulünce yapılmaması ve çağrının hiç yapılmaması yahut çağrının hiç yapılmamış sayılacağı hukuka aykırılıklar içermesinin ayrımını yapmak gereklidir. Pay sahiplerine bir çağrı yapılmış ancak bu çağrı TTK m. 414'e veya esas sözleşmede yer alan kayıtlara uygun biçimde yapılmamışsa bu durumda çağrının usulüne uygun yapılmadığından bahsedilir.[104] Örneğin Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanın zamanında yapılmaması veya şirketin internet sitesinde çağrının yapılmamış olması gibi. Bu gibi aykırılıklar sonucu iptal edilebilirlik yaptırımı gündeme gelecektir. Ancak hiç çağrı yapılmaması veya çağrı yapılmamış sayılacak derecede hukuka aykırılıklarda iptal değil yokluk yaptırımı gündeme gelecektir.[105]

Yargıtay, çağrının usulünce yapılmamasının, tek başına bir iptal nedeni oluşturmayacağını; sadece pay sahibine söz konusu karara karşı dava açabilme hakkını tanıyacağı kanaatindedir. Yargıtay bir kararında;

> *...Dairemizin istikrar kazanan uygulamasına göre, genel kurula çağrının usulsüz olması ve genel kurulu toplantıya çağıranların yetkisiz olmasının yapılan genel kurulun hükümsüz sayılmasını gerektirmeyeceği ancak usulüne uygun çağrı yapılmayan ortaklara dava hakkı sağlayacağı ve alınan kararların yasa, anasözleşme ve objektif iyiniyet kurallarına aykırı olması halinde iptal edilebileceği kabul edilmektedir..* [106]

[102] Aynı doğrultuda bkz: Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 243-245.
[103] Yargıtay 11. HD., E. 2006/2171, K. 2007/10775, T. 19.07.2007. (https://www.lexpera.com.tr/)
[104] Kırca, Hükümsüzlük, s. 161.
[105] Kırca, Hükümsüzlük, 161; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 280; Bahtiyar, ss. 202-203.
[106] Yargıtay 11. HD., E. 2002/7827, K. 2002/11447, T. 10.12.2002 (https://www.lexpera.com.tr/) .

demek suretiyle bu hususu açıklamıştır.[107] *Pulaşlı*'ya[108] göre de iptal davası açan pay sahipleri, alınan kararın iptal edilebilmesi için ayrıca bu kararın TTK'da yer alan iptal sebeplerinden birine girdiğini ve bu nedenle iptal edilmesi gerektiğini de ispatlaması gerekmektedir.[109]

Ancak TTK m. 446/1-b'deki her bir durumun nedensellik bağının da ispatlanması şartıyla münferiden iptal sebebi olduğu *Kırca*[110] ve *Moroğlu*[111] tarafından belirtilmektedir. Bizce de pay sahibinden ayrıca kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırılığın ispatının beklenmesi, kanunun getiriliş amacı olan genel kurula katılıp oy kullanamayan pay sahiplerini koruma amacıyla bağdaşmayacaktır.

Çağrının usulüne göre yapılmamasına rağmen toplantıya katılan veya toplantıdan zamanında haberdar olduğu ispatlanan pay sahibinin durumundan da bahsetmek gerekir. TTK m. 446/1-b lafzına baktığımız zaman görüyoruz ki kanun koyucu toplantıya ister katılsın ister katılmasın pay sahiplerini tek bir madde başlığı altında toplamıştır. Ancak bu hükmü, TMK'nin 2. maddesinde düzenlenmiş bulunan hakkın kötüye kullanılması yasağıyla birlikte değerlendirmemiz gerekmektedir. Böyle bir durumda, kanunda öngörülen soyut ihlal gerçekleşmiş ancak pay sahibi bu ihlale rağmen toplantıya katılmış veya katılabilecek imkana ulaşmıştır. Bu durumun aksini düşünmek, kanun koyucunun genel kurula katılıp oy kullanamayan pay sahibini korumak amacıyla bağdaşmayacaktır. Bu nedenle toplantıya katılmış olan pay sahibinin, artık TTK m. 446/1-a'daki şartların varlığı halinde dava açabileceğini kabul etmek gerekmektedir. [112]

(ii) Gündemin Gereği Gibi İlân Edilmemesi

Gündem TTK m. 413 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir. Buna göre:

(1) Gündem, genel kurulu toplantıya çağıran tarafından belirlenir.

---

[107] Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 11. HD., 30.05.2002, 2581/5385; 11.HD., 19.03.2002, 10204/2499. (www.kazanci.com.tr).

[108] Pulaşlı, s. 1108.

[109] Benzer görüş için bkz: Abbas Bilgili, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Davacılık Sıfatı", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 89, Sayı: 6, Kasım 2015, ss. 54-65, s. 60; Karadoğan, s. 81.

[110] İsmail Kırca, "Türk Ticaret Kanunu'nun Genel Kurul Kararlarının İptali Sebepleri ile İptal Davası Açabilecek Kişilere İlişkin Hükümleri Hakkında Bazı Değerlendirmeler", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 31, Sayı: 4, Aralık 2015, Sayfa: 5-11, (İptal Sebepleri), s. 7.

[111] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 278-279.

[112] Kırca, Hükümsüzlük, s. 159; Algan, s. 90.

(2) Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır.
(3) Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır

Gündemin gereği gibi ilan edilmesi, pay sahibinin söz konusu genel kurulun neden toplandığını ve bu genel kurulda hangi kararların görüşüp karara bağlanacağını ilan tarihinden itibaren bilmesine yarar. Bu hususları bilen pay sahibi o genel kurula katılma yahut katılmama iradesini ortaya koyabilir ve katılma kararı alırsa o gündeme ilişkin önceden hazırlıklı gidebilir. [113]

Gündem ile ilgili aykırılıklar sadece duyuru aşamasında değil aynı zamanda karar alma aşamasında gündeme bağlılık ilkesine uyulmaması[114] şeklinde de gerçekleşebilir.[115] [116]

Toplantıya çağrının usulünce yapılmaması başlığı altında son olarak bahsettiğim hususa burada da değinmek istiyorum. Maddenin getiriliş amacı ve TMK m. 2 birlikte değerlendirildiğinde, gündem gereği gibi ilan edilmemiş olsa bile bu gündemi gereği gibi zamanında öğrendiği ispat edilen pay sahibi ancak TTK 446/1-a bendindeki şartları taşıması halinde dava açabilmelidir. Çünkü maddenin getiriliş amacıyla gündemden haberi olmadığı için toplantıya katılmayan veya hazırlıklı bir şekilde katılamayan pay sahipleri korunmak istenmiştir. Pay sahibi bu soyut ihlale rağmen gündemi zamanında öğrenebilmiş, gerekli hazırlığı yapabilme imkanına sahip olmuşsa artık TTK 446/1-b bendindeki hükmün uygulanmaması gerekmektedir. Aksini düşünmek hakkın kötüye kullanılması yasağını dolanmak anlamına gelecektir.

[113] Kırca, Hükümsüzlük, s 161; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 104 vd; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 537; Pulaşlı s, 1111.

[114] Çamoğlu, gündemde yer almayan bir konunun karara bağlandığı durumlarda bu durumun kararın batıl olmasına yol açacağını ifade etmektedir. Çamoğlu, Etki, s. 219

[115] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 105.

[116] *"...gündemde hiç yer almayan bir konunun karara bağlanması yanında bir gündem maddesi çerçevesinde görüşülüp karara bağlandığı iddia edilmekle birlikte dürüst ve ortalama bir pay sahibinin o gündem maddesiyle irtibatlandıramadığı bir konunun karara bağlanması da gündemde bulunmayan konuların genel kurulda karara bağlanması kapsamına girer..."* Kırca, Hükümsüzlük, s. 161.

(iii) Genel Kurula Katılma Yetkisi Bulanmayan Kişilerin Toplantıya Katılıp Oy Kullanmaları

TTK m. 407, 415, 425 ve 432'ye göre genel kurula katılmaya ve oy kullanmaya yetkili kişiler hazır bulunanlar listesinde adı bulunan pay sahipleri veya onların temsilcileri ile pay üzerinde intifa hakkı bulunan kişilere aittir. [117]

Daha önce de belirttiğimiz üzere; oy hakkından yoksun olan pay sahipleri genel kurulda oylamaya katılamazlar ancak genel kurula katılabilirler. Bu pay sahipleri eğer söz konusu genel kurulda oy kullanırlarsa bu durum söz konusu maddenin kapsamına girecektir.[118] [119]

TTK m. 446/1-b maddesine göre, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişiler veya temsilcileri toplantıya katılıp oy kullanmış ise ve bu durum kararın alınmasında etkili olmuşsa, pay ve intifa hakkı sahipleri alınan kararların iptalini TTK m. 446/1-a bendinde yer alan olumsuz oy vermek ve bu muhalefetini tutanağa geçirtme koşullarına uymaksızın doğrudan iptal davası açabilirler.[120] Yargıtay'ın da bu doğrultuda kararları vardır. [121]

(iv) Pay veya İntifa Hakkı Sahiplerinin Genel Kurula Katılmasına ve Oy Kullanmasına Haksız Olarak İzin Verilmemesi

TTK m. 446/1-b'de pay sahibinin, genel kurul toplantısına katılması ve oyunu kullanabilmesine haksız olarak izin verilmemesi "ve" bağlacı ile belirtilmiştir. Bu durum, pay sahibinin toplantıya katılamaması ve dolayısıyla toplantıya katılamadığı için mantıken oyunu kullanamaması hallerinin bir araya gelmesi ile ortaya çıkabilecek

---

[117] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 283. Kırca'ya göre pay sahibinin genel kurula katılmasının yasak olduğu hallerde bu kişilerin temsilcileri de toplantıya katılamazlar. Bu nedenle maddede "veya temsilcilerin" yazması gereksizdir. Kırca, Hükümsüzlük, s. 162.

[118] Çamoğlu, Etki, s. 221.

[119] Oy hakkından yoksun bulunan kişilerin, genel kurul toplantısında yer alıp oy kullanması halinin göz ardı edilerek, TTK m. 446/1-b'deki düzenlemenin eksiklik teşkil ettiği yönünde bkz: Moroğlu, s. 292

[120] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 286; Kırca, Hükümsüzlük, s. 157.

[121] *"Yönetim kurulu üyeleri kendilerinin ibralarına ilişkin kararlarda oy hakkını haiz değillerdir. T.T.K.nun 374. maddesi hükmü buyurucu niteliktedir. Bu şekilde alınan genel kurul kararına karşı iptal davası açan ortaklar, muhalefet şerhlerini tutanağa yazdırmamış olsalar bile, ibraya ilişkin genel kurul kararının iptalini isteyebilirler (...)"* Yargıtay 11. HD., E. 2009/9025, K. 2011/2462, T. 08.03.2011. (https://www.lexpera.com.tr/)

bir iptal nedeni olarak algılanmaya müsaittir. Burada genel kurula katılma ve oy kullanmasının birbiriyle irtibatlandırılması hatalı olmuştur.[122]

Bu madde kapsamına girebilecek hallerden birisi toplantıya katılma hakkı olan ancak hazır bulunanlar listesine adı kaydedilmemiş pay sahipleridir. [123] Genel kurula katılabilmiş ancak haksız şekilde oy kullanması engellenmiş pay sahibi de bu madde kapsamında iptal davası açabilecektir. [124]

2. Yönetim Kurulu

a. Genel Olarak

TTK m. 446/1-c uyarınca genel kurul kararlarının iptali davasını açabilecek kişiler arasında yönetim kurulu da sayılmıştır. Yönetim kurulu bu davayı organ sıfatıyla açmaktadır. [125] Burada *Kırca'*nın da belirttiği üzere aslında yönetim kurulu genel kurulu tarafından seçilen bir organdır. Genel kurulun seçtiği organın yine genel kurulun aldığı bir karara karşı iptal davası açabilmesi istisnai bir durumdur. [126] Kanun maddesine bakıldığında yönetim kuruluna iptal davası açabilme bir hak olarak verilmişse de bu yönetim kurulu için sadece bir hak değil aynı zamanda bir yükümlülüktür. [127] *Çamoğlu*'na göre bu yükümlülüğün kaynağını, yönetim kuruluna özen ve bağlılık yükümü getiren TTK m. 369 oluşturmaktadır.[128] Şirketin yönetim ve temsili kayyıma bırakıldığı durumlarda ise organ sıfatıyla dava açma yetkisi ve yükümlülüğü bu kayyıma ait olacaktır. [129]

Yönetim kurulu iptal davası açmadan önce bu yönde bir karar alacaktır.[130] TTK m. 390 uyarınca; şirketin esas sözleşmesinde aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmuyorsa, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanacak ve kararını

---

[122] Kırca, Hükümsüzlük, s. 163.
[123] Kırca, Hükümsüzlük, s. 163; Çamoğlu, Etki, s. 221.
[124] Kırca, Hükümsüzlük, s. 163; Çamoğlu, Etki, s. 221.
[125] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 290.
[126] Kırca, Hükümsüzlük, s. 167.
[127] Bilgili ve Demirkapı, s. 356; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 292; Pulaşlı, s. 1122.
[128] Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 540.
[129] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 290-291.
[130] Arslanlı, ss. 87-88; Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II**, İstanbul, 1988, s. 893; Soner Altaş, **Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler**, 10, Bası, Seçkin, Ankara, 2021, s. 188; Bozkurt s, 355; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 540; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 290; Şener, Ortaklıklar, s. 539; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 203; Saka, s. 264.

toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alacaktır. Yönetim kurulu bu esaslara uyarak bir karar almadan iptal davası açacak olursa bu dava mahkeme tarafından reddedilecektir.[131]

Yukarıda da bahsettiğimiz üzere TTK m. 446/1-c yönetim kuruluna dava açma hakkını organ sıfatıyla vermektedir ve bu davada yönetim kurulu şirket adına hareket etmemektedir. Bu nedenle murahhas üye veya müdürler, yönetim kurulu tarafından TTK m. 390'a uygun bir karar almadığı sürece bu davayı açamazlar.[132]

TTK m. 446/1-a'da pay sahiplerinin iptal davası açabilmesi için karara olumsuz oy vermesi ve bu muhalefetini tutanağa geçirtmesi şartı aranmıştır. Ancak kanun koyucu TTK m. 446/1-c'de yönetim kurulu için böyle bir şart aramamış, yönetim kuruluna bu hakkı hiçbir ek koşul aramadan vermiştir. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılıp katılmaması yahut karara muhalefet edip etmemesinin bu davayı açma hakkı bakımından bir önem arz etmeyecektir.[133] Hatta yönetim kurulu üyesi olan pay sahipleri, iptalini dava ettiklerini genel kurul kararına olumlu oy kullanmış olsalar bile yine de yönetim kurulu sıfatıyla bu davayı açabilirler.[134]

Yönetim kurulunun açtığı bu davada davacı taraf yönetim kurulu iken davalı tarafı şirket olacaktır. Şirketin yönetim kurulu tarafından temsil edilmesi gerekirken bu davada bu durum söz konusu olamayacağından ötürü şirkete TMK m. 426/1-3 uyarınca kayyım atanmalı ve bu kayyım aracılığıyla temsil edilmelidir.[135]

b. Davacı Sıfatı

Yönetim kurulu tarafından açılan iptal davasında davacı sıfatı yönetim kuruluna aittir. [136] Ancak burada dava dilekçesinde, davacı olarak "X Anonim Şirketi Yönetim Kurulu" ibaresi yeterli olacak mıdır yoksa yönetim kurulu üyelerinin isimleri

[131] Mehmet Cemil Türk, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2018, s. 146.
[132] Arslanlı, s. 87-88. Ancak Domaniç'e göre murahhas üye ve müdürler de tıpkı yönetim kurulu gibi bir karara gerek duymaksızın iptal davası açabilmelidirler. Domaniç, ss. 893-894.
[133] Arslanlı, s. 88; Pulaşlı, s. 1122; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 203; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 540; Saka, s. 265; Domaniç, s. 892; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 292; Kırca, Hükümsüzlük, s. 168.
[134] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 292-293; Arslanlı, s. 88; Domaniç, s. 892.
[135] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 291.
[136] Kırca, Hükümsüzlük, s. 168; Domaniç, s. 892.

tek tek yazılmalı mıdır sorusu akla gelmektedir. Çünkü HMK m. 119/1-b uyarınca davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri dava dilekçesinde belirtilmelidir. *Kırca*'ya göre TTK m. 446/1-c yönetim kuruluna organ sıfatıyla dava açma hakkı verdiğine göre yönetim kurulunun HMK m. 50 bakımından taraf ehliyetine sahip olduğunu da kabul etmek gerekir. Bu doğrultuda taraf ehliyetine sahip olan yönetim kurulunun iptal davası açması halinde davacı tarafta "X Anonim Şirketi Yönetim Kurulu" yazılmasının yeterli olacağını söylemektedir. [137] Ancak *Domaniç* ise yönetim kurulunun organ sıfatıyla dava açabilmesinin yönetim kuruluna taraf ehliyeti kazandırmayacağını bu nedenle de yönetim kurulu tarafından açılan iptal davalarında yönetim kurulu üyelerinin isimlerinin ayrı ayrı belirtilmesi gerektiğini söylemektedir. [138]

Kanaatimizce *Kırca'*nın görüşünü benimsemek daha doğru olacaktır. Çünkü *Domaniç'*in görüşü benimsendiği takdirde ortaya bazı usul sorunları çıkmaktadır.[139] Örneğin dava açıldığı andaki yönetim kurulu üyelerinden birisi sonradan yönetim kurulu üyeliğinden çıkarılırsa yahut yeni bir yönetim kurulu üyesi kurula dahil olursa bu durumda kanuni taraf değişikliği sorunu ortaya çıkmaktadır. Yine benzer şekilde yönetim kurulu üyelerinin isimlerinin dava dilekçesinde ayrı ayrı belirtildiği durumlarda bu üyeler arasındaki ilişkinin mecburi dava arkadaşlığı olup olmayacağı sorunu gündeme gelecektir.

c. Yargılama Giderleri

Yargılama giderleri bakımından öğretideki bir kısım yazarlara göre yönetim kurulu bu davayı şirketin hak ve çıkarlarını korumak amacıyla aynı zamanda da kendisine yüklenen bir yükümlülük dolayısıyla açtığı için yargılama giderleri ve avukatlık ücretinden şirket tüzel kişiliği sorumlu olmalıdır.[140] *Domaniç* iptal davasının her ne kadar şirketin hak ve çıkarlarını korumak amacıyla açılan bir dava olsa da davalısının anonim şirket olmasından dolayı yargılama masraflarının davalı şirket tarafından avans edilmesinin ters bir işlem olduğundan dolayı yargılama

[137] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 168-169.
[138] Domaniç, s. 895-869.
[139] Kırca, Hükümsüzlük, s. 169.
[140] Pulaşlı, s. 1122; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 293. Benzer görüş için bkz: Saka, s. 265.

masraflarından yönetim kurulunun sorumlu olması gerektiğini ancak davanın kabul edilmesi halinde usul hukuku kurallarının bir gereği olarak yönetim kurulunun avans ettiği masraflar da dahil olmak üzere şirkete yüklenmesi gerektiğini söylemektedir. [141] *Kırca* ise kanunun, TTK m. 446/1-c marifetiyle yönetim kuruluna HMK m. 50'de belirtilen taraf ehliyetini verdiğini ve bu nedenle taraf ehliyetine sahip olan ve davayı açabilme yetkisine sahip olan yönetim kurulunun yargılama giderlerinden sorumlu tutulması gerektiğini söylemektedir.[142] Ancak *Kırca* bu sorumluluğun tamamen yönetim kurulu üzerinde kalmaması gerektiğini TTK m. 446/1-c'nin amacı da dikkate alınarak şirketin menfaatini korumak amacıyla dava açan yönetim kurulunun iç ilişkide şirkete rücu edebilme imkanına sahip olması gerektiğini söylemektedir.

Kanaatimizce TTK m.446/1-c hükmüne amaçsal yaklaşılmalı şirketin menfaatini korumak amacıyla ve şirketin organı sıfatıyla dava açan yönetim kurulunun yargılama giderlerinden sorumlu tutulmaması bu masrafların şirket üzerinde bırakılması daha doğru olacaktır.

3. Kararların Yerine Getirilmesi Kişisel Sorumluluğuna Sebep Olacak Yönetim Kurulu Üyeleri

TTK. m. 446/1-d, "kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri, iptal davası açabilir." hükmüyle yönetim kurulu üyelerinin iptal davasında davacı sıfatına sahip olabilecekleri düzenlenmektedir. Yukarıda da bahsedildiği üzere yönetim kurulunun organ sıfatıyla dava açabilmesi için öncelikle bu hususta bir karar alması gerekmektedir. Bu durumun zorluğundan dolayı yönetim kurulu üyelerine dava açma hakkı verilmesi isabetli bir düzenlemedir.[143] Yönetim kurulu üyelerine hukuka aykırı genel kurul kararlarının iptalini sağlama imkanı tanınarak hem şirketin menfaatinin korunmasına hem de yönetim kurulu üyelerinin sorumluluktan kurulmasına olanak sağlanmaktadır.[144]

TTK m. 446/1-d uyarınca yönetim kurulu üyelerinin dava açabilmesi için bazı şartların gerçekleşmiş olması gerekir. Buna göre:

---

[141] Domaniç, s. 895.
[142] Kırca, Hükümsüzlük, s. 169-170.
[143] Bilgili ve Demirkapı, s. 357; Bilgili, s. 63
[144] Kırca, Hükümsüzlük, s. 170.

- Yönetim kurulu üyeliği sıfatına haiz olması;
- İptali istenen genel kurul kararının icra edilebilir nitelikte olması;
- Kararın icrası yönetim kurulu üyesinin kişisel sorumluluğuna sebep olması gerekmektedir.

Bu şartlar hukuki nitelik itibariyle dava şartıdır. Bu nedenle kararın içeriği hukuka aykırı bile olsa bu şartlar sağlanmadan açılan iptal davası mahkeme tarafından reddedilecektir. [145] Bu şartlar hakim tarafından re'sen incelenecektir. [146]

a. Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatı

Yönetim kuruluğu üyeliği sıfatının hangi anda var olması gerektiği hususu önemlidir. Genel kurul kararının alındığı anda kişinin yönetim kurulu üyesi olması ya da olmamasının hiçbir önemi yoktur.[147] Çünkü kişinin iptal davası açabilmesi için kararın icra edilmesi sırasında üyelik sıfatına sahip olması gerekmektedir.[148] Aksi halde icrası kişisel sorumluluğuna yol açacak yönetim kurulu üyesi sırf kararın alındığı tarihte yönetim kurulu üyesi olmadığı için iptal davası açamayacak ve kişisel sorumluluğu ortaya çıkacaktır. Yönetim kurulu üyelerine dava açma hakkının verilmesi esasen bu üyelerin kişisel sorumluluklarını bertaraf etme amaçlı olduğu için kişi kararın icrası sırasında üye iken sonradan üyelik sıfatını kaybetmesi davanın devamına engel oluşturmayacaktır.[149]

Yönetim kurulu üyelerinin iptal davası açma hakkı, TTK m. 446/1-a'da sayılan ve pay sahipleri için geçerli olan toplantıda hazır bulunma veya muhalefetini tutanağa geçirtme şartlarına bağlı değildir. Yönetim kurulu üyeleri yukarıda saydığımız şartlar

---

[145] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 293-294; Domaniç, s. 897; Ünal Tekinalp, "İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açabilip Açamayacakları Sorunu", **İktisat ve Maliye Dergisi**, Cilt: 23, Sayı. 4, ss. 165-168, (İbra), s. 166.

[146] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 294; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 203; Bilgili, s. 63.

[147] Kırca, Hükümsüzlük, s. 170; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 294; Bilgili, s. 63; Saka, ss. 266-267. *"Davacı, ana sözleşmeye aykırılık iddiasıyla genel kurul kararının butlanına karar verilmesini talep etmiş olup, 6102 Sayılı TTK'nın 445. Maddesine göre ana sözleşmeye aykırılık butlan değil iptal sebebidir. Aynı Kanun'un 446. maddesi uyarınca iptal davasının yönetim kurulu üyelerinden her birinin açabileceği düzenlenmişse de davacı dava tarihi itibariyle yönetim kurulu üyesi olmadığından bu davayı açamaz."* Yargıtay 11. HD., E. 2014/16817, K. 2015/3322, T. 11.03.2015. (https:www.lexpera.com.tr/)

[148] Bilgili, s. 63; Kırca Hükümsüzlük, s. 170; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 294; Saka, ss. 266-267.

[149] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 295; Kırca, Hükümsüzlük, s. 171; Bilgili, s. 63.

gerçekleştiği takdirde toplantıya katılmaları, oy kullanmaları yahut muhalefetlerini tutanağa geçirtmeleri gibi ek şartlar aranmayacaktır.[150]

b. Genel Kurul Kararının İcra Edilebilir Nitelikte Olması

TTK m. 446/1-d "*kararların yerine getirilmesi"* ibaresini kullanmıştır. Buradan anlaşılması gereken icra edilebilir nitelikteki kararların iptale konu olabileceğidir. Çünkü icra edilebilir nitelikte olmayan bir karar yerine getirilemeyeceği için haliyle yönetim kurulu üyesinin sorumluluğuna da neden olmayacaktır.[151] Örneğin ibra ve azil gibi icrası gerekmeyen kararlara karşı yönetim kurulu üyeleri iptal davası açamaz.[152] Yargıtay da kararında bu hususu belirtmiştir.

> *Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; davalı şirketin 27/08/2014 tarihinde yapılan genel kurulunda davacının hakkında sorumluluk davası açılması yönünde herhangi bir karar alınmadığı, ibra kararının tek başına uygulanabilir bir karar niteliğinde olmadığı ve bu kararın yalnızca sorumluluk davasının dayanağı durumunda olduğu, bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemelerine ilişkin genel kurul kararlarının iptalinin ancak yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açılması ile mümkün olacağı, ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açılmadıkça ve önceki bir aşamada böyle bir dava açmanın mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir… usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA…* [153]

c. Yönetim Kurulu Üyesinin Kişisel Sorumluluğuna Sebep Olması

TTK m. 446/1-d, yönetim kurulu üyesinin genel kurul kararının iptali davası açabilmesini kararın yerine getirilmesinin kişisel sorumluluğuna sebep olması hali ile sınırlandırmıştır. Kararın yerine getirilmesinin kişisel sorumluluğa sebep olup olamayacağına davaya bakan mahkeme karar verecektir. [154] Sorumluluğun, niteliğinin veya kaynağının önemi olmadığı gibi kime karşı sorumlu olunduğun da örneğin şirkete

---

[150] Arslanlı, s. 88; Domaniç, s. 897; Şener, Ortaklıklar, s. 539; Kırca, Hükümsüzlük, s. 171.
[151] Bilgili, s. 63; Kırca, Hükümsüzlük, s. 171; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 294.
[152] Hakan Pekcanıtez, "Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1-4, 1987, ss. 439-495, s. 479; Kırca, Hükümsüzlük, s. 171; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 294; Domaniç, s. 897. Tekinalp ise ibra etmeme kararının icra edilebilir nitelikte bir karar olduğunu bu nedenle de ibra etmeme kararına karşı yönetim kurulu üyelerinin iptal davası açabileceğini savunmaktadır. Bkz: Tekinalp, İbra, s. 166 vd.
[153] Yargıtay 11.HD., E. 2015/13056, K. 2017/1271, T. 06.03.2017. (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/)
[154] Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 203.

veya pay sahiplerine karşı olmasının yahut üçüncü kişilere karşı olmasının da bir önemi yoktur.[155]

C. Davacı Sıfatı Bakımından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar

1. Dava Açıldıktan Sonra Payın Devri

Pay sahiplerinin açmış olduğu iptal davalarında, değinilmesi gereken önemli bir husus payın devri durumunda payı devralan kişinin iptal davası açıp açamayacağı ya da açılan iptal davasına devam edip edemeyeceğidir. Bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır.

İptal davası bakımından taraf sıfatının pay sahipliği sıfatına bağlı olmasından dolayı iptal davasının açılmasından hükmün kesinleşmesine kadar pay sahipliğinin sürmesinin bir zorunluluk olduğu konusunda öğreti ve Yargıtay'da görüş birliği bulunmaktadır.[156] Bu nedenle pay sahibinin, yargılama esnasında paylarını devretmesi halinde, mahkemenin iptal davasının sıfat yokluğundan reddine hükmetmesi gerekmekte; payını devreden pay sahibi tarafından devirden sonra açılacak iptal davasının ise yine sıfat yokluğundan dolayı dinlenmemesi gerekmektedir. [157] Yargıtay da bu görüştedir. [158]

---

[155] Kırca, Hükümsüzlük, s. 171; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 293.

[156] Abuzer Kendigelen, "İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliğinin Cüzi Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi", **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80.Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 2001, (Payların Devri), s. 319; Kırca, Hükümsüzlük, s. 145; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 261; Pulaşlı, s. 1114; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 540.

[157] Kırca, Hükümsüzlük, s. 145; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 261; Kendigelen, Payların Devri, 319; Pulaşlı, s. 1114; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 540.

[158] *"... davacının dava devam ederken davalı şirketteki tüm hisselerini 04/01/2017 tarihinde ayrılma hakkını kullanarak devrettiği, bu tarih itibariyle davacının davacı sıfatı kalmadığı, davacı sıfatının kesintisiz şekilde devam etmesi gerektiği, üç ay sonra davacının davalı şirketten pay satın alarak hissedar olmasının davacıya bu davaya devam etme hakkı ve dolayısıyla davacılık sıfatı vermeyeceği, aynı taraflarla ilgili başka bir davada aynı hususun bölge adliye mahkemesi ilamında da tartışılarak davacının aktif husumetinin bulunmadığı yönünde karar tesis edildiği, davacının sonradan pay alması kendisini kaybettiği aktif dava ehliyetinin kazandıramayacağı, davacının aktif husumetinin bulunmadığı gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiştir. ... usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA karar verildi."* Yargıtay 11.HD., E. 2018/5195, K. 2019/6440, T. 10.10.2019 (https://karararama.yargitay.gov.tr).

"... genel kurul kararının iptali istemiyle açılan davada genel kurul kararlarının iptalini isteyen ortağın bu sıfatının davanın kesinleşmesine kadar devam etmesi gerektiği, dava devam ederken davacının Hakem kararı ile şirket ortaklığından çıkarıldığı, İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2016/741 E., 2016/870 K sayılı dosyasıyla hakem kararının iptaline ilişkin açılan davanın reddedildiği, kararın Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2017/1992 E. 2017/5518 K. sayılı ilamı ile onanarak kesinleştiği, buna ilişkin kararın 01.02.2018 tarihinde Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlandığı,

Açılmış bir davada, payların tamamını devralan kişinin davaya devam edip edemeyeceği yahut payların devrinden önceki dönemde alınmış bir genel kurul kararına karşı yeni pay sahibinin iptal davası açıp açamayacağı hususunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. [159]

Öğretide Moroğlu ve Kendigelen, genel kurul kararlarının iptalini dava edebilme hakkının pay sahipliği sıfatına bağlı bir hak olduğunu ifade etmektedirler.[160] Moroğlu ve Kendigelen'e göre payın devredilmesi halinde davacı sıfatı, payları devralan kişiye külli halefiyet durumlarının aksine intikal etmez. [161] [162] Bu yüzden yeni pay sahibinin açacağı yahut devam etmek istediği iptal davalarının taraf sıfatı yokluğundan reddedilmesi gerekmektedir. Yazarlara göre payın devredilmesi HMK m. 125 anlamında dava konusunun devri anlamına da gelmez. Çünkü iptal davasının konusunu, iptali istenen genel kurul kararı oluşturur. Payı devralan kişinin iptal davası konusu olan şeyi devralmış olamayacağından iptal davalarında HMK m. 125 uygulanamaz.

Moroğlu ve Kendigelen, genel kurul kararlarının iptalini dava edebilme hakkının pay sahipliği sıfatına bağlı bir hak olduğunu söylerken öğretide bu görüşün aksini savunan yazarlar da vardır. Algan[163] ve Polat'a[164] göre genel kurul kararlarının iptalini dava edebilme hakkı paya bağımlı bir haktır. Bu nedenle payın devri halinde yeni pay sahibi, dava açılmamış ancak eski pay sahibinin dava açabilmesi için gerekli şartları sağladığı durumla iptal davası açabilme hakkını da devralmış olacak veya dava açılmış ise bu davaya HMK 125/2 uyarınca devam edebilecektir.[165] [166]

---

davacının bu davada taraf sıfatının kalmadığı gerekçesiyle ortaklık sıfatını dava devam ederken kaybeden davacı yönünden davanın aktif husumet yokluğundan reddine karar verilmiştir. ... kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir." Yargıtay 11.HD., E. 2019/3528, K. 2020/2358, T. 04.03.2020. (https://karararama.yargitay.gov.tr)

[159] Kırca, Hükümsüzlük, s. 145.

[160] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 259; Kendigelen, Payların Devri, s. 322.

[161] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 261-262; Kendigelen, Payların Devri, ss. 327-328.

[162] *Pulaşlı'*da *"... İptal davası açıldıktan sonra, davacının ölümü veya şirketin birleşmesi gibi külli halefiyet hallerinde, davacılık sıfatı külli haleflere intikal eder. Bunun dışındaki payın devri hallerinde, davacılık sıfatının, payı devralan kimseye intikal etmesi mümkün değildir. Bu durumda açılan iptal davasının dinlenmemesi ve reddi gerekir..."* demek suretiyle Moroğlu ve Kendigelen ile aynı görüşte olduğunu belirtmiştir. Bkz. Pulaşlı, s. 1115.

[163] Algan, s. 79.

[164] Burak Polat, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarına Karşı Açılan İptal Davası Sırasında Pay Devrinin Davacılık Sıfatına Etkisi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 12, Sayı: 45 (Ocak 2021), ss. 399-416, s. 14.

[165] Algan s. 79; Polat, ss. 8-9, 14-15.

[166] Aynı yönde görüşler için bkz. *"Pay sahibi payını başkasına devir ederse, artık davayı bu payı devir alan ortak isterse takip edebilir"* Eriş, s. 450; *"... payları iktisap eden yeni ortak, iptal davası açma*

Kanaatimizce, genel kurul kararının iptalini talep etme hakkı pay sahipliği sıfatına bağlı bir haktır ve iptal davasının konusunu TTK m. 445 'de belirtildiği üzere kanuna, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kuralına aykırı olduğu iddia edilen bir genel kurul kararı oluşturmaktadır. Bu nedenle payın devredilmesi halinde davacı sıfatı, payları devralan kişiye geçmeyecek ve pay sahibinin payını devretmesi, dava konusunun devri anlamına gelmeyecek bu nedenle de HMK m.125/2 uygulama alanı bulmayacaktır.

2. Payın veya Pay Senedinin Birden Çok Sahibinin Bulunması

TTK m. 477/1'e göre*;* "Pay şirkete karşı bölünemez. Bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde, bunlar şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler.". Madde metninde açıkça belirtildiği üzere pay üzerinde paylı mülkiyet veya elbirliğiyle mülkiyet şeklinde birlikte mülkiyetin bulunduğu hallerde, pay sahiplerinin ortak bir temsilci tarafından temsil edilmeleri gerekir. [167] Ancak bu durumda atanacak olan temsilcinin pay sahibi olması zorunlu değildir.[168]

Öğretide baskın ve bizim de katıldığımız görüşe göre TTK m. 477 ve 432'nin sadece oy hakkının kullanılması gibi durumlar için değil paydan doğan hakların tümünde, dolayısıyla ortaklığa karşı dava açma hakkında da uygulanır. [169] İptal davası açılabilmesi için gerekli olan şartları TTK m. 447'de belirtilen ortak temsilcinin yerine getirmesi gerekmektedir.[170]

Ancak *Domaniç*[171], eTTK m. 373/2'yi (TTK m. 432) gerekçe göstererek müşterek temsilcinin yetkisinin yalnızca oy hakkı ile sınırlı olduğunu belirtmektedir. Çünkü eTTK m.373/2 (TTK m. 432), "Bir hisse senedinin birden çok maliki bulunduğu takdirde bunlar ancak bir temsilci marifetiyle rey haklarını kullanabilirler"

---

hakkını kazanır. Davanın açılmasından sonra esas sermaye paylarının devri durumunda, iktisap eden yeni ortak devam eden davaya katılarak iptal davasını sürdürebilir." Oruç Hami Şener, **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku**, Ankara, 2017 (Limited), s. 621.

[167] TMK ve TBK'nın ortak temsilci ve onun dava açması hususundaki ilgili hükümleri için bkz. TMK m. 377-378, 384, 552, 593, 640/3, 689 vd., TBK m. 625, 637/3.

[168] TTK m. 432/1: *"Bir pay, birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse, bunlar içlerinden birini veya üçüncü bir kişiyi, genel kurulda paydan doğan haklarını kullanması için temsilci olarak atayabilirler."*

[169] Kırca, Hükümsüzlük, s. 145; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 145; Bilgili ve Demirkapı, ss. 323-324; Pulaşlı, s. 1121.

[170] Yıldırım, s. 390.

[171] Domaniç, s. 891.

demektedir. Bu nedenle ortak temsilcinin alınan genel kurul kararının iptali için dava açma hakkı bulunmaz. İptal davası açılmak isteniyorsa birlikte mülkiyete sahip olan pay sahipleri birlikte imzalayacakları bir dilekçe ile açabilirler demektedir. Ancak TTK m. 432'de ise oy hakkı şeklinde bir sınırlama yer almayıp genel kurulda paydan doğan hakların ortak temsilci aracılığıyla kullanılacağı belirttiği için bu görüşe katılmamaktayız.

"Payların bölünememesi" başlıklı TTK'nın 477. maddesi, payın birden fazla sahibinin bulunduğu durumlarda, bu pay sahiplerinin şirkete karşı sahip oldukları haklarını ancak ortak bir temsilci vasıtasıyla kullanabileceklerini hüküm altına almıştır. Öğretide, TTK m. 477'nin oldukça geniş yorumlanmasıyla pay sahipleri tarafından belirlenen ortak temsilcinin, iptal davasını açabileceğinin kabul edilmesinin AvK m. 35/1 hükmüne aykırılık teşkil edeceğini savunan yazarlar da vardır.[172] AvK m. 35/1,"(…) mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir." demektedir. Bu nedenle pay sahipleri tarafından belirlenen ancak avukatlık sıfatına haiz olmayan ortak temsilcinin, genel kurul kararına karşı iptali davası açabileceğini kabul etmenin doğru olmadığı; bu ortak temsilcilin iptal davası açamayacağını söylemek gerekir.[173]

3. Pay Üzerinde Özellikle İntifa Hakkı ve Diğer Bazı Sınırlı Ayni Hakların Bulunması

Söz konusu payın intifa, rehin, hapis, saklama veya kullanım ödüncü sözleşmesi gibi haklar ile kayıtlı olması durumunda iptal davasının kim tarafından açılacağı hususunda TTK'da bir düzenleme bulunmamaktadır.[174]

Öğretide genel olarak payın üzerinde rehin hakkı bulunuyorsa rehin alan gerçek veya tüzel kişinin, pay ve pay senedi üzerinde saklama sözleşmesi bulunması durumunda saklayanın, payların veya pay senetlerinin kullanım ödüncü sözleşmesine

[172] Bilgetekin, s. 84.
[173] Domaniç, bu durumun kabul edilmesi halinde kanunun ruhuna aykırı bir şekilde hukukumuzda yer almayan bir avukatlık kurumunun yaratılmış olacağını söylemektedir. Domaniç, s. 891. Benzer görüş için bkz. Bilgetekin, s. 84.
[174] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 264.

konu olması halinde ödünç alanın iptal davası açabilme hakkının olmadığı söylenmektedir.[175]

Payın intifa hakkı ile kısıtlı olması halinde ise iptal davasının kim tarafından açılabileceği noktasında öğretide görüş birliği bulunmamaktadır.[176]

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle kısaca intifa hakkından bahsetmek gerekir. İntifa hakkı TMK m. 794 vd. düzenlenmiştir. TMK m. 794/2'de açıkça belirtildiği üzere intifa hakkı, hak sahibine tam bir yararlanma yetkisi veren bir irtifak hakkıdır. İntifa hakkı, diğer sınırlı ayni haklara nazaran sahibine en geniş kullanma ve yararlanma yetkilerini tanımaktadır. İntifa hakkı, hakkı tam bir yararlanma yetkisi verdiğinden malik mal üzerinde sadece tasarruf yetkisini kullanabilmektedir. Bu nedenle öğretide malike yalnızca çıplak (kuru) mülkiyetin kaldığı belirtilmektedir. [177]

Arslanlı, Domaniç ve *Teoman'a* göre TTK m. 432/2 hükmünde oy hakkının intifa hakkı sahibine verilmiş olması sebebiyle iptal davası açma hakkının da sadece intifa hakkı sahibi tarafından kullanılması gerekir.[178] Yargıtay'ın da intifa hakkı sahibinin genel kurul kararına karşı iptal davası açabileceğine[179] ve pay sahibinin genel kurul kararına karşı iptal davası açamayacağına[180] ilişkin kararları mevcuttur.

---

[175] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 267-268.

[176] Kırca, Hükümsüzlük, s. 146; Algan, s. 75.

[177] İntifa hakkı bakımından detaylı bilgi için bkz. A. Lale Sirmen, **Eşya Hukuku**, 5. Baskı, Yetkin, Ankara, 2017, s. 531 vd; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, **Eşya Hukuku**, 20. Bası, Filiz, İstanbul, 2017, s. 827 vd; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, Eşya Hukuku, 2. Baskı, Beta, İstanbul, 2018, s. 674 vd.; Şeref Ertaş, **Eşya Hukuku**, 11. Baskı, Meta, İzmir, 2014, s.505 vd.; Kemal T. Gürsoy, Fikret Eren ve Erol Cansel, **Türk Eşya Hukuku**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1984, s. 814 vd.

[178] Arslanlı, s. 85; Domaniç, s. 890; Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu"**, Tüm Makalelerim (1971-2001**), C. I-II, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul 2012 (İntifa), ss. 363-375, ss. 374-375.

[179] *"Taraflar arasındaki uyuşmazlık, davacının genel kurul iptali konusunda dava hakkı bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır. TTK'nun 360/4'ncü maddesinde açıkça 'Üzerinde intifa hakkı bulunan bir hisse senedinden doğan rey hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır' hükmü öngörülmüştür. Şu halde mahkemece, uyuşmazlığın yukarıda anılan açık kanun hükmü çerçevesinde değerlendirilerek, davacının dava hakkı olduğunun kabul edilip, işin esasına girilmesi...".* Yargıtay 11. HD., E. 2002/12676 K. 2003/4234 T. 29.04.2003. (https://www.lexpera.com.tr/)

[180] *"Mahkemece, TTK. nun 360. maddesi hükmü ve Yargıtay'ın bu konudaki insacına göre pay üzerinde intifa hakkı bulunan kişilerin toplantıya katılıp oy kullanma ve iptal davası açma hakları, bulunmasına karşın, aynı paylar üzerinde kuru mülkiyet hakkına sahip olanların söz konusu hakları kullanamayacakları davacının, intifa hakkı sahibinden alınan olurla, toplantılara katılıp oy kullanmasının ancak vekalet ilişkisi olarak yorumlanabileceği ve kendi adına dava açma hakkı sağlamayacağı gerekçesiyle vazgeçme ve dava ehliyeti yönünden istemin reddine karar verilmiştir. Hüküm davacı Mehnur vekilince temyiz edilmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere ve delillerini taktirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davacı Mehnur*

İkinci bir görüşe göre; iptal davası açma hakkı, kural olarak pay sahibine aittir.[181] Bu görüşü savunanlar, eğer ki kanun koyucu, intifa hakkı sahibine dava açma hakkı tanımak isteseydi iptal davasını açabilecek kişileri saydığı TTK m. 446'da pay sahibi ibaresi yerine başka bir ifade tercih edilebileceğini veya intifa hakkı sahiplerine oy hakkının tanındığı TTK m. 432/2'de dava hakkı bakımından da bir düzenlemenin getirilebileceğini söylemektedirler.

Üçüncü ve öğretideki hakim görüşe göre hem intifa hakkı sahibi hem de pay sahibi genel kurul kararının iptali davasını açabileceğine dair görüştür.[182] Bu görüşe göre intifa hakkı sahibine, pay sahipliğinden doğan hakları kullanabilmesi için bu hakkın hukuki güvencesi olan dava açabilme hakkının da tanınması gerekmektedir. Çünkü intifa hakkı sahibinin menfaatine aykırı bir genel kurul kararına karşı dava açabilme imkanı elinden alındığı takdirde pay sahipliğinden doğan haklarını aslında kullanamamış olacaktır.[183] Diğer yandan ise intifa hakkı ile sınırlandırılan payda, pay sahibinin menfaatlerinin halen devam ettiği ve bu menfaatlerinin korunması amacıyla pay sahibine de dava açabilme imkanının tanınması gerekmektedir.[184]

Kanaatimizce bu konuda öğretide de belirttiği gibi üzerinde intifa hakkı bulunan payda hem pay sahibinin hem de intifa hakkı sahibinin menfaati bulunmaktadır. Bu menfaatler de her zaman birbiriyle örtüşmek zorunda değildir. Bu nedenle hem pay sahibine hem intifa hakkı sahibine dava açma hakkı vermek çıkarlar dengesine uygun olacaktır.

---

vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir. Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı davacı Mehnur vekilinin yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA ... oy çokluğuyla karar verildi". Yargıtay 11. HD., E. 1981/2243, K. 1981/2678, T. 28.05.1981. (https://www.lexpera.com.tr/)

[181] Okçuoğlu, s. 280-282; Yıldız, s. 143.

[182] Abuzer Kendigelen, **Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı**, İstanbul, 1994, (İntifa), s. 297 vd.; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 264-268; Şener, Limited, s. 621; Pulaşlı, s. 1118.
İptal davası açma hakkının pay sahibine ait olduğunun ancak intifa hakkı sahibinin de kanunda aranan şartları yerine getirdiği takdirde dava açabileceğine ilişkin görüş için bkz. Yıldırım, ss. 392-393.

[183] Kendigelen, İntifa, ss. 304-305; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 264-265; Pulaşlı, s. 1118; Türk, s. 140.

[184] Kendigelen, İntifa, ss. 307-308; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 266; Pulaşlı, s. 1118.

D. Davalı

1. Genel Olarak

Öğretide, azınlık kararlarına ve imtiyazlı pay sahipleri kurulunun kararlarına karşı açılacak iptal davalarının, kime karşı açılacağı hususu tartışmalıdır.[185] Ancak bu istisnai durumlar hariç olmak üzere iptal davası kural olarak şirkete diğer bir deyişle şirket tüzel kişiliğine karşı açılır. Pay sahiplerinin açtığı iptal davasında anonim şirketi yönetim kurulu temsil edecektir. [186] Ancak, yönetim kurulunun yokluğu durumlarında yahut iptal davası, TTK'nın 446. maddesinin 1. fıkrasının "c" bendinde de belirtildiği üzere yönetim kurulu tarafından veya aynı maddenin "d" bendinin tanımış olduğu yetkiyle yönetim kurulunun çoğunluğunu oluşturan üyeler tarafından açılmışsa şirketin kim tarafından temsil edileceği alt başlık altında detaylıca incelenecektir.

2. Anonim Ortaklığın Davalı Sıfatı ve Yargısal Temsili

Önceki açıklamalarımızda da detaylıca belirttiğimiz üzere; iptal davasının konusunu TTK m. 445 hükmü uyarınca kanuna, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kuralına aykırı olduğu iddia edilen bir genel kurul kararı oluşturmaktadır. Genel kurul da şirketin bir organı olduğu için iptal davası şirket tüzel kişiliğine karşı açılmalıdır.[187]

İptal davasının davalı tarafında bulunan şirket tüzel kişiliğini yönetim kurulu temsil edecektir. [188] Yönetim kurulunun bu temsil yetkisini bizzat kullanması zorunlu değildir. Temsil yetkisini, TTK m. 370/2 uyarınca temsile yetkili bir veya daha fazla

---

[185] Detaylı bilgi için bkz: Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 256-258

[186] Kırca, Hükümsüzlük ss. 172-173; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 252-253; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 541.

[187] Kırca, Hükümsüzlük, s. 172; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 252; Türk, s. 154; Arslanlı, s. 85; Bilgili ve Demirkapı, s. 358; Bozkurt, s. 361; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 541; Pulaşlı, s. 1130; Altaş, s. 189; Şener, Ortaklıklar, s. 539; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 204.

"... ancak davalı gerçek kişiler aleyhine genel kurul kararının iptaline dair dava açılamayacağı için davanın ancak davalı şirkete karşı yöneltilebileceğinden davalı gerçek şahıslar hakkında davanın pasif husumet yokluğu sebebi ile reddine karar verilmiştir ... Kararı davalı şirket ve ..., ..., ... vekili temyiz etmiştir ... davalı şirket ve diğerleri vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir ..." Yargıtay 11. HD., E. 2016 / 684, K. 2017 / 4060, T. 4.07.2017. (https://www.hukukturk.com)

[188] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 252; Arslanlı, s. 85; Bilgili ve Demirkapı, s. 358; Bozkurt, s. 361; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 541; Pulaşlı, s. 1130; Altaş, s. 189; Şener, Ortaklıklar, s. 539; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 204.

TTK m. 365: *"(1) Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur."*.

murahhas üye veya dışarıdan atanmış müdür ile, varsa TBK m. 548 uyarınca atanmış bir ticari temsilci yahut vekalet ilişkisine dayanmak şartıyla bir avukat aracılığıyla kullanabilir. [189]

Şirketin kayyım tarafından temsili de söz konusu olabilir. Özellikle üç durum halinde şirket, iptal davasında kayyım tarafından temsil edilecektir. İlk durum olarak şirkete organ yokluğu nedeniyle TMK m. 427/1-4 uyarınca bir kayyım atanmışsa şirketi bu kayyım temsil edecektir. [190] İkinci ihtimal olarak, TTK m. 446/1-c hükmünde yönetim kuruluna da iptal davası açabilme hakkının tanındığından bahsetmiştik. Bu hüküm uyarınca yönetim kurulu tarafından açılan iptal davasında, şirkete bir kayyım atanacak ve şirket bu kayyım tarafından temsil edilecektir.[191] Bu ihtimalde atanacak kayyımın Türk Medeni Kanunu'nun hangi maddesine dayanarak atanacağı konusunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre burada kayyımın TMK m. 427/1-4'e göre atanması gerekmektedir. [192] Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre kayyımın TMK m. 426/1-3'e göre atanması gerekmektedir.[193] Üçüncü ve son ihtimal olarak yönetim kurulunu oluşturan üyelerin çoğunluğunun iptal davası açması oluşturmaktadır. Normalde yönetim kurulu üye veya üyelerinin iptal davası açması yönetim kurulunun temsil yetkisini etkilememekte ve temsil yetkisi halen yönetim kuruluna ait olmaktadır.[194] Ancak dava açmayan yönetim kurulu üyeleri azınlık duruma düşer ve temsil yetkisini kullanamaz hale gelirse şirkete kayyım atanmalı ve şirketin bu kayyım tarafından temsil edilmesi gerekmektedir. [195]

Daha önceki açıklamalarımızda iptal edilebilir bir genel kurul kararının, mahkemece verilmiş bir iptal hükmü olmadığı sürece geçerli bir genel kurul kararının tüm hüküm ve sonuçlarını doğuracağından bahsetmiştik. Bu doğrultuda genel kurul tarafından yönetim kurulunun azline ilişkin bir karar alınmışsa mevcut yönetim kurulunun görev ve yetkileri sonra erecek; yeni yönetim kurulu seçilecek ve bu iki

[189] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 252; Türk, ss. 154-155.
[190] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 252-253; Türk, s. 155.
[191] Arslanlı, s. 85; Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 252-253; Türk, s. 155; Bilgili ve Demirkapı, s. 358; Bozkurt, s. 361; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 541; Pulaşlı, s. 1130; Şener, Ortaklıklar, ss. 539-540; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 204.
[192] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Türk, s. 155.
[193] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 253; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 541.
[194] Arslanlı, s. 85; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 541; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 253; Şener, Ortaklıklar, s. 540; Türk, s. 155; Yıldız, ss. 139-140.
[195] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 253.

karar da iptal edilinceye kadar geçerliliklerini sürdürecektir.[196] Bu nedenle yönetim kurulunun azline ilişkin alınan bir kararın iptali istemiyle açılacak iptal davasında yeni yönetim kurulu seçilmişse davada şirketi yeni yönetim kurulunun temsil etmesi gerekmektedir. [197] Ancak yeni yönetim kurulu seçilmemişse yukarıdaki paragrafta da bahsettiğimiz üzere şirkete organ yokluğu nedeniyle TMK m. 427/1-4 uyarınca bir kayyım atanması ve şirketin bu kayyım tarafından temsil edilmesi gerekmektedir.[198]

Yine benzer şekilde genel kurulca şirketin feshi kararı alınmışsa bu karar iptal edilinceye kadar tüm hüküm ve sonuçlarını doğuracağı için şirket tasfiye haline girmiş olacak ve bu kararın iptali için açılan bir davada da şirketin tasfiye memurlarınca temsil edilmesi gerekecektir.[199]

Bu başlık altında son olarak şirketin tasfiye haline girmesi durumundan da bahsetmek gerekir. Şirket iflas nedeniyle veya genel kurulun almış olduğu bir karar ile adi tasfiye haline girmiş olabilir. Şirket, iflas nedeniyle tasfiye haline girmişse; şirketin, TTK m. 534 uyarınca iflas idaresi tarafından temsil edildiği durumlarda iptal davası bakımından da iflas idaresi tarafından temsil edilmesi gerekmektedir.[200] Yine benzer şekilde şirket adi tasfiye haline girmişse; şirketin, TTK m. 535/1 uyarınca tasfiye memurları tarafından temsil edildiği durumlarda iptal davası bakımından da tasfiye memurlarınca temsil edilmesi gerekmektedir.[201] Ancak TTK m. 534 ve 535'te bazı hallerde yönetim kurulunun temsil yetkisinin devam edeceğinin belirtilmesinden dolayı söz konusu durumlarda şirketin iptal davası bakımından da yönetim kurulu tarafından temsil edilmesi gerekmektedir. [202]

[196] Arslanlı, s. 85; Yıldız, s. 156.
[197] Arslanlı, s. 85; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 253; Yıldız, s. 156.
[198] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 253; Yıldız, s. 156.
[199] Arslanlı, s. 85; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 254; Yıldız, s. 156.
[200] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 255; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 204; Yıldız, s. 140; Türk, ss. 155-156.
[201] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 253-254; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 204; Yıldız, s. 155.
[202] Kırca, Hükümsüzlük, s. 173; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 253-255; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 204; Yıldız, s. 155-156.

E. Davanın İlanı ve Feri Müdahale

1. Davanın İlanı

TTK'nın 448. maddesinin 1. fıkrasında, genel kurul kararına karşı iptal davası açıldığı takdirde bu hususun ve duruşma gününün yönetim kurulu tarafından usulüne uygun şekilde ilan edileceğini, söz konusu bu hususların ilanının yapılmasının yanı sıra ilanın internet sitesine de konulması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak burada belirtilmelidir ki kanun metninde belirtilen ilanın internet sitesine koyma yükümlülüğü TTK m. 1524/1 kapsamına giren anonim ortaklıklar için söz konusu olacaktır.

Söz konusu hükme bakıldığı zaman görülmektedir ki kanun koyucu bu düzenlemeyi getirirken, söz konusu genel kurul kararı hakkında dava açılmış olduğunun ve iptal edilebilme ihtimalinin bulunduğunun ilgililerce öğrenilmesini sağlamakta; aynı zamanda dava açmamış ancak söz konusu davaya feri müdahil olarak katılmak isteyebilecek ilgilileri bu durumdan haberdar etme amacını taşımaktadır.[203]

Kanun koyucu ilan zorunluluğu getirirken herhangi bir ayrım yapmadan bu zorunluluğu getirmiştir. Dolayısıyla iptal davasının kim tarafından açıldığı fark etmeksizin bu ilanın yapılması zorunludur.[204] Hatta ilanı yapmakla yükümlü olan yönetim kurulu tarafından dava açılmış olsa bile yönetim kurulu bu ilanı yapmakla yükümlüdür.

Söz konusu düzenlemede, ilanın usulüne uygun yapılacağı düzenlenmiş ancak usulüne uygun yapılmasından kastın ne olduğu açıklanmamıştır. TTK'nın 339. maddesinin 2. fıkrasında ortaklık esas sözleşmesinde hangi hususların yer alması gerektiği düzenlenmiştir. Bu fıkranın "i" bendinde ise şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı hususunun esas sözleşmede yer alması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Yine TTK'da anonim şirkette yapılacak ilanlar konusunda temel düzenleme kabul edilebilecek TTK'nın 414. maddesinde ilanların TTSG'de yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle öğretide de belirtildiği üzere TTK'nın 448. maddesinin 1. fıkrasında yer alan usulüne uygun deyiminden şirket esas sözleşmesinde belirtilen

[203] Kırca, Hükümsüzlük, s. 190; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310; Şener, Ortaklıklar, s. 541.
[204] Kırca, Hükümsüzlük, s. 190; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310.

şekilde ve TTSG'de yapılan ilan anlaşılmalıdır. [205] Aynı karara karşı birden fazla iptal davası açıldığı takdirde her bir dava için ayrı ilan yapmak yerine tek bir metinde aynı karara karşı birden fazla iptal davası açıldığının ilan edilmesinin yeterli olduğunu kabul etmek gerekir.[206] İlanın içeriğinde öncelikle davanın hangi karar veya kararlara karşı açıldığının, davanın açıldığı mahkemenin ve dosya numarasının açıkça belirtilmiş olması gerekmektedir.[207] Öğretide, davanın kim tarafından açıldığının da ilanda belirtilmesi gerektiği söylenmektedir. [208]

Söz konusu düzenlemede ilanın ne zaman yapılacağına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle de ilanın ne zaman yapılacağı hususunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Öğretide yer alan bir görüşe göre; kanun metnine bakıldığı zaman davanın açıldığının ve duruşma gününün ilan edileceği hüküm altına alındığı için duruşma gününün şirkete tebliğ edilmesi beklenmeli ve bu tebliğden sonra duruşma gününün de yer aldığı metnin ilan edilmesi gerekmektedir.[209] Öğretide yer alan diğer görüşe göre; davanın ilan edilmesinin asıl amacın aslında dava açmayan ancak açma ihtimali bulunan ilgilileri bilgilendirmektir. Bu nedenle mahkemece duruşma gününün belirlenmesini beklemeden, dava dilekçesinin şirkete tebliğ edildiği tarihten itibaren gecikmesizin ilanın yapılmasının daha isabetli olacaktır. Bu görüşe göre, duruşma günü bakımından kanun koyucu tarafından bir sınırlama yapılmadığı için her duruşma gününün ayrı ayrı ilan edilmesi gerekmektedir. [210] Kanaatimizce, davanın açıldığının bir ilan ile duruşma gününün veya günlerinin bu ilandan ayrı başka ilanlar ile yapılması gereksiz olacaktır. Bu nedenle duruşma gününün mahkemece belirlenip şirkete tebliğ edilmesinden sonra ve her halde ilk duruşma gününden önce ilanın yapılması daha isabetli olacaktır.

Yönetim kurulunca ilan yapılmaması veya yapılan ilanın usulüne uygun olmaması iptal davası bakımından bir etki yaratmaz. Ancak diğer şartların da varlığı

[205] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 190-191; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310; Pulaşlı, s. 1131; Domaniç, s. 899; Bozkurt, s. 368.
[206] Kırca, Hükümsüzlük, s. 190.
[207] Domaniç, s. 899; Kırca, Hükümsüzlük, s. 190; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310.
[208] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310. Kırca, davayı açanın kimliğinin açıkça belirtilmesinden ziyade pay sahibi mi yönetim kurulu mu yoksa yönetim kurulu üyesinin mi davayı açtığının belirlenebilir olmasının yeterli olduğunu savunmaktadır. Bkz. Kırca, s. 190.
[209] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 311; Türk, s. 172.
[210] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 191-192.

halinde ilan yapmakla yükümlü yönetim kurulunun TTK m. 553 uyarınca sorumluluğu yoluna gidilebilir.[211]

2. Feri Müdahale

a. Genel Olarak

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na bakıldığı zaman görülmektedir ki hukukumuzda medeni yargılama iki taraf sistemine göre kurulmuştur. Bu iki taraf davacı ve davalıdır.[212] Ancak her zaman bir davanın sonucu, sadece tarafları üzerinde hüküm ve sonuç doğurmaz. Bazı davaların sonuçlarından, davanın tarafı olmadığı halde diğer kişilerde etkilenir. Hukuk sistemimizde bu durumun ortaya çıkarabileceği sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla, davanın tarafı olmayan kişilere kendi yararını korumak için, tarafların yanında davaya katılma imkanı verilmiştir.[213]

HMK m. 65'te asli müdahale düzenlenmiştir. Buna göre; asli müdahale, derdest olan bir davada, yargılama konusu hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak sahibi olduğunu iddia eden üçüncü bir kişinin, derdest olan söz konusu davanın taraflarına karşı ayrıca bağımsız bir dava açmasıdır. Öğretide de haklı olarak belirtildiği üzere asli müdahale aslında tam anlamıyla bir müdahale değildir.[214] Çünkü görüldüğü üzere, asli müdahalede ayrıca bağımsız bir dava daha açılmaktadır. Asli müdahale, normalden farklı olarak davanın taraflarına ayrı ayrı iki dava açmak yerine tek dava açılarak istenilen sonucun ortaya çıkılmasına hizmet etmektedir.[215] Asli müdahalede bulunan tarafa, öğretide asli müdahil denilmektedir. Asli müdahil, açılan bağımsız davanın bir tarafıdır. Bu nedenle, bağımsız davanın sonunda mahkemece, asli müdahil hakkında bir karar verilmesi gerekmektedir. [216]

Feri müdahale ise tam anlamıyla bir davaya katılma ve müdahale usulüdür. HMK m. 66 vd. düzenlenen feri müdahale, davanın tarafı olmayan üçüncü kişiye,

---

[211] Pulaşlı, s. 1131.
[212] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 168.
[213] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 168.
[214] Hakan Pekcanıtez ve Nedim Meriç, **Medeni Usul Hukukunda Fer'i Müdahale**, 2. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020, s. 66; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 168.
[215] Pekcanıtez ve Meriç, s. 64.
[216] Pekcanıtez ve Meriç, s. 66.

derdest bir davada, taraflardan birinin yanında ve ona yardımcı olmak için davaya katılma imkanının verildiği bir usuldür. Feri müdahil, ancak davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında davaya katılabilir. Bu katılma talebi, tahkikat sona erinceye kadar yapılabilir. Feri müdahil, asli müdahilden farklı olarak davanın bir tarafı olmadığı için yargılama sonunda onun hakkında bir karar verilmez.

TTK'da yer alan iptal davasına ilişkin hükümlere bakıldığı zaman, davaya müdahale ile ilgili bir düzenlemenin yer almadığı görülmektedir. Bundan dolayıdır ki diğer usulü kurumlarda olduğu gibi davaya müdahale kurumuna ilişkin de HMK'da yer alan düzenlemelere bakılması gerekmektedir.[217]

HMK m. 65 vd.da yer alan müdahaleye ilişkin hükümlerin uygulanmasını engelleyecek bir düzenleme, TTK'da hüküm altına alınmamıştır. Bu nedenle, iptal davalarına müdahalenin mümkün olduğunu söylemek gerekir. Öğretide de iptal davaları bakımından müdahalenin mümkün olacağı söylenmektedir.[218]

b. İptal Davasına Feri Müdahale

İptal davaları bakımından müdahalenin mümkün olacağı öğretide haklı olarak söyleniyor olsa da Yargıtay'ın, konusu aslında iptal davasında müdahaleye ilişkin olmasa da iptal davasına müdahaleye ilişkin açıklamalar içeren ve sonucu bakımından da iptal davasında fer'i müdahalenin söz konusu olamayacağına yönelik bir kararı bulunmaktadır. Söz konusu dava, aslında genel kurul kararının tescili talebinin sicil müdürlüğünce reddedilmesi sonucunda sicil müdürlüğünün almış olduğu bu karara karşı yapılan itirazı konu alan bir davadır. Bu davada, sicile tescil edilmeyen genel kurul kararına muhalefet eden pay sahipleri, davalı sicil müdürlüğünün yanında müdahil olarak davaya katılmak istemişlerdir. Ancak yerel mahkeme, bu talebi usul hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Bu kararın temyizi sonrası Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 13.10.1982 tarihli kararında;

> *... Müdahale isteyenlerin TTK.nun 381. maddesi hükmü gereğince bağımsız olarak iptal davası açmak olanakları vardır. Aksi kabul edilirse, ortakların, TTK.nun 381. maddesi yoluna başvurmadan aynı sonucu elde etme ve anılan*

[217] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 312-313.

[218] Arslanlı, s. 84, 88; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 312 vd.; Kırca, Hükümsüzlük, s. 200; Şener, Değerlendirme, s. 252; Pulaşlı, s. 1135.

maddede öngürlen süre ve teminat gösterme şartlarından kurulma neticesi doğabilir. [219]

gerekçesiyle yerel mahkemenin kararını hukuka uygun bulmuş ve temyiz talebini reddetmiştir. Söz konusu karara bakıldığı zaman görülmektedir ki; Yargıtay, bağımsız olarak iptal davası açabilen kişilerin, iptal davasına müdahalede bulunamayacağına hükmetmiştir. Öğretide, söz konusu bu karar haklı olarak eleştirilmektedir.[220] Yargıtay'ın bu kararının temel dayanak noktasını, söz konusu bu kişilerin, iptal davası açmadan, dava açmış gibi istenilen sonuca ulaşabilmeleri oluşturmaktadır. Bu gerekçeye katılmamaktayız. Zira, iptal davası açabilme hakkı olan bir kişi, iptal davası açmasa bile zaten söz konusu bu karardan etkilenecektir. Nitekim TTK'nın 450. maddesi, genel kurul kararının iptaline ilişkin mahkeme kararının, bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade edeceğini hüküm altına almıştır. Ayrıca iptal davası açma hakkı TTK'da; derdest bir davaya müdahalede bulunma hakkı ise HMK'da taraflara tanınmış olan birbirinden bağımsız haklardır. Bu iki haktan birinin kullanılabilmesi, diğerinin kullanılabilmesini engellememelidir. [221]

İptal davası bakımından fer'i müdahale hakkı, söz konusu bu davayı açmak için öngörülen üç aylık hak düşürücü sürenin geçmesinden sonra da kullanılabilir. Zira, HMK m. 66 uyarınca, müdahale talebinde bulunacak kişi, bu talebini tahkikat sona erinceye kadar kullanabilir. Fer'i müdahaleyi düzenleyen HMK hükümlerine ve özellikle m. 66'ya bakıldığı zaman görülmektedir ki fer'i müdahale talebinde bulunulabilmesi hukuki yarar şartına bağlanmıştır. Bu nedenle, müdahale talebinde bulunacak kişi pay sahibiyse TTK m. 446/1-a ve b'de yer alan şartları; yönetim kurulu üyesi ise TTK m. 446/1-d'de yer alan şartları sağlaması gerekmeyecektir.[222]

[219] Yargıtay 11.HD., 3701/3867, 13.10.1982. (BATIDER, 1982, Cilt: XI, Sayı: 3, s. 132.)
[220] Söz konusu eleştiriler için bkz. Pekcanıtez ve Meriç, s. 178; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 313 vd.
[221] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 316; Kırca, Hükümsüzlük, s. 201.
[222] Kırca, Hükümsüzlük, s. 202.

İKİNCİ BÖLÜM
DAVA ŞARTLARI VE YARGILAMA ESASLARI

I. DAVA ŞARTLARI

A. Görev ve Yetki

1. Görev

İptal davası TTK m. 4/1-a uyarınca bir ticari davadır. TTK'de düzenlenen davalar, tarafların sıfatlarına ve bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirilmediğine bakılmaksızın mutlak ticari dava sayılır.[223] İptal davası da bu yönüyle bir mutlak ticari davadır. Ticari davalarda görevli mahkeme TTK m. 5/1 uyarınca asliye ticaret mahkemesidir. Diğer taraftan TTK m. 445, "…şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde…" demek suretiyle görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğunu açıkça belirtmiştir.

5235 sayılı kanun[224] m. 5/3'e göre; "Asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde bu mahkemelerde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur.". Söz konusu 5. maddeye göre kanunda sayılan bazı dava ve işler bir başkan ile iki üyenin oluşturacağı heyet tarafından yürütülür. Belirtilen dava ve işlerin haricindeki uyuşmazlıklar ise mahkeme hâkimlerinden biri tarafından görülüp karara bağlanır. Söz konusu fıkranın üçüncü bendinde, dava değerine bakılmaksızın şirketler hukukundan kaynaklanan genel kurul kararlarının iptali davalarının tüm yargılama safhalarının, bir başkan ve iki üye ile toplanan heyetçe yürütüleceği belirtilmiştir.

Tüm bu açıklamalardan sonra belirtmek gerekir ki asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde TTK m. 5/2 uyarınca iptal davasına tek hakimli[225] asliye hukuk mahkemesince bakılacaktır. Buna karşılık asliye ticaret mahkemesinin bulunduğu yerde, asliye hukuk mahkemesinde dava açılması durumunda mahkeme görevsizlik kararı vermelidir. TTK m. 5/3, bu hususu; "Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk

[223] Levent Börü ve İlker Koçyiğit, **Ticari Dava**, Turhan, Ankara, 2013, s. 9.
[224] Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (RG, 07.10.2004, S. 25606.)
[225] 5235 sayılı kanun m. 5/2.

mahkemesi … arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, bu durumda göreve ilişkin usul hükümleri uygulanır.” demek suretiyle açıkça belirtmiştir.

2. Yetki

a. Şirket Merkezinin Bulunduğu Yerdeki Mahkemenin Kesin Yetkili Olması

TTK m. 445, iptal davasının “şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede” açılacağını hüküm altına almıştır.

Uyuşmazlığa hangi yerdeki görevli mahkeme tarafından bakılacağını belirleyen kurallara yetki kuralları denir.[226] TTK m. 445 bir anlamda iptal davaları açısından yetki kuralını belirlemiştir. Ancak bu yetki kuralının özellikle usul hukuku bakımından niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir.

Yetki kurallarının niteliği bakımından yapılan ilk ayrım genel-özel yetki kuralı ayrımıdır. Bir ayrım yapılmaksızın bütün davalar için geçerli olan yetki kuralına genel yetki kuralı ve bu mahkemelere genel yetkili mahkeme denilmektedir.[227] HMK m. 6 genel yetkili mahkemeyi düzenlemiştir. İstisnai olarak belirli uyuşmazlıklar için belirlenen yetki kuralına ise özel yetki kuralı ve bu mahkemeler özel yetkili mahkeme denilmektedir.[228] Bu bağlamda TTK m. 445 hükmü, sadece iptal davaları bakımından bir yetki kuralı belirlediği için özel yetki kuralıdır.

Yetki kuralları açısından yapılan ve bizim açımızdan da daha önemli bir niteliğe sahip olan ikinci ayrım ise kesin ve kesin olmayan yetki kuralı ayrımıdır. Hukuk düzenimizin bazı davalar bakımından mutlaka kanunda öngörülen yerde açılmasını öngördüğü hallerde kesin yetki kuralı söz konusudur.[229] Kesin yetki kuralının tam aksine davacıya birden fazla yerde dava açma imkanının kanun tarafından verdiği hallerde ise kesin olmayan yetki kuralı söz konusudur.[230] Kanunlarda düzenlenmiş olan bir yetki kuralının kesin yetki kuralı olup olmadığının

[226] Kuru, HMK, s. 103; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 71.
[227] Kuru, HMK, s. 104.
[228] Kuru, HMK, s. 104.
[229] Kuru, HMK, s. 105; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 77; Ejder Yılmaz, **HMK Şerhi Cilt I**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C.I), s. 489.
[230] Yılmaz, C. I, s. 497; Tanrıver, s. 249.

anlaşılması hususunda hükmün kaleme alınış biçimi[231] ve konuluş amacı[232] önem taşımaktadır. İptal davası bakımından TTK m. 445'in "şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler" şeklindeki kesin ifadesi göz önüne alındığında düzenlenen yetki kuralının kesin yetki kuralı olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Hükmün kaleme alınış biçiminin yanı sıra hükmün konuluş amacı ve iptal davası ile bu davaya ilişkin kurumları düzenleyen maddeler birlikte değerlendirildiğinde; özellikle TTK m. 448/1-c.1'de düzenlenen "İptal davasında üç aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamaz" ile TTK m. 448/1-c.2'de düzenlenen "Birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davalar birleştirilerek görülür." hükümleri gibi usulü zorunluluklar ve şirket merkezinde dava açılmasının şirket defter ve belgelerinin incelenmesi açısından sağlayacağı kolaylık birlikte değerlendirildiğinde TTK m. 445'te düzenlenen yetki kuralının kesin yetki kuralı olduğunu söylenmelidir.[233] Yargıtay'ın da bu doğrultuda kararları mevcuttur. [234] Kesin yetki söz konusu olduğundan HMK m. 18/1 hükmü gereği yetki sözleşmesi yapılamayacağı gibi bu kesin yetki kuralına aykırı esas sözleşme hükümleri ile genel kurul kararları da geçersiz olacaktır. [235]

TTK m. 445'in kaleme alınış biçimi ve hükmün konuluş amacı birlikte değerlendirildiğinde, bu düzenlemenin bir kesin yetki kuralı barındırdığını söylemekle birlikte iptal davasının HMK m.14/2'de yer alan kesin yetki kuralının içine girip girmediğinin de tartışılması gerekmektedir. HMK m. 14/2 "Özel hukuk tüzel kişilerinin, ortaklık veya üyelik ilişkileriyle sınırlı olmak kaydıyla, bir ortağına veya üyesine karşı veya bir ortağın yahut üyenin bu sıfatla diğerlerine karşı açacakları

---

[231] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 77; Yılmaz, C.I, s. 490.

[232] Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz ve Sema Taşpınar Ayvaz, **Medeni Usul Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin, Ankara, 2017, s. 223.

[233] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 298; Kırca, Hükümsüzlük, s. 176; Şener, Değerlendirme, ss. 243-244; Türk, s. 162.

[234] *"…Yasa'nın 445. maddesi hükmü uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi genel kurul kararlarının iptali talebiyle açılan bu davada kesin yetkili olup…"* Yargıtay 11. HD., E. 2014/16258, K. 2014/17971, T. 19.11.2014 (https://www.lexpera.com.tr); *"6102 sayılı TTK'nın 622. ve aynı Yasa'nın 445. maddesi hükmü uyarınca davalı şirketlerin merkezlerinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemeleri genel kurul kararlarının ve ortaklar kurulu kararlarının iptali talebiyle açılan bu davada kesin yetkilidir. Davalı şirketlerin merkez adreslerinin ...'da olduğu anlaşılmaktadır. Anılan düzenleme kesin yetki kuralına ilişkin bulunduğundan 6100 sayılı HMK'nın 114/ç maddesi gereğince dava şartlarından olup, hakim tarafından res'en gözetilmesi gerekir. Bu durumda mahkemece öncelikle bu husus üzerinde durulması gerekirken, işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir."* Yargıtay 11.HD., E. 2015/4936, K. 2015/5639, T.22.04.2015. (https://www.hukukturk.com).

[235] Kırca, Hükümsüzlük, s. 177; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 298.

davalar için, ilgili tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir." düzenlemesi içermektedir. Öğretide bazı yazarlara göre, HMK m. 14/2 lafzına bakıldığı zaman pay sahibinin şirkete karşı açacağı davalar ile ilgili bir düzenleme yer almadığından, şirkete karşı açılacak davalar m. 14/2 kapsamına girmez.[236] Yine benzer şekilde *Moroğlu*, iptal davası bakımından TTK m. 445'te düzenlenen bir kesin yetki kuralının var olduğunu ancak HMK m. 14/2'nin uygulanmayacağını belirtmektedir.[237] Ancak öğretideki bazı yazarlara göre, HMK m.14/2 düzenlemesinin madde gerekçesine[238] bakıldığı zaman şirkete karşı açılacak davalar yani iptal davaları da HMK m. 14/2'nin kapsamına girmelidir.[239] Biz de maddenin getiriliş amacı ve madde gerekçesinin birlikte değerlendirilmesinin ve bu doğrultuda HMK m.14/2'nin şirkete karşı açılan davaları diğer bir deyişle iptal davalarını da kapsaması gerektiğini düşünmekteyiz Zira Yargıtay'ın da şirkete karşı açılan davalar bakımından HMK m.14/2'nin uygulanacağı yönünde kararı mevcuttur.[240]

---

[236] Yılmaz, C. I, s. 659; Bilge Umar, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2. Baskı, Yetkin, Ankara, 2014, s. 59.

[237] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 298.

[238] 1086 sayılı Kanunun 17. maddesinin (6100 sayılı HMK m. 14) gerekçesine göre; *"İkinci fıkraya göre, özel hukuk tüzel kişilerinin kendi iç ilişkilerine yönelik olmak üzere, örneğin bir üyenin veya ortağın diğer bir üyeye veya ortağa yahut üyenin veya ortağın merkeze karşı açacağı davalar, merkezin bulunduğu yerde açılacaktır. Bu tür davalarda, merkezin bulunduğu yer mahkemesinin yetkisi kesindir."*.

[239] Hakan Pekcanıtez, Hülya Taş Korkmaz, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Pekcanıtez **Usûl - Medenî Usûl Hukuku,** C. I, 15. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2017, s. 298. HMK m. 14/2 düzenlemesinin lafzına bakıldığı zaman şirkete karşı açılacak davaları yani iptal davalarını kapsamıyor gözükse de hükmün konuluş amacı ve madde gerekçesi birlikte değerlendirildiği zaman, şirkete karşı açılacak davaların da bu madde kapsamına girdiğinin iddia edilmesinin doğal olduğunu yönünde bkz. Kırca, Hükümsüzlük, s. 176.

[240] İptal davalarının HMK m. 14/2 kapsamına gireceği yönünde: *"Davacı vekili, şirketin Olağanüstü Genel Kurul toplantısında, davalı şirket ana sözleşmesinin sermaye ve hisse senetlerinin nevi başlıklı 6. maddesinin tadiline dair alınan kararın açıkça kanuna, ana sözleşmeye, eşitlik kuralına ve dürüstlük kuralına aykırı olduğunu ileri sürerek, davalı şirketin 22/09/2014 tarihli Olağanüstü Genel Kurul toplantısının iptali ile TTK'nın 449. maddesi gereğince genel kurul kararlarının icrasının geri bırakılmasını talep ve dava etmiştir*

Davalı vekili, dava tarihinde müvekkili şirketin merkez adresinin İstanbul Anadolu Asliye Ticaret Mahkemeleri'nin yetki alanında kaldığından TTK'nın 445.maddesi uyarınca davaya bakmaya İstanbul Anadolu Ticaret Mahkemelerinin yetkili olduğunu savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, davalı şirketin ikametgahının İstanbul Anadolu Asliye Ticaret Mahkemesi yetkisi alanında kaldığı gerekçesiyle, 6100 sayılı HMK'nun 14 /2. maddesi gereğince dava dilekçesinin mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine, dosyanın karar kesinleştiğinde yetkili İstanbul Anadolu Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı deliller ile gerektirici sebeplere göre, davalı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir." Yargıtay 11. HD., E. 2015/8769, K. 2015/9595, T. 29.09.2015. (www.hukukturk.com)

b. Şirket Merkezinin Değiştirilmesinin Mevcut Yetkiye Etkisi

(1) Dava Açılmadan Önce

Yukarıda da belirttiğimiz üzere TTK m. 445, iptal davasının "şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede" açılacağını hüküm altına almıştır. Söz konusu genel kurul kararına karşı açılmış iptal davası bulunmuyor yani ilk defa bir iptal davası açılacaksa o tarihte şirket merkezi nerede bulunuyorsa yetkili mahkeme de orası olacaktır. Genel kurul kararının alınmış olduğu tarihte şirket merkezinin farklı bir yerde olması, yetkili mahkemeyi düzenleyen "şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkeme" kuralını değiştirmeyecektir. Sonuç olarak, şirket merkezinin değişmiş olduğu durumlarda söz konusu genel kurul kararına karşı açılacak iptal davası merkez değişikliğinden önce açılacaksa eski merkezde, şirket merkezi değiştirildikten sonra açılacaksa ise yeni merkezde açılmalıdır.[241]

(2) Dava Açılmasından Sonra

İptal davası açılması için öngörülen üç aylık süre dolmadan şirket merkezinin değiştirilmesi ihtimalinden yukarıdaki başlıkta bahsetmiştik. Burada ise söz konusu karara karşı iptal davası açılmış ve sonrasında şirket merkezi değişikliği yaşanmıştır.

Burada ikili bir ayrım yaparak inceleme yapmak gerekir. İlk olarak dava açıldıktan sonra şirket merkezinin değiştirilmesi ancak ikinci bir davanın da açılmaması durumu incelenmelidir. Örneğin, İzmir merkezli bir anonim ortaklık tarafından alınan genel kurul kararına karşı İzmir Asliye Ticaret Mahkemesi'nde dava açılmış ve daha sonrasında şirket merkezi Ankara'ya taşınmışsa bu durumda şirket merkezinin değiştirilmesinin mevcut yetkili mahkemeye herhangi bir etkisi olmayacaktır. İptal davasına önceki şirket merkezinin bulunduğu yer olan İzmir Asliye Ticaret Mahkemesi bakmaya devam edecektir.

Benzer yönde kararlar için bkz. Yargıtay 23. HD. E. 2011/4743 K. 2011/2908, T. 28.12.2011; Yargıtay 23.HD, E. 2011/4117 K. 2012/28 T.16.1.2012; Yargıtay 23.HD., E. 2011/4052 K.2012/68 T. 17.1.2012; Yargıtay 23.HD., E. 2011/4469 K. 2012/452 T. 26.1.2012 (Umar, s. 59.)

[241] Kırca, Hükümsüzlük, s. 377; Türk, s. 162.

İkinci olarak incelenmesi gereken durum ise şirket merkezi değişikliği sonrası ikinci bir iptal davasının açılması durumudur. Örneğin, İzmir merkezli bir anonim ortaklık tarafından alınan bir genel kurul kararına karşı İzmir Asliye Ticaret Mahkemesi'nde dava açılmış daha sonrasında ise üç aylık hak düşürücü süre dolmadan önce şirket merkezi Ankara'ya taşınmış ve bu yeni merkezde de bir iptal davası açılmış olursa iptal davasına hangi mahkeme tarafından bakılacak sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu yetki sorununu, TTK m. 448/2'de yer alan birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davaların birleştirilerek görüleceği kuralı ile birlikte değerlendirmek gerekir. Öğretide *Türk*[242], böyle bir durumda HMK m. 166/2'nin uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Yazara göre; TTK m. 448/2'de birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davaların birleştirilerek görüleceği öngörülmüş ancak bunun nasıl olacağına dair bir düzenleme öngörülmemiştir. Bu nedenle birleştirme usulü hakkında HMK m. 166 vd'da yer alan hükümler kıyasen uygulanmalıdır. Şirket merkezinin değişmesi durumunda iptal davaları ayrı yargı çevrelerinde açılmış olacağı için HMK m. 166/2'ye göre hareket edilmeli ve birleştirme kararını yeni merkezin bulunduğu yerdeki mahkeme vermeli ve davaya eski merkezin bulunduğu yerdeki mahkemede devam edilmelidir. Sonuç olarak bu görüşe göre burada şirket merkezinin değiştirilmesi ile yetkili mahkemede değişmiş olmayacak; ilk iptal davası açıldığında yetkili olan mahkemenin yetkisi devam edecektir.

Öğretide *Moroğlu'nun*[243] belirttiği ve bizim de katıldığımız görüşe göre yetkili mahkeme, yeni merkezin bulunduğu yer mahkemesi olmalıdır. Şirketin yeni merkezinin bulunduğu yer mahkemesince davaya devam edilmesinin, şirket defter ve belgelerinin incelenmesi açısından sağlayacağı kolaylık ve pratikliğin göz ardı edilmemesi gerekir. Buna göre, ilk mahkemenin yani eski merkezin bulunduğu yerdeki mahkemenin birleştirme kararı vermesi ve iptal davasına yeni merkezin bulunduğu yerdeki mahkeme tarafından devam edilmesi gerekir. Vermiş olduğumuz örneğe dönecek olursak İzmir Asliye Ticaret Mahkemesi birleştirme kararı vermeli ve iptal davasına yeni merkezin bulunduğu yerdeki mahkeme olan Ankara Asliye Ticaret

[242] Türk, ss. 177-178
[243] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 308-309

mahkemesinde devam edilmesi gerekir. Yargıtay'ın da bu görüşü benimseyen kararı bulunmaktadır.[244]

3. Tahkim ve Arabuluculuğa Elverişlilik Sorunu

a. Tahkim Kavramı ve Tahkime Elverişlilik

(1) Genel Olarak Tahkim

Taraflar arasında çıkan özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkların, mahkemeler aracılığıyla çözümlenmesi yerine, taraflarca belirlenen özel kişilerce uyuşmazlığının çözülmesi yöntemine tahkim denilmektedir.[245] Taraflarca belirlenen özel kişilere de hakem denilmektedir.[246] Ancak usulüne uygun şekilde ileri sürüldüğünde hakim tarafından dikkate alınabilen ve davanın esasına girmeyi engelleyen usule ilişkin itirazlara ilk itirazlar denilmektedir.[247] HMK m. 117/2'ye göre ilk itirazlar, dava şartlarından sonra incelenir. İlk itirazlar, HMK m. 116'da sınırlı olarak sayılmıştır.[248] Bunlardan birisi de HMK m. 116/1-b ve 413'e göre tahkim itirazıdır.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere tahkim kural olarak ihtiyari bir kurumdur. Ancak tahkimin mecburi olarak düzenlendiği durumlar da söz konusudur.[249] İstisnai olan bu durumlar özel kanun hükümleri ile düzenlenmiştir.[250]

---

[244] *"... Davanın açıldığı tarihte şirket merkezi İzmir"de bulunduğuna göre, üç aylık süre geçmeden şirket merkezi İstanbul"a nakledilmiş olsa bile TK"nın 381. maddesinin 1. fıkrası hükmü gereğince davaya İzmir"de bakılması gerekir. Her ne kadar, aynı maddede üç aylık hak düşürücü süresinin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamayacağı ve birden fazla iptal davası açıldığı takdirde birleştirilerek görüleceği beyan edilmekte ise de bu hüküm birinci fıkrada yazılı yetki hükmünü bertaraf eder nitelikte değildir. Şirket merkezinin İstanbul"a naklinden sonra iptal davası açıldığı takdirde İzmir mahkemesinin birleştirme kararı vermesi gerekir..."* (Yargıtay 11. HD, 16.10.1973, E. 1973/3860, K. 1973/3924) Erdoğan Moroğlu ve Abuzer Kendigelen, **İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul 2014, ss. 336-337.

[245] Kuru, HMK, s. 928; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 598.

[246] Kuru, HMK, s. 928.

[247] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, ss. 257-258; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, ss. 325-327.

[248] Yılmaz, C. II, s. 2658.

[249] Örneğin 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 68. maddesine göre; *"... değeri otuz bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunludur..."* denilmektedir. Bu parasal sınır 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 68 inci ve Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin 6 ncı Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Arttırılmasına İlişkin Tebliğ'in 3. maddesi ile 66.000 Türk Lirası olmuştur.

[250] Kuru, HMK, s. 929.

Hem 4086 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda hem de HMK m. 407-444'te kendisine düzenleme alanı bulan tahkim ise ihtiyari tahkimdir. Tahkim kurumunun iki farklı kanunda düzenlenmesinin temel nedeni söz konusu uyuşmazlığın yabancılık unsuru içerip içermediği ile alakalıdır. Yabancılık unsuru barındıran uyuşmazlıklar bakımından tahkime ilişkin kanuni düzenlemeler, 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda[251]; yabancılık unsuru barındırmayan uyuşmazlıklar bakımından ise tahkime ilişkin kanuni düzenlemeler, HMK m. 407-444'te yer almaktadır.[252]

(2) Tahkime Elverişlilik Sorunu

(i) Doktrindeki Görüşler

Genel kurul kararının iptali davası bakımdan TTK'da yer alan düzenlemelere bakıldığı zaman mecburi bir tahkim düzenlenmesinin yer almadığını görmekteyiz. Ancak bu davanın ihtiyari tahkime elverişli olup olmadığı sorusunun irdelenmesi gerekmektedir. Tahkime elverişlilik başlıklı HMK m. 408'de "Taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir." düzenlemesi yer almaktadır. Bu nedenle iptal davasının tahkime elverişli olup olmadığı hususunun temel çözüm noktasını iptal davasının taraf iradelerine tabi olup olmadığı bir diğer deyişle bu davanın konusu bakımından tarafların serbestçe tasarruf yetkilerinin bulunup bulunmadığı hususu oluşturmaktadır.

Moroğlu, genel kurul kararlarının iptali davasının tahkime elverişli olmadığını, bu nedenle ortaklık ana sözleşmesine konulacak bir tahkim hükmünün veya taraflarca yapılacak bir hakem sözleşmesinin geçersiz olacağını savunmaktadır. Bu görüşünün temel noktasına HMK m. 408'de yer alan ve tahkime elverişliliği düzenleyen hükmü koymaktadır. Çünkü iptal davasının, davacı pay sahibi ve davalı anonim ortaklık

[251] MTK m. 1/2: *"Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır."*

[252] HMK m. 407: *"Bu Kısımda yer alan hükümler, 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır."*

arasında yapılacak bir anlaşma ile sonlandırılamayan, tarafların dava konusu bakımından serbestçe tasarruf yetkisinin bulunmadığı bir uyuşmazlık olduğunu söylemektedir. Ayrıca TTK m. 445'te yer alan kesin yetki kuralı ile TTK m. 448'de yer alan zorunlu birleştirme kuralının da tahkim ile bağdaşmadığını, bu davanın bir an olsun tahkime elverişli olduğu düşünülecek olursa davacı pay sahibi ile davalı anonim ortaklığın anlaşarak belirlemiş olduğu hakem heyetinin vereceği kararın, TTK m. 450'de yer alan "Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder." düzenlemesi gereğince tüm pay sahipleri tarafından geçerli ve bağlayıcı olmasının kabul edilebilir olmadığını söylemektedir.[253]

Bahtiyar, malvarlığına ilişkin örneğin yönetim kurulu üyelerine yöneltilebilecek tazminat talepleri gibi konularda tahkim yoluna gidilebilecekken, tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulanamayacağı bu nedenle de tahkime elverişlilik şartını karşılamayan örneğin genel kurul kararların iptali davası gibi hususlarda, tahkime gidilemeyeceğini söylemektedir. [254]

Kırca, eserinde İsviçre ve Alman hukukunda yer alan tahkim tartışmalarını detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Özellikle Alman hukuku bakımından, tahkime imkan veren federal mahkeme kararları ile İsvirçe hukukunda yer alan tahkime ilişkin tartışmaları sonlandıran pozitif düzenlemeleri açıklamaktadır. Türk hukuku bakımından bundan sonra yapılacak tahkim ile ilgili tartışmalarda İsviçre ve Alman hukukundaki verilerin dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Yazar her ne kadar Türk hukuku bakımından mevcut düzenlemeler kapsamında iptal davasının tahkime elverişli olup olmadığı hususunda görüşünü açıkça belirtmese de İsviçre ve Alman hukukunda pozitif düzenlemelerin yapıldığı, bizde de bu şekilde düzenlemelerin yapılması ve belirli şartların yerine getirilmesi kaydıyla iptal davalarının tahkim yoluyla çözülmesinin kabul edilebileceğini ifade etmektedir.[255]

Pulaşlı'da, İsviçre ve Alman hukukundaki tahkime ilişkin pozitif düzenlemelerin bizim hukukumuzda yer almadığını, hukukumuzda yer alan tahkime ve iptal davasına ilişkin mevcut düzenlemeler göz önüne alındığında iptal davası bakımından tahkim imkanının olmadığını söylemektedir.

[253] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 299-300.
[254] Mehmet Bahtiyar, **Anonim Ortaklık Anasözleşmesi**, Beta, İstanbul, 2001, (Anasözleşme) s. 211.
[255] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 178-188.

Karasu, HMK m. 408 göz önüne alındığında iptal davası bakımından tahkime gidilemeyeceğini çünkü bu davanın, tarafların iradelerine tabi olan bir konudan ziyade emredici hükümlere tabi bir dava olduğunu, ancak HMK'da düzenlenen tahkime elverişlilik başlıklı 408. maddesinin geniş bir sınırlandırma yaptığını, getirilecek yeni bir düzenleme ile iptal davası bakımından tahkim yolunun açılması gerektiğini söylemektedir.[256]

Yılmaz, genel kurul kararlarının iptali davasında tahkimin söz konusu olmayacağını söylemektedir.[257]

Yukarıda detaylıca belirttiğimiz üzere öğretideki baskın görüş iptal davasının tahkime elverişli olmadığı yönündedir. Ancak öğretide, azınlık görüş olarak iptal davasının tahkime elverişli olduğunu savunan yazarlar da bulunmaktadır.[258] Bu görüşü savunan yazarlara göre; genel kurul, almış olduğu bir kararı kendi iradesiyle ortadan kaldırmaya yetkilidir.[259] Ayrıca iptal davasında, şirketi temsil etmeye yetkili olan yönetim kurulunun davayı kabul etmesi veya sulh yoluna gitmesi de mümkündür. Bu davada şirketi temsil etmeye yetkili organ olan yönetim kurulunun bu konuda yetkili olup olmadığı şirketi içi yetki sorunuyla alakalıdır. Bu husus şirketin tüzel kişilik olarak kabul veya sulh ehliyetinden bağımsızdır. Bu sorun, genel kurul tarafından yönetim kurulunun davayı kabul veya sulh konusunda yetkilendirilmesi ile çözümlenebilir bir meseledir.[260] İptal davası bakımından kabul ve sulh mümkün olduğuna göre bu dava tahkime de elverişlidir.[261]

İptal davasının tahkime elverişliliği konusunda, Yargıtay'ın görüşü, öğretideki baskın görüşe yani tahkime elverişli olmadığı görüşüne paralel şekildedir. Nitekim Yargıtay 11. HD. 05.12.2012 tarihli kararında;

> *... Dava, ortaklar kurulu kararının iptali istemine ilişkin olup, mahkemece şirket ana sözleşmesinin 13. maddesi uyarınca uyuşmazlığın hakem yoluyla çözüleceği gerekçesiyle, görevsizlik kararı verilmiştir. Oysa, tahkim konusunda ana sözleşmede yer alan bir hüküm veya yapılacak hakem sözleşmesi geçersizdir. Tahkim, yalnız tarafların arzularına tabi olan, yani davalı ile davacının mahkeme*

---

[256] Rauf Karasu, **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin, Ankara, 2015, ss. 173-174.

[257] Ejder Yılmaz, **HMK Şerhi Cilt IV**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C. IV), s. 5406.

[258] Bu görüşler hakkında detaylı bilgi için bkz., Tolga Ayoğlu, **Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim**, İstanbul, 2018, s. 108 vd.; Abdurrahman Kayıklık, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü İhtilaflarında Tahkim", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 36, Sayı: 4, 2020, ss. 133-176, s. 146 vd.

[259] Ayoğlu, ss. 108-109; Kayıklık, s. 146.

[260] Kırca, Hükümsüzlük, s. 202.

[261] Ayoğlu, ss. 108-109; Kayıklık, s. 147.

kararına gerek olmaksızın aralarında anlaşarak sonuçlandırabilecekleri uyuşmazlıklar konusunda geçerlidir. Halbuki bir genel kurul kararının iptaline dair uyuşmazlığın davacı ve davalı arasında yapılacak anlaşma ile sonuçlandırılması mümkün değildir. Ayrıca, TTK'nın 381. maddesinin 1. fıkrasının münhasıran ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeyi yetkili kılan hükmü ile aynı maddenin 3. fıkrasının davaların birleştirilmesini zorunlu kılan hükmü de tahkim müessesesi ile bağdaşmamaktadır. (Bkz. Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, üçüncü baskı, s. 226,227) ... [262]

demek suretiyle Moroğlu'na atıf yapmış ve iptal davasının tahkime elverişli olmadığına hükmetmiştir.

(ii) Görüşlerin Değerlendirilmesi

Biz de Yargıtay'ın da benimsemiş olduğu öğretideki baskın görüş olan iptal davasının niteliği gereği tahkime elverişli olmadığı görüşüne katılmaktayız. Zira yukarıda da detaylıca açıklandığı üzere mevcut hukuki düzenlemelerimizde, iptal davaları açısından tahkim yoluna başvurulabileceğine yönelik pozitif bir düzenleme bulunmamaktadır. Böyle bir düzenlemenin olmamasının sonucu olarak iptal davasının tahkime elverişli olup olmadığı hususunda, tahkime ilişkin genel düzenleme olan HMK m. 407 vd. hükümlerini dikkate almamız gerekmektedir. HMK'da açıkça taraf iradelerine bağlı olan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim yoluna gidilebileceği öngörülmüştür. İptal davası ise kanaatimizce tarafların iradesine tabi olmayan, kabul ve sulh yoluna gidilemeyen bu nedenle de tahkim yoluna başvurulamayacak bir davadır. Ayrıca TTK m. 445'te düzenlenen kesin yetki kuralı; TTK m. 448/1'de yer alan duruşma gününün ilanı; TTK m. 448/2'de düzenlenen üç aylık hak düşürücü süreden önce duruşmaya başlanamayacağı ve yine TTK m. 448/2'de düzenlenen zorunlu birleştirme kuralı gibi emredici hükümlerin de tahkim müessesi ile bağdaşmadığını düşünmekteyiz.

[262] Yargıtay 11 HD., E. 2011/13485, K. 2012/19915, T. 05.12.2012 (www.hukukturk.com)

b. Arabuluculuk

Taraflar arasında çıkan bir uyuşmazlığın çözümü noktasında ikili bir ayrım yapılmaktadır. Bu ayrım, uyuşmazlığın yargılama yapılarak ve yargılama yapılmadan çözümlenmesidir. Yargılama yapılmasından kasıt, uyuşmazlığın mahkemelerce veya tahkim yoluyla hakemlerce çözümlenmesidir.[263] Yargılama yapılmadan, mahkemeler ve hakemler dahil olmadan yapılan uyuşmazlığın çözülmesi yollarına ise alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri denilmektedir.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri her ülkenin kendi ihtiyacına göre şekillenmektedir ve sınırlı sayıda değildir.[264] Ancak, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri arasında en yaygın ve başarılı olan arabuluculuktur.[265] Bu husus 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun genel gerekçesinde belirtilmiştir. Arabuluculuk, HUAK'ın tanımlar başlıklı 2. maddesinin b bendinde tanımlanmıştır.

Arabuluculuk yoluna başvurulması, özel bir kanun hükmü ile dava açılmadan önce zorunlu hale getirilmiş olabilir. Böyle bir durum söz konusu ise arabuluculuğa başvurulması dava şartı olacaktır. Nitekim TTK m. 5/A, ticari davalarda zorunlu arabuluculuğu, "Bu Kanunun 4 üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır." demek suretiyle düzenlemiştir. İptal davasının konusu, bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talebine ilişkin olmadığından, iptal davası bakımından arabuluculuk bir dava şartı değildir. Ancak ihtiyari arabuluculuğa elverişli olup olmadığının irdelenmesi gerekmektedir.

İptal davalarının, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin içerisinde en yaygın kullanım alanı olan arabuluculuğa elverişliliği noktasında, HUAK m. 1/2'ye bakılmalıdır. Zira HUAK m. 1/2'ye göre; "Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır.". Görüldüğü üzere bir uyuşmazlığın arabuluculuk yöntemi ile çözümlenmesi için o

[263] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 621.
[264] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 621.
[265] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 621; Türk, s. 219.

uyuşmazlığın, tarafların serbestçe tasarruf edebileceği işlerden olması gerekmektedir. İptal davası ise tahkim başlığı altında detaylıca açıkladığımız üzere tarafların serbestçe tasarruf edebileceği işlerden değildir. Bu nedenle de iptal davası, arabuluculuğa elverişli değildir.

B. Üç Aylık Hak Düşürücü Süre

TTK m. 445 iptal davasının hangi süre içerisinde açılması gerektiğini belirtmiştir. Buna göre; "… genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler." Kanunda da belirttiği üzere üç aylık sürenin başlangıç tarihi kararının alındığı gün olacaktır.[266] Ancak öğretide, bu hüküm toplantıya katılan pay sahipleri açısından bir sorun teşkil etmemekle birlikte toplantıya katılmayan pay sahipleri bakımından adil olmayacağı noktasında eleştirilmektedir. [267]

Üç aylık dava açma süresinin hak düşürücü süre olduğu TTK m. 448/2'de "üç aylık hak düşüren sürenin" denilmek suretiyle açıkça belirtilmiştir.[268] Bu süre mahkeme tarafından resen dikkate alınacaktır. [269] Çünkü hak düşürücü süre, bir dava şartıdır.[270] Bu sürenin kaçırılması halinde anonim şirketin rızası olsa bile bu süre mahkeme tarafından resen dikkate alınacağı için davacının talebi dinlenmeyecektir. [271] Kanunda belirtilen bu üç aylık sürenin esas sözleşme değişikliği ya da bir genel kurulu kararı alınmasıyla uzatılması yahut kısaltılması mümkün değildir.[272]

Genel kurulda konuşulan konuların önemi itibariyle genel kurul bir günden fazla sürmüş olabilir ve kararın fiilen alındığı tarih ile son toplantı günü birbirinden farklı tarihler olabilir. Bu durumda üç aylık sürenin başlangıç tarihi olan karar tarihi

---

[266] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 295; Kırca, Hükümsüzlük, s. 174; Pulaşlı, s. 1133.
[267] Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 541.
[268] Kırca, Hükümsüzlük, s. 175; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296.
[269] Arslanlı, s. 83; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296; Kırca, Hükümsüzlük, s. 176; Yıldız, s. 152; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 205; Şener, Ortaklıklar, s. 541.
[270] *" … Hak düşürücü süre, hakim tarafından re'sen dikkate alınması gereken dava şartlarındandır. Hal böyle olunca, mahkemece davanın açıklanan nedenle reddine karar verilmesi gerekirken hak düşürücü sürenin geçtiği gözetilmeksizin davanın esası hakkında karar verilmesi isabetsiz olup, temyiz itirazları bu nedenle yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün BOZULMASINA …"* Yargıtay 16. HD., E. 2016/4362, K. 2018/8128, T. 24.12.2018. (https://kararara ma.yargitay.gov.tr)
[271] Arslanlı, s. 83; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296; Pulaşlı, ss. 1133-1134; Saka, s. 279.
[272] Kırca, Hükümsüzlük, s. 175; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296; Şener, Değerlendirme, s. 246.

son toplantı günü sayılmalıdır. [273] Sürenin başlangıcı olarak karar tarihi esas alındığı için genel kurulda alınan bir kararın tescile tabi olması da üç aylık sürenin başlangıcı bakımından önem arz etmeyecek ve sürenin başlangıcı yine kararın alındığı tarih olacaktır. [274]

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'muz madde 95'te eski hale getirme kurumunu düzenlenmiştir. Buna göre; "Elde olmayan sebeplerle, kanunda belirtilen veya hâkimin kesin olarak belirlediği süre içinde bir işlemi yapamayan kimse, eski hâle getirme talebinde bulunabilir.". İptal davası açmak için kanunun öngördüğü üç aylık süre usul hukukuna değil maddi hukuka ilişkin bir süredir. [275] Maddi hukuka ilişkin bir süre olan hak düşürücü sürenin kaçırılması halinde eski hale getirme yoluna başvurulamaz. [276] Bu nedenle genel kurul kararlarının iptali davası açmak için belirlenen üç aylık sürenin kaçırılması halinde eski hale getirme yoluna başvurulamayacaktır.[277]

Üç aylık sürenin nasıl hesaplanacağı hususunda TTK'da özel bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak TTK m. 1, TTK'nın TMK'nın ayrılmaz bir parçası olduğunu; TBK m. 646 ise TBK'nın TMK'nın beşinci kitabı olduğunu belirtmektedir. TTK'da özel bir düzenleme yer almadığı için bu kanunların yollamalarıyla sürenin TBK m. 92 dikkate alınarak hesaplanması gerekmektedir. [278] Buna göre dava açma süresinin son günü, genel kurul kararı ayın hangi günü alınmışsa üç ay sonraki o güne rastlayan gün olacaktır. Örneğin karar 28 Kasım 2022 tarihinde alınmışsa dava açma süresinin son günü 28 Şubat 2023 olacaktır. Ancak karar 29 Kasım 2022 tarihinde alınmış olsaydı son ayın bunu karşılayan günü olmadığı için o ayın son günü olan 28 Şubat 2023 tarihi dava açma süresinin son günü olacaktır. Yukarıda da açıklandığı üzere dava açma süresinin hesaplanmasında TBK hükümleri dolayısıyla TBK m. 93 hükmü de uygulanacaktır. Buna göre dava açma süresinin son günü kanunlarda tatil olarak belirtilen bir güne denk gelirse, dava açma süresi tatili takip eden ilk güne

[273] Kırca, Hükümsüzlük, s. 174.
[274] Kırca, Hükümsüzlük, s. 174; Bozkurt, s. 367.
[275] Kırca, Hükümsüzlük, s. 429; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 297; Saka, s. 280; Yıldız, s. 153.
[276] Tanrıver, s. 453; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 133; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 310; Budak ve Karaarslan, s. 146.
[277] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 297; Saka, s. 280; Yıldız, s. 153.
[278] Domaniç, s. 899; Arslanlı, s. 83; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296; Kırca, Hükümsüzlük, s. 175; Şener, Ortaklıklar, s. 540; Şener, Değerlendirme, s. 247; Bilgili ve Demirkapı, s. 359; Saka, s. 280; Yıldız, s. 153. *"Ay olarak veya yıl, yarıyıl ve yılın dörtte biri gibi birden çok ayı içeren bir zaman olarak belirlenmiş süre, sözleşmenin kurulduğu gün ayın kaçıncı günü ise, son ayın bunu karşılayan gününde dolmuş olur. Son ayda bunu karşılayan gün yoksa süre, bu ayın son günü dolmuş sayılır."* (TBK m. 93/3)

uzayacaktır. [279]Ancak dava açma süresinin son günü tatil gününe rastladığı durumlarda bu sürenin uzamamasının gerektiğini savunan yazarlar da bulunmaktadır. Örneğin *İmregün*'e[280] göre üç aylık süre bir hak düşürücü süredir ve son gününün tatil gününe rastladığı durumlarda tatili izleyen iş günü bu dava açılamaz. Kanaatimizce üç aylık sürenin hak düşürücü süre olması TBK m. 92 ve 93'ün uygulanmamasını gerektirmez.[281]

C. Teminat

1. Genel Olarak Teminat Kavramı ve HMK'da Yer Alan Düzenleme

Anayasamızın 36. maddesine göre; "Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir …" Anayasamızda yer alan ve hak arama özgürlüğünün bir sonucu olan bu husus HMK'da teminat gösterme yükümlülüğü ile bir nebze sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmanın temel nedeni, söz konusu yargılamanın davalı konumunda bulunan kişi veya kişilerin, yargılama sonucunda

---

[279] Domaniç, s. 899; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296; Kırca, Hükümsüzlük, s. 175; Saka, s. 280; Yıldız, s. 153; Türk, s. 168.

[280] Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, İstanbul 1989, s. 182.

[281] Yargıtay da bir kararında, bu hususları ifade etmiştir. *"TTK. nun 381. maddesine göre, genel kurul kararlarının iptaline ilişkin davaların, kararların alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde açılması gerekmektedir. Buradaki üç aylık süre anılan maddenin 3. bendinin 3. fıkrasında da belirtildiği gibi (hak düşürücü süre) olduğundan bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi icap eder. Sürenin hesaplanmasına gelince; bilindiği üzere bu müddetin ne suretle hesaplanacağı hakkında TTK. nunda her hangi bir hüküm mevcut değildir. O halde bu hususta çıkan uyuşmazlıkların TTK. nun 1. maddesi yollaması ile BK. nun konu ile ilgili maddelerine göre çözümlenmesi gerekir. Zira BK. nun 544. maddesinde bu yasanın Medeni Kanunun mütemmimi olduğu belirtilmiş, öte yandan TTK. nun 1. maddesinde de TTK. nun Medeni Kanunun ayrılmaz bir cüz'ü olduğu ifade edilmiştir. İşte yasalar arasında böylesine bir irtibat kurulmuş olduğu içindir ki, TTK. nunda hüküm bulunmayan hallerde BK. na müracaat etmek mümkün olmaktadır.*

Bu kısa açıklamadan sonra inceleme konusu davanın müddeti içerisinde açılmış olup olmadığı meselesine avdet ettiğimizde, BK. nun 76. maddesi hükümleri karşısında davanın hak düşürücü süre geçmeden açılmış olduğu görülür. Zira anılan maddede yer alan esaslara göre, kararın alındığı gün o ayın rakam olarak kaçıncı günü ise, müddetin o günden itibaren işlemeye başlaması ve üçüncü ayın buna tekabül eden gününde de sona ermesi gerekir. Şayet üçüncü ayda tekabül eden gün yoksa (örneğin Şubat 30 olamayacağı için) o zaman süre üçüncü ayın son günü (örnekte olduğu gibi Şubat'ın son günü) sona ermiş olur. Ancak üçüncü aya tekabül eden gün bir tatil gününe tesadüf ediyorsa o zaman dava tatili takip eden ilk iş gününde de açılabilir ve bu halde davanın süresinde açıldığı kabul edilir…" Yargıtay 11. HD., E. 1984/4349 K. 1984/4366 T. 23.10.1984. (https://www.lexpera.com.tr/)

haklı çıkmaları durumunda uğramaları muhtemel haksız maddi kayıplara güvence oluşturma amacından kaynaklanmaktadır.[282]

HMK m. 114/1-ğ'de bir dava şartı olarak belirtilen teminat kurumu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun beşinci bölümünde, 84 ve 89. maddeler arasında kendisine yer bulmuştur. HMK'da yer alan teminata ilişkin düzenlemeler, aşağıda özellikle TTK m. 448/3'te kendine yer bulan iptal davasında uygulanacak olan teminata ilişkin düzenleme ile karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

2. İptal Davası Bakımından Teminata İlişkin Düzenleme

TTK m. 448/3, iptal davaları bakımından teminat kurumunu hüküm altına almıştır. Bu maddeye göre, şirketin iptal davası nedeniyle karşılaşabileceği muhtemel zararlar bakımından eğer ki şirketin de bir istemi varsa; davacıların teminat göstermesine mahkemece karar verilebilir. Bu teminatın niteliğini ve miktarını da yine mahkeme belirleyecektir.

TTK m. 448/3'te düzenlenen teminat, HMK m. 84 vd.'nda düzenlenen genel teminat düzenlemesinden farklı esaslar içermektedir. Öncelikle belirtilmelidir ki HMK m. 84'te iki bent halinde sayılan haller gerçekleştiği takdirde teminat gösterilmesi zorunludur.[283] HMK m. 86 uyarınca yargılama giderlerini karşılayacak teminata, hakim kendiliğinden hükmedecektir.[284] Hakim tarafından hükmedilen bu teminat gösterilmezse HMK m. 88/1 uyarınca dava usulden reddedilecektir. Bu düzenlemeler ve HMK m. 114/1-ğ bize gösteriyor ki HMK'da düzenlenen teminat bir dava şartıdır.[285]

TTK m. 448/3'e göre, şirket tarafından teminat talebinde bulunulabilmesi, açılan iptal davası nedeniyle şirketin zarar görmesinin muhtemel olmasına bağlıdır.

---

[282] Yılmaz, C. II, s. 2149.

[283] HMK m. 84/1*: "Aşağıdaki hâllerde davalı tarafın muhtemel yargılama giderlerini karşılayacak uygun bir teminat gösterilir:*

a) Türkiye'de mutad meskeni olmayan Türk vatandaşının dava açması, davacı yanında davaya müdahil olarak katılması veya takip yapması.

b) Davacının daha önceden iflasına karar verilmiş, hakkında konkordato veya uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma işlemlerinin başlatılmış bulunması; borç ödemeden aciz belgesinin varlığı gibi sebeplerle, ödeme güçlüğü içinde bulunduğunun belgelenmesi."

[284] HMK m. 86/1: *"Yargılama giderlerini karşılayacak teminata, mahkemece kendiliğinden karar verilir. Hâkim, teminat kararı vermeden önce tarafları veya müdahale talebinde bulunan kişiyi dinleyebilir."*

[285] HMK'da düzenlenen teminata ilişkin bkz. Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, ss. 247-250.

Kanun koyucu, şirketin açılan dava nedeniyle zarar görme olasılığını yeterli görmüştür. [286] Zarar görme olasılığını ispat yükü, şirkete aittir.[287] Örneğin, TTK m. 408/2-f'nin gereği olarak önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konusunda genel kurulca bir karar alınmış, bu hususta yönetim kurulu yetkilendirilmiş ve bu karara karşı iptal davası açılmış olduğu bir durumda satım sözleşmesinin karşı tarafı olan alıcının, açılmış olan dava nedeniyle endişe duyması ve bu sözleşmenin tarafı olmaktan vazgeçmesi riski ile şirketin en az söz konusu bu satıştan elde edeceği gelir veya daha fazlasını karşılayabilecek bir alıcı bulamaması riski, muhtemel zarar olarak ileri sürülebilecektir.[288]

HMK m. 86'da teminat, yargılama giderlerini kapsayacak uygun bir miktarken; TTK m. 448/3'e göre, teminat şirketin muhtemel zararlarını kapsamaya yetecek bir miktarda olmalıdır.[289] Muhtemel zararların kapsamını, muhtemel yargılama giderleri ile yargılama giderlerinin haricindeki muhtemel zararlar oluşturacaktır. [290] Teminata hükmedilip hükmedilmeyeceği, hükmedilecekse niteliği ve miktarı mahkemece belirlenecektir.[291] Görüldüğü üzere burada hakimin takdir yetkisi vardır ancak bu yetki sınırsız bir yetki değildir. Zira Yargıtay, 19.04.1983 tarihli kararında bu hususu belirtmiştir.[292]

TTK m. 448/3 uyarınca teminat gösterecek *"davacılar"* ifadesinden ne anlaşılması gerektiği öğretide tartışmalıdır. Öğretide bizim de katıldığımız görüşe göre, burada teminat göstermesi gereken davacılardan kasıt sadece pay sahipleridir. TTK m. 446/1-c uyarınca dava açan yönetim kurulu ile TTK m. 446/1-d uyarınca dava açan yönetim kurulu üyeleri teminat gösterme yükümlülüğünden istisna

[286] Çamoğlu, Teminat, s. 235.
[287] Çamoğlu, Teminat, s. 235.
[288] Bu örnek ve diğer örnekler için bkz. Murat Can Pehlivanoğlu, "Karşılaştırmalı Hukukta Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarında Gösterilecek Teminat Kapsamında 'Şirketin Muhtemel Zararları' Kavramı", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 32, Sayı: 146, 2020, ss. 219-246, ss. 235-236
[289] Kırca, Hükümsüzlük, s. 192; Türk, s. 182.
[290] Pehlivanoğlu, ss. 230-236; Kırca, Hükümsüzlük, s. 192.
[291] Çamoğlu, Teminat, s. 238; Pehlivanoğlu, s. 230.
[292] "... TTK. nun 381/son fıkrası, teminat koşulunu hükme bağlamış olmakla beraber teminatın mahiyet ve miktarını tayin yetkisini mahkemeye bırakmıştır. Bu itibarla şirketin talep ettiği miktarda bir teminat alınması mecburiyeti elbetteki söz konusu olamaz. Ne var ki, teminatın mahiyet ve miktarının tayininde, herhalde davacının dava hakkını kullanmasına ve dolayısıyla yargı denetiminin gerçekleşmesine engel olmayacak bir biçimde ve iptali istenilen genel kurul kararının önemi ve niteliği de gözönünde tutulmak suretiyle takdir hakkının kullanılması gerekir..." Yargıtay 11. HD., E. 1983/1401, K. 1983/2033, T. 19.04.1983. (www.hukukturk.com)

tutulmalıdır.[293] Bu görüşün temel noktasını, yönetim kurulunun bu davayı şirketin çıkarlarını korumak[294] için ve görevleri gereği[295] açmaları; yönetim kurulu üyelerinin ise kişisel sorumluluklarına sebep olması riskinden kurtulmak amacıyla[296] mecburiyetten dolayı açmaları oluşturmaktadır. Öğretide yer alan diğer görüşe göre; kanun koyucu, *"davacılar"* ifadesini kullanarak dava açan pay sahibi, yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyeleri arasında herhangi bir ayrım yapmamıştır.[297]

TTK m. 448/3'te düzenlenen teminata, ancak şirketin talebi üzerine karar verilebilir. Davalı şirketin herhangi bir teminat talebi yoksa mahkemece teminat verilmesine hükmedilemeyecektir.[298] TTK m. 448/3'te düzenlenen teminatın, talebe bağlı olmasından dolayı bir dava şartı olmadığı öğretide ifade edilmektedir. [299], [300] Ancak biz bu görüşe katılmamaktayız. TTK m. 448/3'te düzenlenen teminatın, özellikle mahkemece verilecek teminat kararına uyulmadığı taktirde ortaya çıkaracağı sonuç göz önüne alınarak bir dava şartı olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Çünkü TTK'nın teminat düzenlemesinde, hakim tarafından hükmedilen teminat gösterme yükümlülüğüne uyulmazsa bunun yaptırımının ne olacağı düzenlenmediği için burada HMK m. 88/1'in uygulanması ve davanın usulden reddedilmesi gerekmektedir.[301] Nitekim Yargıtay'da HUMK döneminde vermiş olduğu kararında, teminat gösterme yükümlülüğüne uyulmadığı takdirde HUMK m.

---

[293] Arslanlı, s. 84; Kırca, Hükümsüzlük, s. 193; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 305; Bozkurt, s. 368.
[294] Arslanlı, s. 84; Kırca, Hükümsüzlük, s. 193; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 305.
[295] Moroğlu, s. 305.
[296] Arslanlı, s. 84; Kırca, Hükümsüzlük, s. 193.
[297] Çamoğlu, Teminat, ss. 235-236; Tekinalp, Teminat, s. 257; Türk, ss. 181-182.
[298] Mevci Ergün, **Anonim Şirketler Hukuku**, Yetkin, Ankara, 2021, s. 641; Kırca, Hükümsüzlük, s. 192.
[299] Ersin Çamoğlu, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1, Ocak 2006, ss. 233-240 (Teminat), s. 234; Baki Kuru, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat Gösterme Dava Şartı mıdır?", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 4, Aralık 1980, ss. 951-964 (Teminat), s. 952; Ünal Tekinalp, "Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminata İlişkin Bazı Sorunlar", **İktisat ve Maliye Dergisi**, Cilt: 27, Sayı: 7, ss. 253-257 (Teminat), s. 255.
[300] *"... TTK.nun 381/son maddesine göre genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılması halinde ve davalı şirketin talebi üzerine mahkemenin davacının şirketin muhtemel kararlarına karşılık olmak üzere teminat göstermesine karar verebileceğini öngörmüştür .... Bu davadaki teminat bir dava şartı değildir. Teminat gösterilmesi isteği olmadan hakim teminat verilmesine hükmedemez. Davalının isteğine bağlı bir hususun dava şartı olarak kabulü olanaksızdır..."* Yargıtay 11. HD., E. 1979/3648, K. 1979/3483, T. 02.07.1979. (www.hukukturk.com)
[301] Kırca, Hükümsüzlük, s. 193; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 306; Türk, ss. 183-184.

99'un (HMK m. 88'in HUMK'daki karşılığı) uygulanması gerektiğine hükmetmiştir.[302]

Teminatın iadesi ve teminat kararına karşı istinaf yoluna başvurulabilir mi hususları TTK'da düzenlenmediği için bu hususların da HMK ve özellikle genel usul kuralları çerçevesinde çözümlenmesi gerekmektedir. Teminatın iadesi hususunda, HMK m. 89'un uygulanmalıdır. Buna göre; şirketin zarar görme ihtimalinin ortadan kalktığı durumlarda talep üzerine teminatın iadesine karar verilmesi gerekmektedir. Mahkemenin teminat verilmesine ilişkin karan, bir ara karar olduğu için davalı, teminatın miktarına veya çeşidine itiraz edebilir ve bu itiraz, mahkeme tarafından incelenip karara bağlanır.[303] Teminat kararının bir ara karar olmasından dolayı bu karara karşı kanun yoluna gidilemeyecektir.

D. Kesin Hüküm ve Derdestlik

1. Kesin Hüküm

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun *"Dava Şartları"* başlıklı 114. maddesinde dava şartları sayılmıştır. Söz konusu maddenin (i) bendine göre; söz konusu davanın daha önceden kesin bir hükme bağlanmamış olması gerekir. Bu bir olumsuz dava şartıdır.[304] Mahkemece verilen nihai bir karara karşı kanun yoluna başvurulması mümkün değilse bu karar verildiği anda kesindir. Kanun yoluna başvurulması mümkün bir nihai karar, kanun yollarının tüketilmesiyle yahut kanun yollarına başvurulmamasıyla şekli anlamda kesinleşmiş olur. Ancak nihai bir kararın şekli anlamda kesinleşmiş olması ile kesin hüküm etkisi göstermesi yani maddi anlamda kesinleşmiş olması birbirinden farklı kavramlardır.[305] Şekli anlamda kesinleşmiş bir hükmün, başka bir davada kesin hüküm etkisi gösterebilmesi HMK m. 303'e göre üç

---

[302] *"... TTK.nun 381/son maddesine göre genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılması halinde ve davalı şirketin talebi üzerine mahkemenin davacının şirketin muhtemel kararlarına karşılık olmak üzere teminat göstermesine karar verebileceğini öngörmüştür. Madde, teminat göstermemesinin sonuçlarını belirtmemiştir. O halde bu sonuçları HUMK.nun teminata ilişkin 96-100. maddeleri hükümleriyle çözümlemek gerekmektedir..."* Yargıtay 11. HD., E. 1979/3648, K. 1979/3483, T. 02.07.1979. (www.hukukturk.com)

[303] Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 24. Baskı, Yetkin, Ankara, 2013, s. 551.

[304] Kuru, HMK, s. 194; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 211.

[305] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 448; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 559.

unsuru barındırması şartıyla mümkündür. Bunlar; davanın taraflarının aynı olması, dava sebeplerinin aynı olması ve davanın konusunun aynı olmasıdır. Davanın konusunun aynı olmasından kasıt ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davadaki talep sonucunun aynı olmasıdır.

Kural olarak kesin hüküm sadece davanın taraflarına etki eder. Ancak inşai kararlar da bu durum daha farklıdır. İnşai hükümler, herkese için bağlayıcıdır.[306] Yukarıda da açıkladığımız üzere; genel kurul kararlarına karşı açılan iptal davası, hukuki niteliği bakımından bozucu yenilik doğuran bir davadır ve bu dava sonucunda verilen karar da yenilik doğurucu bir karar yani inşai hükümdür. Gerek iptal davasının gerekse iptal davası sonucunda verilecek nihai kararın hukuki niteliğinden bu sonuca varabiliyorken TTK m. 450 "Genel kurul kararının iptaline … ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder." demek suretiyle bu hususu yinelemiştir.

Tüm bu açıklamalarımız ışığında teorik olarak bakıldığı zaman genel kurul kararının iptali istemiyle açılan bir dava sonucunda verilen şekli anlamda kesinleşmiş bir hükmün, TTK m. 450 vasıtasıyla başkaca bir pay sahibi tarafından aynı genel kurul kararına karşı açılacak iptal davasında kesin hüküm etkisi göstermesi mümkündür. Ancak gerek genel kurul kararının alındığı tarihinden itibaren üç ay içinde dava açılmasını öngören TTK m. 445 gerekse bu üç aylık hak düşürücü sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamayacağını ve birden fazla iptal davası açıldığı takdirde bu davaların birleştirilerek görüleceğini hükme bağlayan TTK m. 448'in uygulanması ile bu ihtimal pratik olarak mümkün gözükmemektedir. Zira genel kurulca alınmış söz konusu kararın iptali istemiyle açılan bir davada nihai kararın çıkmasından sonra aynı karara karşı bir dava açılmak istendiğinde zaten o karar karşı dava açılabilmesi için kanunda öngörülen üç aylık hak düşürücü süre çoktan dolmuş olacaktır.

[306] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 456; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 564.

2. Derdestlik

Davanın açılması maddi hukuk ve usul hukuku bakımından birtakım sonuçları da ortaya çıkarır.[307] Usul hukuku bakımından ortaya çıkan sonuçlardan birisi de derdestlik kurumudur. Davanın açılması ile derdestlik durumu da ortaya çıkmış olacaktır. Derdestlik, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Dava Şartları" başlıklı 114. maddesinin (ı) bendine göre bir dava şartıdır. Derdestlik, olumsuz bir dava şartıdır.[308]

Derdestlik kurumunun var olduğu durumlarda ikinci dava, HMK m. 115 uyarınca dava şartı eksikliğinden dolayı usulden reddedilmesi gerekir.[309] Ancak iptal davasının açılabilmesi için öngörülen üç aylık hak düşürücü süre ve özellikle birden fazla iptal davası açıldığı takdirde bu davaların yetkili mahkeme olan şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede birleştirileceğini öngören TTK'nın 448. maddesinin ikinci fıkrası göz önüne alındığı zaman iptal davaları açısından derdestlik kurumunun ortaya çıkaracağı esasa girilmeksizin ret sonucunun açılacak ikinci dava açısından uygulanmayacağını söyleyebiliriz. Örneğin, ortaklıkla pay sahibi olan bir yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu üyesi sıfatıyla bir iptal davası açmış; sonrasında ise aynı genel kurul kararına karşı pay sahipliği sıfatıyla bir dava daha açmış ise ikinci iptal davası derdestlik nedeniyle dava şartı yokluğundan reddedilmeyecek; yetkili mahkeme olan şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede birleştirilerek görülecektir. Ancak aynı genel kurul kararına karşı açılacak ikinci iptal davası, duruşmaya başlanılmasından sonra açılmış ise üç aylık hak düşürücü sürenin geçmiş olması nedeniyle reddedilecektir.

E. Gerekli Harcın Yatırılması

1. Genel Olarak Dava Değeri Kavramı ve Önemi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Dava Dilekçesinin İçeriği" başlıklı 119. maddesinin d bendine göre malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri dava dilekçesinde gösterilmek zorundadır. Dava dilekçesinde, dava konusunun

[307] Kuru, HMK, s. 241; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 243.
[308] Kuru, HMK, s. 194.
[309] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 211.

değeri gösterilmemiş ise, mahkeme bu değerin belirlenmesi için davacıya kesin süre verir. Harçlar Kanunu m. 16/3'e göre bu süre içinde değer gösterilirse dilekçe kabul edilecek aksi halde dilekçe işleme konulmayacaktır.[310] Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na bakıldığı zaman görülmektedir ki kanun koyucu usulü pek çok kavram bakımından dava değerine dayalı bir sistemi benimsemiş ve bunlara bir sonuç bağlamıştır. [311] Bu nedenle genel kurul kararlarının iptali davası bakımından da davanın değeri önemli bir hususdur.[312] İptal davası bakımından davanın değeri söz konusu karara karşı kanun yollarına başvurulabilmesi, karar ve ilam harcı ve vekalet ücretinin belirlenmesi bakımından önem arz etmektedir.[313]

2. İptal Davasında Dava Değerinin Tespiti

a. Doktrindeki Görüşler

Genel kurul kararlarının iptali davasında dava değerinin nasıl belirleneceği hususunda hukukumuzda özel bir düzenleme yer almamakta iken örneğin Alman hukukunda özel bir düzenleme yer almaktadır ve bu düzenlemeye göre davanın değerinin mahkeme tarafından tarafların menfaatleri göz önüne alınarak somut olaya göre belirleneceği bu değerin ise ortaklığın esas sermayesinin onda birini ve herhalde 500.000 Euro'yu geçemeyeceği düzenlenmiştir.[314]

Hukukumuzda genel kurul kararlarının iptali davasında dava değerinin nasıl belirleneceği hususunda özel bir düzenlemenin yer almamasının yanı sıra genel kurul kararlarının iptali davalarında dava değerinin belirlenmesinin mümkün olup olmadığı hususunda da bir görüş birliği yer almamaktadır.

Öğretideki bir kısım yazara göre iptal davası bakımından dava değerinin belirlenmesi mümkün değildir ve maktu karar ve ilam harcına tabidir. [315] Bu görüşe

---

[310] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 235.
[311] Mehmet Akif Gül, **Medeni Usûl Hukukunda Dava Değeri**, On İki Levha, İstanbul, 2022, s. 149.
[312] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 325. Pulaşlı ise dava değerinin diğer davaların aksine iptal davası için önemli olmadığını savunmaktadır. Bkz. Pulaşlı, s. 1134.
[313] Moroğlu, Hükümsüzlük s. 325; Gül, s. 149.
[314] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 326-327; Emin Çamurcu, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptaline Bağlanan Hukuki Sonuçlar** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020, s. 81.
[315] Gönen Eriş, **Açıklamalı-İçtihatlı Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, Seçkin, Ankara, 1995, s.451; Pulaşlı, s. 1134; İmregün, s. 144.

göre; iptali istenen genel kurul kararlarının hepsinin malvarlığına ilişkin olduğunu söylemek imkansızdır. Bu nedenle malvarlığına ilişkin olmayan kararların nisbi karar ve ilam harcına tabi tutulması düşünülemez. İptale konu olacak bir kararın malvarlığına ilişkin olduğu kabul edilebilecek bir karar olsa da özelikle iptali istenen kararın malvarlığına etkisinin açıkça belirgin olmadığı durumlarda dava konusu şeyin değerinin belirlenmesi oldukça zor olacaktır.[316] Böyle bir durumda bu kararın değerini belirlenerek nisbi harca tutulmaya çalışılması, davanın değeri bakımından ortaya çıkacak bir uyuşmazlık yaratacak ve davanın mahkeme tarafından görülebilmesini ya da ilerlemesini oldukça zorlaştıracaktır.

Moroğlu[317] ise bu görüşün tam aksine iptal davası bakımından dava değerinin belirlenebilir olduğunu ve dava konusu şeyin değerinin, kararın iptal edilmesine bağlı olarak davacı bakımından ortaya çıkacak menfaatin para olarak ifadesi olduğunu söylemektedir. Bu değer bakımından ortaya çıkacak bir uyuşmazlık durumunda ise davaya bakan hakim tarafından bu değerin takdir ve tayin edileceğini belirtmektedir. Bu nedenle 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi göz ardı edilmeden nispi karar ve ilam harcı alınmalıdır görüşünü savunmaktadır. Yazara göre bu düzenlemeler göz ardı edilerek maktu harç ve vekalet ücretine hükmedilmesi özellikle devleti önemli ölçüde harç geliri kaybına uğratmakla birlikte önemsiz sayılacak bir dava gideri nedeniyle tarafların iptal davası açma hakkını kötüye kullanmasını kolaylaştırmış olmaktadır.

b. Yargıtay Uygulaması ve Görüşümüz

Uygulamada ise genel kurul kararlarının iptali davasında, dava konusu şeyin değerinin belirlenmesinin mümkün olmayacağından yola çıkarak maktu harç belirlendiği, maktu vekalet ücretine hükmedildiği ve yine aynı şekilde uygulamada herhangi bir istisna tanınmadan kararların temyize tabi olduğunun kabul edildiği görülmektedir. [318]

Biz ise uygulamada benimsenen görüşe katılmamaktayız. *Moroğlu'nun* da haklı olarak belirttiği gibi dava konusu şeyin değeri, kararın iptal edilmesine bağlı

[316] Gül, s. 269.
[317] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 328.
[318] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 327-328.

olarak davacı bakımından ortaya çıkacak menfaatin para olarak ifadesidir. Bu değer bakımından ortaya bir uyuşmazlık çıkarsa bu uyuşmazlığın davaya bakan hakim tarafından takdir ve tayin edilmesi gerekmektedir. Sırf dava konusu şeyin değerinin belirlenmesinin zor olması, 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin göz ardı edilmesini gerektirmez. Nispi karar ve ilam harcının alınması, devletin önemli ölçüde harç geliri kaybına uğramasını önleyeceği gibi önemsiz sayılacak bir dava gideri nedeniyle tarafların iptal davası açma hakkını kötüye kullanmasını da engellemiş olacaktır.

II. YARGILAMA ESASLARI

A. İptal Davasında Uygulanacak Yargılama Usulü

1. Genel Olarak Basit Yargılama Usulü

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'muzda iki çeşit yargılama usulü öngörülmüştür. Bunlar yazılı yargılama usulü ile basit yargılama usulüdür. Yazılı yargılama HMK'nın 118 ile 186. maddeleri arasında; basit yargılama usulü ise HMK'nın 316 ile 322. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Yazılı yargılama usulü, HMK'nın sistematiğinde genel yargılama usulü olarak düzenlenen yargılama usulüdür.[319] Basit yargılama usulü ise ancak kanunda açıkça düzenlendiği hallerde uygulama alanı bulan istisnai bir yargılama usulüdür (HMK m. 316/1).

Basit yargılama usulünde de tıpkı yazılı yargılama usulünde olduğu gibi dava açılması ve davaya cevap verilmesi dilekçe ile olacaktır (HMK m. 317/1). Ancak, dava ve cevap dilekçeleri, yazılı yargılama usulünden farklı olarak yönetmelikte belirlenecek formun doldurulması suretiyle de verilebilecektir (HMK m. 317/4). Basit yargılama usulünde, taraflar dava ve cevap dilekçesi dışında cevaba cevap (replik) ve ikinci cevap (düplik) dilekçesi veremeyecektir (HMK m. 317/3). Görüldüğü üzere basit yargılama usulünde dilekçe sayısı sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmanın amacı, basit yargılama usulüne tabi işlerin çok daha kısa sürede karara bağlanmasının

[319] Kuru, HMK, s. 858.

amaçlanmasıdır.[320] Basit yargılama usulünde, ön inceleme ve tahkikat aşamaları da yargılamanın hızlanması ve dosyanın kısa sürede karara bağlanması amacına yönelik olarak basitleştirilmiştir. Gerek HMK m. 320/1'de yer alan mümkün olduğu takdirde dosya üzerinden karar verilmesini düzenleyen hüküm gerekse tarafların dinlenmesi, delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemlerinin yapılmasının ön inceleme duruşması hariç olmak üzere iki duruşmada tamamlanacağını ve bu duruşmalar arasındaki sürenin bir aydan fazla olamayacağını düzenleyen HMK m. 320/3'teki hüküm, yargılamanın hızlanması ve dosyanın kısa sürede karara bağlanması amaca yönelik getirilmiş olan düzenlemelerdir.

2. Basit Yargılama Usulünü Düzenleyen TTK m. 1521 Hükmünün Amacı ve Kapsamı

"Şirket davalarında yargılama usulü" kenar başlıklı TTK'nın 1521. maddesinde; "Ticaret şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurları ya da denetçilerine karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır." denmektedir. Kanun metnine bakıldığı zaman görülmektedir ki pay sahiplerinin açacağı iptal davalarında, basit yargılama usulünün uygulanacağı açıkça hüküm altına alınmıştır.[321] Yukarıda da açıklamaya çalıştığımız üzere; basit yargılama usulü, yazılı yargılama usulüne göre çok daha basit ve hızlı bir yargılama usulüdür. TTK m. 1521 hükmünün getiriliş amacının da davaların daha hızlı ve basit şekilde yürütülerek davaların uzamasını önlemek olduğu söylenebilir.[322]

Ancak iptal davası açabilecek kişiler yukarıda da detaylıca açıkladığımız üzere yalnızca pay sahipleri değildir. TTK'nın 446. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde organ sıfatıyla yönetim kurulunun; d bendinde ise yönetim kurulu üyelerinin iptal davası açabileceği öngörülmüştür. İşte yönetim kurulu veya yönetim kurulu üyelerinin açacağı iptal davalarında hangi yargılama usulünün uygulanacağı konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide yer alan bir görüşe göre, yönetim kurulu ve

[320] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 463.
[321] Kırca, Hükümsüzlük, s. 189; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 303; Domaniç, 898.
[322] Bilgili ve Demirkapı, s. 65; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 58.

yönetim kurulu üyelerinin açacağı iptal davalarında hangi yargılama usulünün uygulanacağı noktasında ne TTK ne de başka bir kanunda herhangi bir düzenleme yer almaktadır. Bu nedenle de yargılama usullerinin ancak kanunla düzenlenebileceğini öngören Anayasa'nın 142. maddesi ile basit yargılama usulünün ancak kanunlarda açıkça belirlenen hallerde uygulanacağını düzenleyen HMK'nın 316. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin açacağı iptal davalarında basit yargılama usulünün uygulanması mümkün değildir.[323] Öğretide yer alan ve bizimde katıldığımız diğer görüşe göre ise; kanunda iptal davası açabilme hakkı tanınan bu kişiler arasında yargılama usulü bakımından bir ayrım yapmanın ne hukuken ne de mantıken haklı bir nedeni yoktur.[324] İleride detaylıca açıklayacağımız üzere TTK m. 448/2'nin son cümlesine göre aynı genel kurul kararına karşı birden fazla iptal davası açıldığı takdirde bu davaların birleştirilerek görülmesi gerekir. Aynı genel kurul kararına karşı hem pay sahibi hem de yönetim kurulu üyesinin dava açtığı bir durumda, bu davaların birleştirilerek görülmesi gerekecek ve öğretideki ilk görüş kabul edilirse aynı yargılamada farklı yargılama usullerinin uygulanması gerekecektir. Bu nedenle de yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin açacağı iptal davalarında da aynı pay sahiplerinin açmış olduğu davalarda olduğu gibi basit yargılama usulü uygulanmalıdır.

B. İptal Davalarının Birleştirilerek Görülmesi

1. Genel Olarak Davaların Birleştirilerek Görülmesi

TTK m. 448/2'nin son cümlesine göre "Birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davalar birleştirilerek görülür." denilmektedir.

Davaların birleştirilmesi HMK m. 166'da düzenlenmiştir. Buna göre aynı düzey ve aynı sıfattaki mahkemelerde ayrı ayrı açılmış olan davalar arasında bağlantı bulunuyorsa bu iki davanın birlikte görülmesi mümkündür ve bu duruma davaların birleştirilmesi denilmektedir. [325] Davaların birleştirilmesi hem usul ekonomisi ile

[323] Türk, s. 189.
[324] Domaniç, s. 898; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 303; Kırca, Hükümsüzlük, s. 189.
[325] Kuru, HMK, s. 498; Ejder Yılmaz, **HMK Şerhi C. III**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C. III), s. 3266; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 456; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 318; Tanrıver, s. 737.

yakından ilgilidir[326] hem de bağlantılı davalar bakımından mahkeme kararları arasındaki çelişkiyi önlemeye hizmet eder. [327] Yargıtay da kararlarında sıklıkla bu hususu belirtmektedir. [328]

Davaların birleştirilebilmesi için aranan bağlantı koşulu HMK. m. 166/4'te açıklanmıştır. Buna göre; "Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.". Hükümde belirtilen "aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması" kavramından anlaşılması gereken maddi vakıalardır. Davaların aynı veya birbirine benzer hukuki sebeplere dayanıyor olması maddenin aramış olduğu bağlantı koşulunu sağlamayacaktır. [329]

Davaların birleştirilmesi bakımından nasıl bir yol izleneceği HMK m. 166'nın birinci ve ikinci fıkrasında açıklanmıştır. Buna göre aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebileceği ancak dava ayrı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirmenin ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Burada görüldüğü üzere davalar ayrı yargı çevrelerinde açıldığı takdirde mahkemen kendiliğinden birleştirme kararı veremeyecektir.[330]

---

[326] İbrahim Ermenek, **Medeni Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması**, Yetkin, Ankara, 2014, s. 25; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 319; Yılmaz, C. III, s. 3267; Türk, s. 175; Budak ve Karaarslan, s. 247; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 456; Tanrıver, s. 738

[327] Uğur Bulut, **Medeni Usul Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)**, Adalet, Ankara, 2017, s. 49; Yılmaz, C. III, s. 3267; Türk, s. 175; Budak ve Karaarslan, s. 247; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 456; Tanrıver, s. 738; Ermenek, s. 28.

[328] Örneğin *"Bu kapsamda davaların birleştirilmesi, hukuk yargılamasının yukarıda belirtilen amaçlarına hizmet eden araçlardandır. Benzer ya da aynı doğrultuda karar vermeyi gerektiren durumlarda davalar birleştirilerek ortak yargılama sürecine girildiğinde, deliller birlikte toplanarak gereksiz zaman kaybı ve masraf yapılmasının önüne geçilmekte, böylece basit, ucuz ve hızlı yargılama ile usul ekonomisi amacı gerçekleşmiş olmaktadır. Diğer yandan, tarafların yargılamayı uzatmaya yönelik ve farklı karar alma yönündeki çabaları engellenmekte, dürüstlük kuralına uygun davranmaları sağlanmaktadır. Bu yöntemle ayrıca hukuki sorunun parçasını oluşturan ya da benzer sorunlar nedeniyle aynı doğrultuda karar vermeyi gerektiren davalarda çelişkili karar verilmesi önlenmekte ve hukuki istikrar sağlanmaktadır. Bu nedenledir ki 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK) 45'inci ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 166'ncı maddesinde davaların birleştirilebileceği hükmü düzenlenmiştir."* Yargıtay HGK., E. 2017/246 K. 2018/206 T. 14.2.2018. (https://www.lexpera.com.tr/)

[329] Ermenek, s. 155; Tanrıver, s. 737.

[330] Kuru, HMK, s. 501; Budak ve Karaarslan, s. 248; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 458; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 318.

2. İptal Davasına İlişkin Özel Hüküm ve Hükmün Amacı

HMK'da düzenlenen davaların birleştirilmesi kurumu ihtiyari bir kurumdur. Ancak TTK m. 448/2'de iptal davası bakımından davaların birleştirilmesi zorunlu kılınmıştır.[331] HMK m. 166/4'te davaların birleştirilmesi için bağlantı koşulu arandığını belirtmiştik. Ancak iptal davası bakımından TTK m. 448/2 davaların birleştirilmesini zorunlu kılarak bu davalar arasında bağlantıyı varsaymıştır. Bu nedenle mahkeme bağlantı koşulunun sağlanıp sağlanmadığı hususunda bir araştırma yapmamalıdır.[332] Birleştirmenin zorunlu olması nedeniyle bu durumun öğrenilmesi ile mahkemenin kendiliğinden birleştirme kararı vermesi gerekmektedir.[333]

İlerideki açıklamalarımızda da detaylıca bahsedeceğimiz üzere TTK'nın 450. maddesine göre genel kurul kararının iptaline ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı bütün pay sahipleri, organlar ve diğer ilgililer hakkında hüküm ifade eder. TTK m. 448/2, iptal davası bakımından davaların birleştirilmesinin zorunlu kılarak aynı genel kurul kararına karşı birden çok iptal davasının açıldığı hallerde bu davalarda birbirinden farklı kesin hükümlerin çıkmasını önlemeyi amaçlamıştır.[334] Aynı zamanda bu hüküm, yargılamayı da kolaylaştırmaktadır.

3. Birleştirmenin Kapsamı

TTK m. 448/2'de birden fazla iptal davasının birleştirilerek görüleceği hüküm altına alınmış ancak o genel kurulda karar altına alınan tüm kararlara karşı açılan davalarının mı yoksa sadece aynı karara karşı açılan iptal davalarının mı birleştirileceği hususu açıkça belirtilmemiştir.[335] Bu madde hükmünün ve davaların birleştirilmesi kurumunun, çelişkili kararlarının ortaya çıkmasının engellenmesi amacı dikkate alındığı zaman aynı karara karşı açılan iptal davalarının birleştirilmesi zorunlu olmalıdır. [336] Aynı genel kurulda alınmış olmakla birlikte farklı kararlara karşı açılan

[331] Arslanlı, s. 84; Kırca, Hükümsüzlük, s. 198; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 308; Yıldız, s. 155.
[332] Kırca, Hükümsüzlük, s. 198; Türk, s. 175.
[333] Kırca, Hükümsüzlük, s. 199.
[334] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 308.
[335] Türk, s. 176.
[336]Arslanlı, s. 84; Kırca, Hükümsüzlük, s. 198; Türk, s. 176; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 309.

iptal davalarında ise birleştirme zorunlu değildir ve bu davalar bakımından HMK m. 166'da aranan şartların sağlanması gerekmektedir. [337]

TTK m. 448/2'nin uygulanması bakımından aynı karara karşı iptal davasının açılmış olması yeterlidir. Bu nedenle iptal davasının kim tarafından açıldığının[338] ve ileri sürülen sebeplerin[339] önemi olmadığı gibi iptal sebeplerin usule veya esasa ilişkin olması[340] da önem arz etmez. Örneğin, yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin alınmış bir karara karşı pay sahiplerinden biri, gündemin gereği gibi ilan edilmediği için iptalini isterken; diğer bir pay sahibi, alınan kararın içerik olarak dürüstlük kuralına aykırı olması nedeniyle iptalini istemiş olabilir.

TTK m. 448/2 birden fazla iptal davası açıldığı takdirde bu davaların birleştirilerek görüleceğini hüküm altına almıştır. Burada aynı genel kurul kararına karşı iptal davası ile birlikte yokluk veya butlan davası açılması durumunda bu davalarında birleştirilmesi zorunlu mudur sorunu ortaya çıkmaktadır. Öğretide *Moroğlu*'nun[341] görüşüne göre TTK m. 448/2 sadece iptal davaları bakımından uygulanmalı ve yokluk/butlan ile iptal davalarının birleştirilmesi bakımından HMK m. 166 özellikle 166/4'ün aradığı bağlantı şartının uygulanması gerekmektedir.[342]Ancak öğreti de bizim de katıldığımız *Kırca*'nın[343] görüşüne göre; her ne kadar TTK m. 448/2 hükmü ile iptal davalarının birleştirilmesi zorunlu kılınmış olsa da birleştirme ihtiyacı aynı genel kurul kararına karşı açılmış yokluk/butlan davaları ile iptal davaları bakımından da mevcuttur. Yazara göre bir genel kurul kararı ya yoktur ya batıldır ya da iptal edilebilirdir. Aynı anda bir genel kurul kararına karşı birden fazla yaptırım uygulanamaz. Dava açan pay sahipleri yanlış hukuki nitelendirme yapmış olabilir ancak hakim Türk hukukunu re'sen uygulayacağı için bu nitelendirme ile bağlı olmayacak ve nitelendirmeyi kendisi yapacaktır. *Kırca* tüm bu nedenlerle aynı genel kurula karşı açılmış yokluk/butlan davaları ile iptal davalarının da birleştirilmesinin isabetli olacağını savunmaktadır.

---

[337] Kırca, Hükümsüzlük, s. 198; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 309; Şener, Değerlendirme, s. 766; Türk, s. 176; Domaniç, s. 900.

[338] Kırca, Hükümsüzlük, s. 199; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 308; Domaniç, s. 900; Şener, Değerlendirme, s. 767; Türk, s. 176; Yıldız, s. 155.

[339] Kırca, Hükümsüzlük, s. 199; Arslanlı, s. 84; Domaniç, s. 900; Şener, Değerlendirme, s. 767; Türk, s. 176.

[340] Kırca, Hükümsüzlük, s. 199; Türk, s. 176.

[341] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 309.

[342] Aynı yönde bkz. Türk, s. 179.

[343] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 199-200.

4. Birleştirme Usulü

TTK m. 448/2'de birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davaların birleştirilerek görüleceği öngörülmüş ancak bunun nasıl olacağına dair bir düzenleme öngörülmemiştir. Bu nedenle birleştirme usulü hakkında HMK m. 166 vd'da yer alan hükümler kıyasen uygulanacaktır.[344] Bu nedenle davanın her aşamasında birleştirme kararı verilebilir. Ayrıca HMK m. 166/1 son cümlede belirtildiği üzere birleştirme kararı, ikinci davanın açıldığı mahkemece verilecek ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlayacaktır. Örneğin, İzmir Merkezli bir anonim ortaklığın aldığı bir genel kurul kararına karşı önce İzmir 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde bir iptal davası açılmış daha sonra ise İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde aynı karara karşı başka bir otak tarafından iptal davası açılmışsa bu durumda birleştirme kararını İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi verecek ve bu birleştirme kararı İzmir 1. Asliye Ticaret mahkemesini bağlayacaktır.

İptal davası bakımından TTK m. 448/2'in davaların birleştirilmesini zorunlu kıldığını; bu davalar arasında bağlantıyı varsaydığını; bu nedenle mahkemenin bağlantı koşulunun sağlanıp sağlanmadığı hususunda bir araştırma yapmaması gerektiğini ve birleştirmenin zorunlu olması nedeniyle bu durumun öğrenilmesi ile mahkemenin kendiliğinden birleştirme kararı vermesi gerektiğinden yukarıda bahsetmiştik. Bu zorunlu birleştirme kuralına uyulmazsa yaptırımının ne olacağına ilişkin yargı kararlarına bakıldığı zaman görülmektedir ki Yargıtay, TTK m. 448/2'de belirtilen birleştirme zorunluluğuna uyulmamasını bir bozma sebebi olarak görmektedir.[345]

C. Duruşmaların Üç Aylık Bekleme Süresinden Sonra Başlaması

TTK'nın 448. maddesinin 2. fıkrasına göre, tarafların iptal davası açabilmesi için öngörülen üç aylık hak düşürücü süre sona ermeden duruşmaya

[344] Kırca, Hükümsüzlük, s. 199; Türk, s. 177.

[345] *"... Dava TTK.445.maddesi gereğince anonim şirket genel kurul kararlarının iptali istemine ilişkindir. Mahkememizce verilen ... sayılı ve 15/11/2018 tarihli karar ... Hukuk Dairesinin ... sayılı 20/11/2019 tarihli karar ile TTK 448/2 gereğince 'genel kurul iptaline ilişkin davaların birlikte görülmesi gerektiği' belirtilerek kaldırılmıştır ..."* İstanbul 15. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2019/679, K. 2020/210, T. 2.3.2020. (UYAP)

başlanamayacaktır. Aynı hükümde birden fazla iptal davası açıldığı taktirde bu davaların birleştirilerek görüleceğini de düzenlemiştir. Kanun koyucunun, bu iki usulü kuralı aynı madde içerisinde düzenlemesi birbirleriyle bağlantılı kurumlar olmasından kaynaklanmaktadır. Kanun koyucunun, bu düzenlemeyi getirirken ki asıl amacının davaların birleştirilerek görülmesi hususuna güvence oluşturma amacı taşıdığı söylenmelidir. Çünkü üç aylık hak düşürücü süre beklenildiği taktirde birleştirme kararı verilecek davaların tespit edilmesi olanaklı hale gelecektir.

Söz konusu bu düzenleme emredici niteliktedir. Bu nedenle de tarafların aralarında sözleşme yaparak üç aylık süreyi beklemeden duruşmaya başlayabilmeleri söz konusu olamayacaktır.[346]

Burada tartışılması gereken bir konu, mademki bu hükmün amacı birleştirilecek davaların tespitine ve dolayısıyla davaların birleştirilerek görüleceğini düzenleyen emredici kurala güvence sağlamak ise dava açacak başka kimsenin kalmadığı taraflarca ispat edilirse bu süre beklenilmeden duruşmaya başlanabilir mi sorusu oluşturmaktadır. Öğretide yer alan bir görüşe göre; söz konusu hükmün emredici niteliği ve hakim tarafından re'sen uygulanması zorunluluğu da göz önüne alındığı taktirde, böyle bir durum mümkün olamayacaktır. Söz konusu genel kurul kararına karşı iptal davası açacak başka kimse olmasa da bu süre beklenmelidir. Zira başkaca dava açılmasının mümkün olmadığının ispatı da ayrı bir dava ve yargılamayı gerektirecek; bu durum da üç aylık süre beklenilmeden duruşmaya başlanılmasının ortaya çıkaracağı süre kısaltma amacını etkisiz hale getirecek ve belki de uzatacaktır.[347] Öğretide yer alan diğer görüşe göre; hükmün amacı da dikkate alındığı taktirde iptal davası açabilecek başka kimse kalmadıysa, üç aylık süreyi beklemenin de bir amacı kalmayacaktır. [348] Ancak bu görüşe göre; böyle bir durumun ispat edilebilmesinin ortaya çıkaracağı sorunlar da göz önüne alındığında, çok sayıda pay sahibi barındıran anonim ortaklıklarda bu durumun ispatlanabilmesinin pek mümkün olmayacağı da söylenmektedir. Kanaatimizce, söz konusu hükmün emredici nitelikte oluşu ve üç aylık süreni beklenilmesi konusunda hakime takdir yetkisi de tanımaması göz önüne alınmalıdır. Bundan dolayı her ne kadar zor olsa da başkaca dava açılabilme

[346] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 307.
[347] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 307-308.
[348] Ömer Teoman, "Limited Ortaklıklar Açısından TK. m. 381, f. 3'deki Üç Aylık Sürenin Buyurucu Niteliği"**, Tüm Makalelerim (1971-2001**), C. I-II, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul 2012 (Süre), ss. 377-382, s. 380.

imkanının kalmadığı ispatlanmış olsa bile üç aylık hak düşürücü süre beklenilmelidir. Ayrıca sadece pay sahiplerinin dava açabilme hakkının olmadığı yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin de dava açabilme hakkına sahip olduğu unutulmamalıdır.

Tartışılması gereken bir diğer husus da kanun metninde yer alan "duruşmaya başlanamaz" ibaresinden ön inceleme duruşmasının mı yoksa tahkikat duruşmasının mı anlaşılması gerektiğidir. Öğretide, bizim de katıldığımız şekilde bu ifadeden tahkikat duruşmasının anlaşılması gerektiği söylenmektedir.[349] Zira, söz konusu hükmün davaların birleştirilmesine güvence sağlamak ve aynı genel kurul kararına karşı açılan davalarda birbirinden farklı ve çelişkili kararlar verilmesini önlemek amacı da göz önüne alındığı taktirde aslında mahkemece davanın esasına girilmesini önleme amacını taşıdığı söylenmelidir. Ön inceleme duruşması da esastan çok usule ilişkin olan, özellikle dava şartlarının ve ilk itirazların incelendiği; davanın esasına girilmesine engel bir sebebin bulunup bulunmadığının tespitine yarayan bir aşama[350] olduğu için bu üç aylık süre içerisinde gerektiği taktirde mahkemece ön inceleme duruşması yapılabilmelidir.

D. İspat ve Deliller

Türk Ticaret Kanunu'nda iptal sebepleri belirtilmiştir. Bu iptal sebeplerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini hakim kural olarak kendiliğinden araştıramaz. Bu sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediğini taraf ispat etmelidir. İspat yükü, iddiada bulunan tarafa yüklenen usuli bir yüktür.[351] İspat yükü, öğretide iddia edilen şey ispat edilmezse istemi elde edememe riski olarak tanımlanmaktadır.[352] Yani ispat yükü kendisine düşen taraf, bu faaliyeti yerine getiremezse; dava, ispat yükü kendisine düşer tarafın aleyhine karara bağlanacaktır.[353] İspat yükü, Türk Medenî Kanunu'nun 6. maddesinde, "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her bin, hakkım dayandırdığı olguların varlığım ispatla yükümlüdür" şeklinde; Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 190. maddesinde ise "İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak

[349] Kırca, Hükümsüzlük, s. 198; Algan, s. 168.
[350] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes ss. 275-277; Budak ve Karaarslan, ss. 232-233.
[351] Kuru, HMK, s. 320; Kuru, Arslan ve Yılmaz, s. 354; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 344.
[352] Umar, 575.
[353] Yılmaz, C. III, s. 3562.

çıkaran tarafa aittir." şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere bakıldığı zaman görülmektedir ki; ispat yükü, vakıayı hangi tarafın ileri sürdüğüne göre değil o vakıanın ispat edilmesinden hangi taraf lehine hak çıkarıldığına göre belirlenmektedir.[354] Genel kurul kararlarının iptali davaları da ispat yükü bakımından genel kurala tabidir ve ispat yükünün, kural olarak iptal davası açan davacı tarafta kalacağı söylenebilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan iptal nedenlerinden bir veya daha fazlasının gerçekleştiğini iddia eden ve ispat yükü üzerinde kalan taraf bu iddiasını senetle ispat kuralına tabi olmadan her türlü delil ile ispatlayabilecektir. Ayrıca söz konusu uyuşmazlığın çözümü, özel veya teknik bilgiyi gerektirdiği durumlarda bilirkişi incelemesinden de faydalanılabilecektir. Ancak HMK m. 266 uyarınca hukuk dışında kalmayan hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenebilecek konularda bilirkişi incelemesine gidilemeyecektir. Örneğin, özellikle ibra oylamalarında alınan kararlarla ilişkili olan ve finansal tabloların incelenmesi gibi özel ve teknik bilgi gerektirecek konularda bilirkişi incelemesinden faydalanabilecekken esas sözleşmede yer alan bir hükme açıkça aykırı olan bir kararın iptali istemiyle açılan iptal davasında yahut yönetim kurulu üyesinin, başka bir yönetim kurulu üyesinin ibra edilmesine ilişkin kararda oy verdiği gerekçesiyle açılan bir iptal davasında, bilirkişi incelemesinden faydalanılması hem kanuna aykırı olacak hem de davanın gereksiz yere uzamasına sebep olacaktır.

[354] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 344.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HÜKÜM, KANUN YOLLARI VE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

I. HÜKÜM

A. Davanın Kabulüne İlişkin Karar

1. Genel Olarak

Daha önce de sıklıkla belirttiğimiz üzere; genel kurul kararlarının iptalini isteme hakkı hukuken geçerli olan bir genel kurul kararının hukuk düzenindeki bütün sonuçlarıyla birlikte geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasının talep edildiği bir hak olduğundan dolayı bozucu yenilik doğuran bir haktır. Bu hakkın kullanılması sonucunda açılan iptal davası, hukuki niteliği bakımından bozucu yenilik doğuran bir davadır ve bu dava sonucunda verilen iptal kararı da yenilik doğurucu bir karar yani inşai hükümdür.

İptale konu söz konusu genel kurul kararı hakkında TTK m. 449 uyarınca yürütülmesinin geri bırakılması kararı verilmediyse; davanın kabulüne ilişkin karar kesinleşene kadar, iptale konu karar sanki geçerli bir genel kurul kararıymış gibi bütün hüküm ve sonuçlarını doğurmaya devam edecektir. Çünkü inşai davalarda inşai sonucun ortaya çıkması için hükmün verilmesi yetmez. Bu hükmün kesinleşmesi gerekir.[355]

2. İptal Hükmünün Kesin Hüküm Etkisi

a. Kişi Bakımından

HMK m. 303/3, hukuk yargılamalarında kesin hükmün taraflar üzerindeki etkisini düzenlemiştir. Usul hukukunun genel kuralı olan bu maddeye göre; kesin hüküm ancak davanın tarafları ile onların külli halefleri hakkında geçerli olur. Ancak "Kararın etkisi" başlıklı TTK'nın 450. maddesinin birinci cümlesine göre;

[355] Önen, ss.174-175.

mahkemece, genel kurul kararının iptaline ilişkin bir karar verilirse, bu karar kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade edecektir. Görülmektedir ki TTK m. 450, kesin hükmün ancak davanın tarafları ile onların külli halefleri hakkında geçerli olacağı kuralının önemli bir istisnasıdır.[356] Genel usul kuralından ayrı bir düzenleme getiren bu kural, hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin bir gereğidir.[357] Ancak burada önemle belirtmek gerekir ki; kesin hükmün sadece davanın taraflarına etki edeceği kuralının bir istisnası zaten inşai kararlar oluşturmaktadır. Çünkü inşai hükümler, herkes için bağlayıcıdır.[358] Yukarıda da açıkladığımız üzere; genel kurul kararlarına karşı açılan iptal davası, hukuki niteliği bakımından bozucu yenilik doğuran bir davadır ve bu dava sonucunda verilen karar da yenilik doğurucu bir karar yani inşai hükümdür. Bu nedenle iptal kararının herkes için hüküm doğurması, bu kararın inşai bir karar olmasının doğal sonucudur. Zaten iptal kararının, sadece dava açan pay sahipleri ve şirket hakkında geçerli olacağının söylenmesi hem mantıken hem pratik olarak da pek mümkün gözükmemektedir. Örneğin, yönetim kurulunun seçimine ya da azline, sermaye arttırımına veya azaltılmasına gibi sayısı daha da arttırılabilecek örneklerden de anlaşıldığı üzere bu kararlara karşı dava açan ve kazanan pay sahipleri için bu kararların hükümsüz sayılıp; davayı açmayan pay sahipleri tarafından bu kararların geçerli sayılması düşünülemez.[359]

Söz konusu maddede, pay sahipleri ibaresinin geçip yönetim kurulundan bahsedilmemesinin bir eksiklik olup olmadığı sorulabilir. Ancak bu davanın davalı tarafında şirket olduğundan, davanın tarafı olan şirket için geçerli olacak bir kararın onun organı olan yönetim kurulu bakımından geçerli olmayacağını söylemek tüzel kişi mantığına uygun değildir.[360] Bu nedenle pay sahiplerinin yanında yönetim kurulunun maddede belirtilmemesi bir eksiklik oluşturmamaktadır.

[356] İmregün, s. 188; Domaniç, s. 921.
[357] Kırca, Hükümsüzlük, s. 204.
[358] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 456; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, s. 564.
[359] Örnekler için bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 335.
[360] Kırca, Hükümsüzlük, s. 203; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 335.

b. Zaman Bakımından

TTK m. 450, iptal kararının bütün pay sahipleri hakkında geçerli olacağını hüküm altına almış ancak bunun hangi andan itibaren geçerli olacağı konusunda bir düzenleme yapmamıştır. Genel kurul kararlarına karşı açılan iptal davası hukuki niteliği bakımından bozucu yenilik doğuran bir dava ve bu dava sonucunda verilen kararın yenilik doğurucu bir karar olduğundan yukarıda bahsetmiştik. HMK m. 108/3, kanunda aksi belirtilmedikçe inşai hükümlerin geçmişe etkili olmayacağını düzenlemiştir. Bu bilgiler ışığında, iptal davası sonunda verilecek kararın aslında geçmişe etkili olmadığını söylemek gerekir. Ancak hem öğretide hem yargı kararlarında, iptal edilen kararın, kararın alındığı tarihten itibaren geçersiz olacağı yani iptal kararların geçmişe etkili olacağı kabul edilmektedir.[361] Genel kuralın aksine genel kurul kararlarının iptali davası, geçmişe etkili olarak hüküm doğurur. [362] Yargıtay da geçmişe etkili olarak hüküm doğurmanın, ortaklık içi ilişkiler ve genel kurul kararının, şirket ile üçüncü kişiler arasındaki hukuki ilişkinin unsuru veya geçerlilik şartı olduğu hallerde söz konusu olacağını belirterek bu hususu tekrardan karara bağlamıştır.[363]

Her ne kadar iptal kararının hem ortaklık içi ilişkilerde hem de şirket ile üçüncü kişiler arasında yapılan işlemler bakımından geçmişe etkili olarak hüküm doğuracağını söylesek de burada üçüncü kişiler bakımından yapılan işleme göre bir ayrıma gitmek gerekmektedir. Yukarıda değindiğimiz Yargıtay'ın 10.12.2018 tarihli kararını örnek olarak ele alırsak; yönetim kurulu üyelerinin azledilip yerine yeni yönetim kurulunu seçen kararın iptal edilmesi sonucunda bu karar ile seçilen yönetim kurulu üyeleri, üyelik sıfatlarını kaybedeceklerdir. Bu üyelik sıfatını kaybediş, geçmişe etkili olacaktır. Yani aslında bir bakıma yönetim kurulu sıfatıyla yapmış oldukları işlemler, temsil yetkisine haiz olmadıkları için sakat olacaktır. Ancak burada iyiniyetli üçüncü

---

[361] Arslanlı, s. 89; Domaniç, s. 921; Kırca, Hükümsüzlük, s. 204; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 336.

[362] Kuru ve Budak, s. 58; Kuru, HMK, s. 211; Önen, s. 191; Budak ve Karaarslan, s. 155; Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 218.

[363] *"6102 sayılı ... m. 450 maddesi gereğince genel kurul kararının iptaline ilişkin kesin hüküm geçmişse etkilidir. Fakat bu geçmişse etki şirket içi ilişkilerde ve bir de genel kurul kararının şirket ile üçüncü kişiler arasındaki hukuki ilişkinin unsuru veya geçerliliği şartı olduğu hallerde söz konusudur. Örneğin, görev süreleri henüz dolmamış olan yönetim kurulu üyelerini azledip yerlerine yeni üyeler seçen bir genel kurul kararı daha sonra kesin hükümle iptal edilmiş veya geçersizliğinin tespitine karar verilmişse, bu tarihte görev süreleri dolmamış bulunan eski yönetim kurulu üyeleri görevlerine dönüp devam edebilirler. (Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 2014 syf. 327-328, Prof.Dr. Erdoğan Moroğlu)"* Yargıtay 11. HD., E. 2017/2470, K. 2018/7739, T. 10.12.2018 (www.lexpera.com.tr)

kişilerin, görevde kaldığı sürece yönetim kurulunun temsil yetkisinin varlığı hususundaki hukuki görünüşe güvenmiş olmalarının korunması gerekmektedir. Bu nedenle; böyle bir durumda bu karar geçmişe etkili olarak sonuç doğurmayacak, yapılan işlem hukuken geçerli sayılması gerekecektir.[364] Anonim şirketlerde, temsil yetkisinin kapsam ve sınırlarını düzenleyen TTK'nın 371. maddesinin birinci ve dördüncü fıkrası da bu görüşü desteklemektedir. Aksi halin düşünülmesi, yukarıdaki örneği tekrar ele alırsak üçüncü kişiler şirketle bir hukuki işlem akdederken görevde olan yönetim kurulunun seçimine dair kararın iptal edilme ihtimalinin bulunup bulunmadığını araştırması veya açılmış bir dava var mı diye kontrol etmesi ve açılmış bir dava varsa bu davanın hangi aşamada olduğunu araştırması yükümlülüğünü haksız olarak bu kişilere yüklemek ve üçüncü kişilerin, yönetim kuruluna her hukuki işlemde güvensiz yaklaşması demektir.[365] Bu örneğin dışında, üçüncü kişilerin şirketle yapmış olduğu işlemin kurucu unsurunu bir genel kurulu kararı oluşturuyor ve bu genel kurul kararı sonradan iptal ediliyorsa, burada üçüncü kişilerin iyiniyetli veya kötüniyetli olmalarının bir önemi olmadığını, alınan iptal kararının bu kişiler bakımından da geçmişe etkili olarak sonuç doğuracağını söylemek gerekir.[366]

İptal kararının geçmişe etkili olarak hüküm doğurmasının, bu kararın inşai bir karar olmasından dolayı olmadığı konusunda öğretide bir görüş birliği bulunmaktadır.[367] Bunun gerekçesini, HMK m. 108/3 hükmü oluşturmaktadır. Peki öyleyse iptal kararlarının geçmişe etkili şekilde hüküm doğurmasının temel nedenini ne oluşturmaktadır sorusu akıllara gelmektedir. Öğretide, iptal edilebilir genel kurul kararları ile borçlar hukukunda yer alan iptal edilebilir işlemlerin benzerlik gösterdiği bu nedenle de irade bozukluğu hallerinde borçlar hukukunda kabul gören geçmişe etkili iptal teorisinin, mahkemece verilecek iptal kararının geriye etkili şekilde hüküm doğurması sonucuna temel oluşturduğu söylenmektedir.[368]

---

[364] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 337-338; İmregün, s. 188; Arslanlı, s. 91.

[365] *"Ticaret Siciline umumi heyet karan gereğince tescil ve ilan edilmiş olan idare meclisinin bu sıfatına üçüncü şahıslar itimad edebilirler (TTK m. 338). Üçüncü şahıslar umumi heyet kararı hakkında iptal davasının açılmış olup olmadığım ve bu davanın hangi safhada bulunduğunu tetkike ve tahkike de mecbur tutulamazlar."* Bkz. Arslanlı, s. 91. Domaniç, s. 922.

[366] Domaniç, s. 922; bkz. Türk, s. 201.

[367] Kırca, Hükümsüzlük, s. 205; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 336.

[368] Kırca, Hükümsüzlük, ss.205-206.

İnşai davalarda inşai sonucun ortaya çıkması için hükmün verilmesi yetmez bu hükmün kesinleşmesi gerekir.[369] Bu nedenle de iptal hükmünün geçmişe etkili olarak hüküm doğurması için kesinleşmesi gerekmektedir. Zaten bu husus TTK m. 450'de "kesinleştikten sonra" denilmek suretiyle belirtilmiştir.

3. Mahkemenin İptal Kararı Bakımından Özellik Arz Eden Durumlar

a. Mahkeme İptal Kararıyla Birlikte Doğru Karara Hükmedebilir Mi Sorunu

Anonim ortaklık genel kurulunda alınmış olan bir kararın, iptali amacıyla dava açıldığında mahkemece, bu kararın kanunda sayılan iptal sebeplerinden birinin içine girip girmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Eğer ki; söz konusu karar, kanunda sayılan iptal sebeplerinden biri ile sakatsa bu durumda mahkemece, sadece kararın iptali yönünde bir karar vermesi gerekmektedir. Mahkeme tarafından, sadece iptal hükmü ile yetinilmeli; genel kurulun yerine geçerek kendince doğru olduğunu düşündüğü yeni bir karara hükmedilmemelidir. Aksi halde; pay sahiplerinin, paydan doğan haklarını ve iradelerini kullandığı genel kurulun yerine mahkeme geçmiş olacaktır. Bu durum, kanunda sadece sakat kararın iptal edilebilmesinin önünü açan iptal davasının amacını ve işlevini yitirmesine neden olacaktır.[370] Yargıtay da vermiş olduğu 13.11.1980 tarihli kararında; "Genel kurul kararlarının iptalinde mahkeme, yasa ve anasözleşmeye aykırı karan iptal ettikten sonra genel kurulun yerine geçerek yasaya ve anasözleşmeye uygun karar verme yetkisinde değildir."[371] demek suretiyle bu hususu açıklamıştır.

Genel kabul yukarıda açıkladığımız şekilde olsa da genel kurulca alınmış olan bazı kararlara karşı açılan iptal davalarında, mahkemece yeni bir karara hükmedilip hükmedilemeyeceği konusunda öğretide farklı görüşler yer almaktadır. Farklı görüşlerin yer aldığı kararlardan birisi bilançonun onaylanması kararlarıdır. Öğretide yer alan bir görüşe göre; sadece bilançonun onaylanması kararlarının, iptal davasına

[369] Önen, ss.174-175.
[370] Arslanlı, s. 89; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 338; Kırca, Hükümsüzlük, s. 207; Pulaşlı, s. 1140; Şener, Ortaklıklar, s. 544.
[371] Yargıtay 11. HD., E. 80/4969, K. 80/5245, T. 13.11.1980. (Bkz. Eriş, s. 454)

konu olduğu hallerde, davacı veya şirket tarafından bilançonun düzeltilmesi de istenmişse; mahkeme bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle bilançoyu düzeltebilir.[372] Öğretide yer alan ve bizim de katıldığımız aksi görüşe göre; mevcut hukuk sistemimizde, genel kurula tanınmış olan bilançoyu onama yetkisinin, mahkemeye devredilebileceğinin kabul edilmesi olanaksızdır. Ancak bu görüş, olması gereken hukuk bakımından kabul edilebilir.[373]

Öğretide, farklı görüşlerin yer aldığı bir diğer karar ise kar dağıtımına ilişkin alınan kararlardır. Öğretide yer alan bir görüşe göre; karın hiç dağıtılmamasına veya çok cüzi bir miktar dağıtılmasına karar verildiği hallerde, mahkemenin iptal kararına hükmetmekle yetinmeyip; bilirkişi yardımıyla bizzat kendisinin belirleyeceği miktarda kar dağıtılmasına da karar vermesi gerekir.[374] Yargıtay'ın da bu konuda, bu görüşü destekler nitelikte kararı yer almaktadır.[375] Öğretide yer alan ve bizim de katıldığımız aksi görüşe göre; genel kurul hiç veya cüzi miktarda bir kar dağıtımına karar vermişse ve bu karara karşı dava açılmışsa; bu kararının sadece iptali söz konusu olabilir. Kar dağıtımı konusunda, TTK m. 408 yetkili organı genel kurul olarak belirlemiştir. Münhasıran genel kurulda bulunan bu yetkinin her ne sebeple olursa olsun mahkemeye

---

[372] Arslanlı, s. 89.

[373] İmregün, s. 189; Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 340-341.

[374] Sami Karahan, "Kâr Dağıtımına İlişkin Genel Kurul Kararını İptal Eden Mahkeme, Kârın Dağıtılmasına Karar Verebilir Mi?" **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, Yıl: 2013 ss. 19-32, (İptal) s. 25 vd.; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 341.

[375] *"... Kural olarak bir sermaye şirketi türü olan limited şirkete TTK.nun 533'üncü maddesi uyarınca bu şirketin sağlayacağı kazançtan yararlanmak amacı ile ortak olunur. Yine ilke olarak bu tür şirketlerde ortağın kâr payı alacağı, ortaklar kurulunun TTK.nun 539/4'üncü maddesi gereğince kâr dağıtma kararıyla muacceliyet kazanır. Ancak, şirket ana sözleşmesinde aksine hüküm yoksa, şirket ortaklar kurulu TTK.nun bu konudaki düzenlemeleri ile bağlı olup, tahakkuk eden kazanç üzerinde dilediği gibi tasarruf yetkisine sahip değildir. Ortaklar kurulu bilançoya göre ortaya çıkan kazancı dağıtmaktan keyfi bir şekilde, diğer bir değişle hot be hot sarfınazar edemez. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine aykırı olan kararlar iptal ettirilebileceği gibi, şirketçe kâr dağıtmama konusunda haklı bir nedene dayanmayan direnme halinde ortaklar, kazancın kanun hükümleri gereğince tespit ve dağıtılmasını da talep ve dava edebilirler. (Bkz. Ord. Prof. Dr. H. Aslanlı-Prof. Dr. H. Domaniç, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İst. 1989 C.lll. Sah.454.) Bu nedenle somut olayda da davalı şirketin kuruluşundan beri kâr payı dağıtmadığı, bu konuda ortaklar arasında uyuşmazlık çıktığı ve davalı şirketin direngen hale geldiği anlaşıldığından, davacı ortağın kâr payının tespit ve tahsilini mahkemeden isteme hakkı olduğunun kabulü gerekir. Bu durumda mahkemece, davalı şirketin faaliyet gösterdiği sektörün genel gelişimi, davalı şirketin ekonomik faaliyet ve amaçları ayrıca şirket işlemlerinin devamlı gelişmesini veyahut mümkün olduğu kadar istikrarlı kâr payı dağıtılmasını temin bakımından 1999 yılında davalı şirketin kâr payı dağıtmasının gerekip gerekmediği, gerekiyor ise, ne oranda dağıtması gerektiği yolunda bu sahada uzman kişilere bilirkişi incelemesi yaptırılarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekir iken, sadece şirket bilançosu esas alınarak yazılı gerekçeyle davanın kısmen kabulüne karar verilmesi yerinde değildir..."* Yargıtay 11. HD., E. 2002/13209 K. 2003/5053 T. 16.05.2003. (www.lexpera.com.tr)

devredilmesi olanaksızdır. Zaten aksinin düşünülmesi, iptal davasının bozucu yenilik doğuran dava niteliğine de aykırı olacaktır.[376]

b. Mahkemece Kısmı İptal Kararına Hükmedilebilir Mi Sorunu

Genel kurulca alınmış bir kararın kısmen iptal edilebilmesi amacıyla bir dava açılabilir mi ve bu konuda mahkemece kısmen iptale yönelik bir hüküm kurulabilir mi sorusu akıllara gelmektedir. Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nda bir kararın kısmen iptal edilebilirliğine ve bunun dava edilebilmesine ilişkin bir imkan açıkça öngörülmemiştir. Ancak TTK'da sayılan iptal sebeplerinden birine kısmen aykırı olan genel kurul kararının, aykırılık oluşturan kısmının iptali; diğer kısımlarının ise hüküm ifade etmeye devam etmesinin talep edilebilmesine hukuken bir engel bulunmadığı öğretide söylenmektedir.[377] Örneğin, ortaklık esas sözleşmesinde, yönetim kurulu üyesi seçilecek kişilerin pay sahibi olmasına ilişkin bir şart mevcut ancak genel kurulda alınan bir karar sonucu atanan üç yönetim kurulu üyesinden birisi pay sahibi olma koşulunu yerine getiremiyor. Böyle bir durumda bu seçim kararının, sadece pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyesine ait kısmının iptali mümkün olmalıdır. Çünkü burada aslında üç ayrı atama kararı vardır ve esas sözleşmede yer alan koşulu yerine getirmeyen tek bir atama kararının iptali talep edilmektedir. Ancak burada genel kurulda alınan bir kararın kısmi iptali ile bu kararın, mahkemece kısmen değiştirilmesinin talep edilmesi karıştırılmamalıdır. Örneğin, ortaklık esas sözleşmesinde yönetim kurulu üyelerinin en çok iki yıl için seçilebilmelerine ilişkin bir hüküm var ve buna rağmen genel kurulca yönetim kurulu üyelerinin üç yıllığına seçilmesine ilişkin bir karar alınmıştır. Söz konusu bu seçim kararının, sadece üç yıllık görev süresine ilişkin kısmının iptali; ancak yönetim kurulu üyesi seçilen kişilerin yönetim kurulu üyeliği sıfatlarının devam etmesinin talep edilmesi durumunda genel kurulca alınan kararın kısmi değişikliği söz konusu olacaktır.[378] Veya genel kurulca yönetim kurulu üyelerine, TTK m. 394 uyarınca 100.000 TL huzur hakkı ödenilmesine karar verilmiş ancak bu miktarın makul olmaması sebebiyle 40.000 TL'ye düşürülmesi talep edilirse bu durumda da genel kurulca alınan kararın kısmi değişikliği söz konusu

[376] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 207-208.
[377] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 248.
[378] Bkz. ve krş. Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 248-249.

olacaktır. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi; mahkemece, genel kurulun yerine geçilerek kendince doğru olduğu düşünülen yeni bir karara hükmedilmemelidir.

B. İptal Kararının Tescili ve İlanı

İptal kararının etkisini düzenleyen TTK'nın 450. maddesinin ikinci cümlesinde; iptale dair mahkeme kararının, derhal ticaret siciline tescil edileceği ve internet sitesine koyulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu tescil ve ilanın da yönetim kurulu tarafından yapılması gereken bir yükümlülük olduğu hüküm altına alınmıştır. Kanunda hem ticaret siciline tescilden hem de internet sitesine ilandan bahsedilirken TTSG'ye ilandan hiç bahsedilmemiştir. Aynı zamanda kanunun kaleme alınış biçimi ile genel düzenlemeden ayrılan bir düzenleme de öngörmüştür. Zira TTK m. 30'a göre kanunda aksine hüküm bulunmadığı taktirde tescil isteme süresi on beş gündür. TTK m. 450, TTK m. 30'da öngörülen kanunda aksine hüküm bulunan hallerden bir tanesini oluşturmaktadır. TTK m. 450'de tescilin derhal yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Kanunda iptale dair kararın tescil ve ilanı düzenlendiği için bu hükmün mefhumu muhalifinden, iptal talebinin reddi kararının tescil ve internet sitesine koyulması zorunluluğu bulunmadığı anlaşılmaktadır.[379]

Öğretide yer alan bir görüşe göre; tescile tabi bir kararın iptal edilmesi halinde bu iptal kararı da tescil edilir ve internet sitesine koyulur. Ancak karar tescile tabi bir karar değilse bu kararın iptali kararı da tescil edilmeyecek ve kararın sicile tevdiiyle yetinilecektir.[380] Bu görüşün temel dayanak noktası, TTK m. 422/2'de yer alan genel kurul tutanağında yer alan kararlardan yalnızca tescil ve ilana tabi hususların tescil ve ilanını öngören düzenleme ile TTK m. 31'de yer alan tescil edilmiş hususlarda meydana gelecek her türlü değişikliğin de tescil olunacağı ve aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan tescilin dayanağını oluşturan olgu veya işlemlerin sonra ermesi ya da ortadan kalması durumunda sicildeki kayıtların da silineceğini öngören düzenleme oluşturmaktadır.[381] Ancak bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, TTK m. 450/1 açıkça iptale dair mahkeme kararının tescil edileceğini öngörmüş ve bu kararlar arasında tescile tabi olup olmaması hususunda bir ayrım yapmamıştır. Bu nedenle

[379] Türk, s. 201.
[380] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 208-209; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 342
[381] Kırca, Hükümsüzlük, s. 208; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 342.

iptale dair verilen mahkeme kararların hepsi bir ayrım yapılmaksızın tescil edilmelidir.[382]

TTK m. 450, TTSG'ye ilan hususunda bir düzenleme öngörmediği için öğretide bu konuda meydana gelen görüş ayrılıkları daha fazla olmuştur. Öğretide yer alan bir görüşe göre, TTK m. 450'de iptale dair mahkeme kararının internet sitesine konulmasından bahsedilirken mahkeme kararının TTSG'de ilanından hiç bahsedilmemiştir. Bu nedenle de iptale dair mahkeme kararları TTSG'de ilan edilmeyecektir.[383] Öğretide yer alan diğer görüşe göre, bir karar tescil edilmişse ilan da edilmelidir. Bu yüzden TTK m. 450 her ne kadar TTSG'de ilanı öngörmemiş olsa da tescile tabi kararların iptali halinde mahkeme kararının tesciliyle birlikte TTSG'de ilanı da gerekmektedir.[384] Biz son görüşe paralel bir görüşü savunmaktayız. Ancak son görüş tescile tabi kararların iptali halinde TTSG'de ilanını savunurken biz yukarıda da bahsettiğimiz üzere her iptal kararının tescil edilmesini görüşümüze paralel bir şekilde her iptal kararının tescil edilmesini ve dolayısıyla her iptal kararının ayrım yapılmadan TTSG'de ilan edilmesini savunmaktayız. Zira TTK m. 35/3, tescil edilen hususların bu kanunda veya TTK m. 26'nın göndermesi ile TSY'de aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan edileceğini düzenlemiştir. TTK ile TSY'de iptale dair mahkeme kararlarının tescil edilmeyeceğine yönelik bir düzenleme de bulunmadığına göre iptale dair mahkeme kararlarının TTGS'de ayrım yapılmadan ilan edilmesi gerekmektedir.[385]

Tescil zorunluluğu kanunda yönetim kuruluna yüklenmiştir. Bu yükümlülüğün hiç veya zamanında yerine getirilmemesi halinde yönetim kurulu, TTK m. 553'ün bir gereği olarak hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olacaklardır.

C. Davanın Reddine İlişkin Karar

TTK m. 450 hükmü, iptal talebinin kabulü durumunda bu kararın etkisine yönelik bir düzenleme barındırmaktadır. Bu nedenle genel kurul kararının iptali

[382] Türk, s. 202; Korkut, s. 196.
[383] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 343.
[384] Kırca, Hükümsüzlük, s. 209.
[385] Türk, s. 202.

talebinin reddinde, genel usul kuralı olan HMK m. 303/3 uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla ret kararı yalnız davanın tarafları ve külli halefleri bakımından bağlayıcı niteliğe sahip olacaktır. Söz konusu bu ret kararı, inşai hüküm niteliğinde olmayıp sadece mevcut hukuki durumu tespit eden bir tespit hükmü niteliğindedir.[386] HMK m. 303/3'ün uygulanmasının doğal bir sonucu olarak söz konusu genel kurul kararına yönelik davanın tarafı olmayan başkaca bir pay sahibi tarafından yeni bir iptal davası açılabilecektir. Ancak bu kabulün sadece teorik olarak anlam ifade ettiğini belirtmek gerekir. [387] Zira iptal davası için öngörülmüş bulunan üç aylık hak düşürücü süre, bu üç aylık hak düşürücü süreden önce duruşmaya başlanamaması ve birden fazla iptal davası açıldığı taktirde bu davaların birleştirilerek görüleceği hususları göz önüne alındığında, aslında söz konusu ret kararının çıktığı davanın tarafı olmayan kişiler yeni bir iptal davası açmak istedikleri zaman iptal davası açmak için öngörülen üç aylık hak düşürücü süreyi kaçırmış olacakları için yeni bir dava açamayacaklardır.[388]

II. DAVANIN KONUSUZ KALMASI VE DAVAYA SON VEREN TARAF İŞLEMLERİNİN İPTAL DAVASI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

A. Davanın Konusuz Kalması

1. Teyit

Genel kurulca alınmış iptal edilebilir bir kararın, yeni bir genel kurul kararı ile doğrulanması yani teyit edilmesi veya söz konusu bu sakat kararın bir genel kurulu kararı ile ortadan kaldırılması ihtimalinin bulunup bulunmadığı konusunda, kanunumuzda olumlu veya olumsuz bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak Alman hukukunda, 1965 tarihli Pay Senetli Ortaklıklar Kanunu'nun 244. hükmü ile teyit kurumu kabul edilmiştir.[389] Söz konusu maddeye göre; genel kurul, iptal edilme

[386] Önen, ss. 167-168; Kırca, Hükümsüzlük, s. 204.
[387] Arslanlı, s. 90; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 334; Kırca, Hükümsüzlük, s. 204.
[388] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 334; Kırca, Hükümsüzlük, s. 204.
[389] Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıkta İptal Edilebilir Genel Kurul Kararının Doğrulanması"**, Tüm Makalelerim (1971-2001**), C. I-II, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul 2012 (Teyit), ss. 1-13, s. 5; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 352; Kırca, Hükümsüzlük, s. 213; Pulaşlı, s. 1138.

ihtimali bulunan bir kararını, alacağı yeni bir karar ile teyit edebilir. Alacağı bu yeni karar teyit kararı olarak adlandırılır. [390]

Türk hukuku bakımından da öğretide, genel kurulun teyit kararı alıp alamayacağı tartışılmıştır. Her ne kadar kanunda pozitif bir düzenleme yer almasa da özellikle Alman hukukunda yer alan pozitif düzenleme ve teyit kurumunun, hukuki güvenliğe hizmet ettiği[391] gerekçeleriyle teyit kurumunun, bizim hukukumuz açısından da uygulanabilir olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.[392] Teyit kurumu, iptal edilme ihtimali bulunan sakat bir karara karşı dava açılıp açılmayacağı veya dava açılmışsa iptal hükmü verilip verilmeyeceğine yönelik tereddütlerin giderilmesine hizmet eder. Teyit kurumunun işletilebilmesi için ortada sakat bir genel kurul kararı olması gerekir. Ancak bu sakatlık, konusu itibariyle değil sadece meydana gelişi itibariyle sakat bir karar olmalıdır ve alınacak yeni karar ile bu usulü eksiklik giderilmelidir.

Alınan sakat genel kurul kararı, sonradan alınan bir teyit kararı ile teyit edilmiş ve sakatlığı giderilmişse mahkemece hangi karara hükmedilmelidir sorusu akıllara gelmektedir. Öğretide yer alan bir görüşe göre, böyle bir durumda söz konusu sakat karara karşı açılmış veya açılacak iptal davasının dinlenilebilme koşulu olan hukuki yarar geçmişe etkili olarak ortadan kalkmış olur. Bu nedenle de söz konusu iptal davasının reddedilmesi gerekmektedir.[393] Ancak bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, teyit kararı usul hukukuna değil maddi hukuka ilişkin sonuçlar doğurur. Bu nedenle de söz konusu sakat karara karşı iptal davası açılamaması veya açılan davaya devam edilememesinin nedeni artık ortada sakat bir kararın mevcut olmamasıdır. Hal böyle olunca söz konusu iptal davası konusuz kalacaktır.[394] Davanın konusuz kalması halinde, mahkemece yargılamaya devam edilmeli; tarafların davadaki haklılık durumları belirlenip buna göre yargılama masrafları ile vekalet ücretinden sorumluluk tespit edilmelidir.

[390] Teoman, Teyit, s. 5; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 352; Kırca, Hükümsüzlük, s. 213.
[391] Kırca, Hükümsüzlük, s. 214.
[392] Teoman, Teyit, s. 10; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 353; Kırca, Hükümsüzlük, s. 213; Pulaşlı, s. 1138.
[393] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 353-354.
[394] Kırca, Hükümsüzlük, s. 215.

2. Geri Alma

Genel kurul tarafından alınan sakat bir karar, mahkeme tarafından iptal edilip geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılabiliyorken; genel kurul kendi almış olduğu kararı yine kendi iradesi ile geçmişe etkili olarak ortadan kaldırabilir mi hususu öğretide tartışılmıştır. Kanunumuzda, bu konuyla ilgili olumlu veya olumsuz bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak öğretide haklı olarak karar alma yetkisinin kanuni bir engel bulunmadığı taktirde kural olarak bu kararı geri alma yetkisini de barındırdığı söylenmektedir.[395]

Söz konusu geri almanın aslında iptale benzediği, özellikle geçmişe etkili hüküm doğurmaları konusunda benzerlik gösterdikleri söylenmektedir.[396] Ancak öğretide, söz konusu kararın üçüncü kişiler nezdinde bir hak doğurması durumunda artık geçmişe etkili olarak geri alınamayacağı da söylenmektedir.[397] İptal ile geri alma arasındaki en önemli fark iptale mahkemece karar verilirken; geri almaya genel kurulca karar verilmesi oluşturmaktadır.

İptale tabi bir kararın sonradan alınan bir karar ile geri alındığı durumlarda, eğer henüz dava açılmamışsa ortada iptali istenecek bir karar da kalmamış olacaktır. Dava açılmış ve söz konusu karar geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmışsa artık bu dava konusuz kalmış olacaktır.[398] Davanın konusuz kalması halinde, mahkemece yargılamaya devam edilmeli; tarafların davadaki haklılık durumları belirlenip buna göre yargılama masrafları ile vekalet ücretinden sorumluluk tespit edilmelidir.[399] Ancak söz konusu karar, geçmişe etkili olarak değil de geleceğe etkili olarak ortadan kaldırılmışsa söz konusu davanın konusuz kaldığı söylenemez. Bu durumda söz konusu kararın alındığı tarih ile geri alma kararının alındığı tarihler arasındaki zaman dilimi bakımından bir hak iddia ediliyorsa ve hukuki yarar varsa bu davanın dinlenmesi gerekmektedir.[400]

---

[395] Kırca, Hükümsüzlük, s. 211; Pulaşlı, s. 1139; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 355

[396] Kırca, Hükümsüzlük, s. 211.

[397] Haluk Nami Nomer, **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, Beta, İstanbul, 2008, ss. 172-174; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 358.

[398] Nomer, s. 174; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 359; Kırca, Hükümsüzlük, s. 212.

[399] Moroğlu, iptali istenen kararın geri alınmasıyla davanın konusuz kalacağını belirtmekle birlikte iptal davasının konusuz kalması nedeniyle reddedilmesi gerektiğini söylemektedir. Bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 359.

[400] Kırca, Hükümsüzlük, s. 212; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 359; Nomer, s. 174.

Genel kurulun geri alma kararı, nihayetinde bir genel kurul kararı olduğu için yokluk veya butlanla malul olabilir veya iptal davasına konu olabilir. Geri alma kararının yokluk veya butlanla malul olduğu tespit edilir veya iptal davası sonucu iptaline hükmedilirse geri alınan karar yeniden geçerli hale gelecektir.[401]

B. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri

1. Kabul ve Sulh

HMK'nın 307 ile 315. maddeleri arasında davaya son veren taraf işlemleri düzenlenmiştir. Bakıldığı zaman bu işlemler, feragat, kabul ve sulh olmak üzere üç başlık altında düzenlenmiştir. Kanunda yer bulan bu taraf işlemleri, mahkeme hükmü gibi sonuç doğururlar.[402]

Davayı kabul, HMK m. 308/1'de; davacı tarafından talep edilen sonuca, davalı tarafın kısmen veya tamamen muvafakat etmesi olarak düzenlenmiştir. Aynı maddenin 2. fıkrasında ise; davayı kabulün, ancak tarafların dava konusu şey üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri davalarda hüküm doğuracağı hüküm altına alınmıştır.

Sulh, HMK m. 313/1'de; derdest bir davada, davanın tarafları arasında, taraflar arasındaki uyuşmazlığın kısmen veya tamamen sona erdirme amacı taşıyan ve mahkeme huzurunda yapılan bir sözleşme olarak tanımlanmıştır. Yine aynı maddenin 2. fıkrasında, sulh sözleşmesinin, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıklarda söz konusu olabileceği hüküm altına alınmıştır.

İptal davalarında, anonim ortaklığın davayı kabul edip edemeyeceği veya davacı ile davalı anonim ortaklığın aralarında bir sulh sözleşmesi yapıp yapamayacağı bir sorun teşkil etmektedir. Bu sorun incelendiğinde; öncelikle tahkim ve arabuluculuğa elverişlilik başlığında detaylıca bahsedildiği üzere, iptal davası, iki tarafın iradesine tabi olan işlerden kaynaklanan bir uyuşmazlık değildir. Bu nedenle de iptal davaları bakımından, kabul ve sulhun mümkün olamayacağı açıkça belirtilmelidir.

[401] Nomer, 174; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 358.
[402] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 437.

Kabul ve sulhun yapılamayacağı sonucuna varılmasının tek sebebi, davanın konusunun, taraf iradelerine tabi olmaması değildir. Taraf iradelerine tabi olmamasının yanı sıra burada bir yetki sorunu da söz konusudur. TTK'da genel kurulun ve yönetim kurulunun vazgeçilmez ve devredilmez hak ve yetkileri detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. İptal davasında, şirketi temsil etmeye yetkili organın, ki genelde bu organ yönetim kuruludur, genel kurul kararının ortadan kaldırılması gibi bir yetkisi bulunmamaktadır. Bu hak, genel kurula aittir. Aksi hal düşünüldüğünde; yönetim kurulu, çoğunluk pay sahibinin iradesi yerine kendi kararını ortaya koyarak genel kurulunun vazgeçilmez ve devredilmez olan bir hakkını ihlal etmiş olacaktır.[403] Bu konuda İsviçre Federal Mahkemesi'nin de, "bir genel kurul kararının iptali davasında, söz konusu kararın kaldırılmasının sulh yoluyla değil ancak mahkeme kararıyla mümkün olacağına ve bu arada mahkemede veya mahkeme dışında sulh anlaşması olup olmadığının da hiçbir rol oynamayacağına" dair kararı bulunmaktadır.[404]

2. Feragat

HMK m. 307'de düzenlenen feragat, davacının talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir ve kayıtsız ve şartsız olması haricinde herhangi bir şarta tabi değildir. İptal davası açısından da HMK m. 307 vd.da belirtilen hususlar dışında bir özellik arz etmemektedir. Bu nedenle iptal davası açan pay sahibi, yönetim kurulu veya yönetim kurulu üyesi, iptal davasından feragat edebilir.[405] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de vermiş olduğu 29.09.2022 tarihli kararda, genel kurul kararının iptalini talep eden davacının, bu davadan feragat edebileceğine hükmetmiştir.[406] Ancak bu kararda, iptal davasına ilişkin yer alan "…Uyuşmazlık, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri nitelikte olduğundan…" kısmına katılmamaktayız. Yukarıda tahkim ve

[403] Kırca, Hükümsüzlük, s. 202; Pulaşlı, s. 1162.
[404] Aktaran, Pulaşlı, s. 1162
[405] Kırca, Hükümsüzlük, s. 203; Şener, Değerlendirme, s. 287 vd.
[406] *"… Dava, anonim şirket genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Uyuşmazlık, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri nitelikte olduğundan davadan feragat hüküm kesinleşinceye değin yapılabilir ve karşı tarafın kabulüne bağlı olmadığı gibi yapıldığı anda kesin hükmün sonuçlarını doğurur. Davacılar vekilinin, davadan feragatine ilişkin beyanı davaya son veren taraf işlemi niteliğinde olup, HMK'nın 310/3. maddesi uyarınca dosyanın temyiz incelemesi yapılmaksızın feragata ilişkin ek karar verilmek üzere mahkemesine tetkiksiz iade edilmesi gerekmiştir …"* Yargıtay 11. HD., E. 2021/543, K. 2022/6438 T. 29.09.2022 (UYAP)

arabuluculuk başlığı altında da detaylıca belirttiğimiz üzere; iptal davası, tarafların iradelerine tabi bir uyuşmazlık değildir. Bununla birlikte ayrıca belirtmek gerekir ki; HMK'da, ancak taraf iradelerine tabi olan uyuşmazlıklarda sulh ve kabul yoluna gidilebileceği belirtilmişken; feragat hakkının kullanılabilmesi için böyle bir şart kanunda aranmamıştır. Kural olarak her davadan feragat edilebilir.[407] Bu durum istisnaları olmakla birlikte, iptal davası bu istisnaların içinde değildir. [408]

III. KANUN YOLU

A. Olağan Kanun Yolları

Mahkemece verilmiş nihai kararların kesinleşmesini önlemek amacıyla başvurulan kanun yollarına, olağan kanun yolları denir.[409] Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere kesinleşmemiş bir kararın, hukuka aykırı olduğunu düşünülüyor ve bu yüzden kanun yoluna başvurulmak isteniyorsa bu ancak olağan kanun yolları ile mümkün olmaktadır. HMK'ya göre medeni usul hukukunda öngörülmüş olağan kanun yolları iki adettir. Bunlar istinaf (HMK m. 341-360) ve temyiz (HMK m. 361-373) kanun yollarıdır.

1. İstinaf

İlk derece mahkemeleri tarafından verilen nihai kararlara karşı başvurulacak ilk kanun yolu, istinaf kanun yoludur (HMK m. 341/1). Bu nedenle taraflar, anonim ortaklık genel kurul kararının iptali davasında, ilk derece mahkemesi tarafından verilen hükme karşı, HMK m. 341 ila 360. maddeleri arasında düzenlenen istinaf yoluna başvurabilirler. İstinaf yoluna başvurma süresi iki haftadır (HMK m. 345, c.1). Bu süre, kararın taraflardan her birine usulüne uygun tebliğ edilmesiyle başlayacaktır (HMK m. 345, c.2).

---

[407] Kuru, HMK, s. 536.
[408] Bu istisnalar; ortaklığın giderilmesi davası, iflas davası, hizmet tespiti davası, Cumhuriyet savcısının yer aldığı dava ve işler ile çekişmesiz yargı işleridir. Kuru, HMK, s. 537.
[409] Kuru, HMK, ss. 661-662.

İlk derece mahkemesince verilen nihai karara karşı kanun yoluna başvurulması söz konusu kararın icrasını durdurmaz. Bu nedenle söz konusu genel kurul kararının icra edilmesinin durdurulması isteniyorsa istinaf mahkemesinden icranın durdurulmasının talep edilmesi ve bu konu hakkında karar alınması gerekecektir (HMK m.350).

2. Temyiz

Temyiz yolu, normal kanun yollarının ikincisi ve sonuncusudur.[410] Genel kurul kararlarının iptali davasında istinaf mahkemelerince verilen nihai kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilecektir. Temyiz süresi iki haftadır (HMK m. 361). Bu süre de aynı istinaf yolunda olduğu gibi kararın taraflardan her birine usulüne uygun şekilde tebliğ edilmesiyle başlayacaktır.

Temyiz yolunda, temyiz incelemesi kural olarak duruşma yapılmadan dosya üzerinden yapılır (HMK m. 369/2, c.1). Ancak söz konusu maddenin devamında, bazı istisnai davalar sayılmış ve bu davalar bakımından temyiz veya cevap dilekçesi ile incelemenin duruşmalı yapılması talep edilmişse davanın duruşmalı olarak görüleceği belirtilmiştir. Bu istisnai davaların birisini de genel kurul kararlarının iptali davası oluşturmaktadır. Bu nedenle iptal davaları bakımından temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılması talep edilmişse Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından[411] duruşma günü belirlenerek taraflara usulen davetiye gönderilecektir.

İlk derece mahkemesince verilen nihai karara karşı kanun yoluna başvurulmasının söz konusu kararın icrasını durdurmayacağından bahsetmiştik. Bu nedenle söz konusu genel kurul kararının icra edilmesinin durdurulması isteniyorsa Yargıtay'dan icranın durdurulmasının talep edilmesi ve bu konu hakkında karar alınması gerekecektir (HMK m. 367).[412]

---

[410] Kuru, HMK, s. 701.

[411] Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nun 2016/1 sayılı ve 12.2.2016 tarihli kararına göre, genel kurul kararlarının iptaline ilişkin nihai kararların temyiz incelemesini yapacak daire, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'dir.

[412] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 323.

B. Yargılamanın İadesi

Kesinleşmiş bir davaya yeniden bakılamaz. Ancak bunun en önemli istisnasını yargılamanın iadesi oluşturmaktadır (HMK m. 374-381).[413] Davacı veya davalı anonim şirket tarafından, kesinleşmiş bulunan iptal kararı hakkında HMK m. 374 vd.'da düzenlenen yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilir. Örneğin, söz konusu uyuşmazlığın çözümü için bilirkişi incelemesinden faydalanılmış ancak hükme esas alınan bilirkişi raporunun kasten gerçeğe aykırı düzenlendiği düşünülüyorsa HMK m. 375/1-f uyarınca yargılanmanın iadesi talep edilebilecektir.[414] Veya iptal davası sırasında, söz konusu genel kurul kararının iptalini sağlayacak bir belgeyi elinde olmayan nedenlerle mahkemeye sunamayan davacının, kararın kesinleşmesinden sonra bu belgeyi eline geçirmesi verilebilir.

Olağan kanun yollarına dair açıklamalarımızda, kesinleşmemiş mahkeme kararlarına karşı sadece olağan kanun yollarına başvurulabileceğinden bahsetmiştik. Burada da tam tersine kesinleşmiş mahkeme kararlarına karşı ancak yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilir. HMK m. 375'te sınırlı sayıda olacak şekilde belirtilen yargılamanın iadesi sebeplerinden birisi bulunsa bile karar eğer kesinleşmemişse yargılamanın iadesi yoluna başvurulamaz.[415]

Yargılamanın iadesi talebi, HMK m. 375/2 ve 381'de lafzi olarak da açıkça bir dava olarak belirtilmiştir. Bu dava, hükmü vermiş olan mahkemeye açılacak ve o mahkeme tarafından incelenip karara bağlanacaktır (HMK m. 378/1).

---

[413] Kuru, HMK, s. 788.

[414] *"... kesinleşen .... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin .... tarih ve ... E., ...K. sayılı kararına dayanak bilirkişi raporlarının ve davalı vekilinin iptali istenen genel kurul kararıyla kararlaştırılan ödemenin tüm ortaklardan tahsil edildiğine ilişkin beyanının mahkemeyi aldatıcı nitelikte olduğunun ....Mahkemesi'nin ....esas sayılı dosyasında alınan bilirkişi raporuyla ortaya çıktığını, bu nedenle bilirkişiler hakkında suç duyurusunda bulunduğunu ileri sürerek, anılan dosyada yargılamanın yenilenmesini talep ve dava etmiştir ..."* Yargıtay 23. HD., E. 2015/5135, K. 2016/3157, T. 24.05.2016 (https://www.lexpera.com.tr)

[415] Kuru, HMK, s. 788.

IV. GEÇİÇİ HUKUKİ KORUMA

A. Yürütmenin Durdurulması Kararının Önemi

Yukarıda da detaylıca açıkladığımız üzere iptal edilebilir bir genel kurul kararı, iptal kararı verilene kadar geçerli bir kararın tüm hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bu nedenle de bu kararın iptal edilebilir olduğunun düşünülmesi yahut bu karara karşı iptal davası açılmış olması kararın icra edilebilirliği açısından herhangi bir fark yaratmayacaktır. Hatta TTK'nın 553. maddesinde, yönetim kurulunun kanundan doğan yükümlülüklerini ihlal etmesi halinde zarardan sorumlu olacağı düzenlemiş olması ve kanundan doğan yükümlülüklerinden birisinin de TTK'nın. 375/1-f maddesinde yer alan genel kurul kararlarının yürütülmesinin olduğu birlikte düşünüldüğünde; söz konusu alınmış bu kararın, yönetim kurulunca icra edilecek olması çok yüksek bir ihtimaldir. Hal böyleyken iptal edilebilme riski olan bir kararın yönetim kurulunca icra edilmesi de hem şirket bakımından hem de yönetim kurulu üyeleri bakımından telafisi güç zararlar ortaya çıkarabilir. Bu nedenle de bir ihtiyati tedbir olan yürütmenin durdurulması, TTK'da özel olarak düzenlenmiştir.

B. İptal Davasına İlişkin TTK'da Bulunan Özel Hüküm

TTK'nın 449. maddesine göre; genel kurul kararına karşı iptal davası açıldığında, söz konusu kararın yürütülmesinin durdurulmasına karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak maddeye göre, yürütmenin durdurulması kararının verilebilmesi için yönetim kurulu üyelerinin görüşünün alınması gerektiği de kanunda düzenlenmiştir.

TTK m. 449'da düzenlenen ve hukuki niteliği bakımından bir geçici hukuki koruma olan yürütmenin geri bırakılması, geçici hukuki koruma türlerinden biri olan ihtiyati tedbirin özel bir biçimde hüküm altına alınmasından ibarettir.[416] Ancak TTK

[416] Domaniç, s. 919; Kuru, HMK, s. 659; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 317; Kırca, Hükümsüzlük, s. 195; Türk, s. 186; Algan, s. 114.
Bu yönde bkz. *"Mahkemece, dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda, HMK'nın 389 ve devamı maddeleri ile TTK'nın 449. maddesi nazara alınarak dosyaya sunulan bilgi ve belgeler, davanın niteliği ve mahiyeti nazara alınarak davacı tarafça talep edilen genel kurul kararlarının yürütülmesinin tedbiren durdurulması talebinin reddine karar verilmiştir. Kararı, ihtiyati tedbir*

m. 449'da yer alan düzenleme, HMK'da düzenlenen geçici hukuki koruma düzenlemelerinden ve özellikle ihtiyati tedbir kurumundan iki noktada ayrılmaktadır.[417] Bunlar; derdest bir dava olmadan yürütmenin durdurulması talebinde bulunulamayacağı ve yönetim kurulu üyelerinden görüş alınması zorunluluğudur.[418] TTK m. 449, HMK m. 389 vd. yer alan ihtiyati tedbir düzenlemesine göre daha özel bir düzenleme olduğu için öncelikle TTK m. 449'un uygulanması gerekmektedir.[419] TTK m. 449'da hüküm bulunmayan hallerde ise HMK m. 389 vd. hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Öğretide yer alan aksi görüşe göre, TTK m 449, HMK m. 389 vd.'nın tekrar edilmesinden ibarettir. Bu nedenle de TTK m. 449'un, HMK m. 389 vd.'ndan daha farklı şekilde yorumlanmamalıdır.[420]

TTK'nın 449. maddesinde, "genel kurul kararı aleyhine iptal davası açıldığı taktirde" denmektedir. Aynı zamanda yürütülmesinin geri bırakılacağı karar, "dava konusu kararın" şeklinde belirtilmiştir. Buradan da anlaşılmaktadır ki yürütmenin durdurulması isteminde bulunabilmesi için öncelikle açılmış olan bir iptal davası bulunmalı veya en geç bu istemle birlikte iptal davasının açılmış olması gerekmektedir.[421] Ancak öğretide, dava açılmadan yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamayacağı görüşüne karşı çıkılmakta ve iptal davası açılmadan önce de HMK m. 397/1 uyarınca genel kurul kararının yürütülmesinin durdurulmasının talep edilebileceği ve mahkemece, bu talebe uygun karar verilebileceği söylenmektedir.[422] Bu görüşe göre, TTK m. 449'un TTK m. 389 vd.'ndan daha farklı şekilde yorumlanmaması gerekir. TTK m. 449'da yer alan yürütmenin durdurulması, HMK m. 389 vd.'nda düzenlenen geçici hukuki korumalardan birisi olan ihtiyati tedbirin tekrar edilmesinden ibarettir. TTK m. 449'un daha özel bir düzenleme olduğu ve öncellikle bu maddenin, bu madde de hüküm bulunmayan hallerde HMK m. 389 vd.'nın uygulanması gerektiği görüşünü savunduğumuz için bu görüşe katılmamaktayız.

---

isteyen davacılar vekili temyiz etmiştir. Dava, anonim şirket genel kurul kararının uygulanmasının durdurulması yolunda ihtiyati tedbir istemine ilişkindir". Yargıtay 11. HD., E. 2013/10626, K. 2013/15144 T. 09.09.2013. (www.lexpera.com.tr).

[417] Algan, s. 128.

[418] Algan, s. 128.

[419] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 139; Algan, s. 128.

[420] Genel kurul kararlarının yürütülmesinin durdurulmasında HMK m. 389-399'un uygulanması yönünde bkz. Kırca, Hükümsüzlük, ss. 195-196.

[421] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 317; Pulaşlı, s. 1136; Algan, ss. 114-115; Türk, s. 185.

[422] Kırca, Hükümsüzlük, s. 195.

Yürütmenin geri bırakılmasını düzenleyen TTK m. 449, bu kararın verilebilmesi için yönetim kurulu üyelerinin görüşünün alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu çıkarıma, "yönetim kurulu üyelerinin görüşünü aldıktan sonra" ibaresinden ulaşmaktayız. Burada görüşten kastedilen, söz konusu genel kurul kararı uygulanırsa somut olarak ne gibi sonuçların ortaya çıkacağının yönetim kurulu üyelerine sorulmasıdır.[423] Ancak mahkeme, bu görüşle elbette bağlı olmayacaktır. Yargıtay'ın da yönetim kurulu görüşü alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceğine dair kararları bulunmaktadır.[424] TTK m. 449'un, HMK'da düzenlenen ihtiyati tedbir kurumundan farklı esaslar içerdiğini ve bunlardan birinin de yönetim kurulunun görüşünün alınması şartı olduğunu belirtmiştik. Ancak öğretide, TTK m. 449'un HMK m. 389 vd. hükümlerine nazaran bir farklılık taşımadığını savunan görüşe göre bu koşul, HMK sistematiğinde yer alan ihtiyati tedbir yargılamasında karşı tarafın dinlenilmesinin asıl olması kuralından başkası değildir. [425]Ayrıca bu görüşe göre yönetim kurulunun dinlenilmesi koşulu, şirket menfaatlerini korumak amacıyla getirilmiştir. Bu nedenle yönetim kurulu dinlenilmemiş olsa bile yürütmenin durdurulması istemi reddedilebilmelidir. Çünkü burada yürütmenin durdurulması istemi reddedileceği için şirketin menfaatine zarar getirebilecek bir durum yoktur. Ancak şirket menfaatlerinin korunabilmesi için yönetim kurulu dinlenilmeden yürütmenin durdurulması istemi kabul edilememelidir. Biz yukarıda da belirttiğimiz üzere; TTK m. 449'un daha özel bir düzenleme olduğu ve HMK m. 389 vd.'ndan farklı esaslar içerdiği görüşüne katıldığımız için bu görüşe katılmamaktayız.

Yönetim kurulunun görüşünün alınması hususunda, davacının yönetim kurulu veya yönetim kurulu üyesi olduğu hallerde yine de yönetim kurulunun görüşünün alınıp alınmaması gerektiği hususu irdelenmesi gerekmektedir. Yönetim kurulu, TTK m. 446/1-c uyarınca bir iptal davası açmış ve bu davada yürütmenin durdurulmasını talep etmiş ise artık burada yönetim kurulunun görüşünün alınması mantıksız bir

[423] Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 542.

[424] *"Buna göre; mahkemece, dava konusu olup iptali istenen genel kurul kararları doğrultusunda davalı A.Ş.'nin yönetim kurulu üyelerinin usulüne uygun olarak davet edilip görüşleri alındıktan sonra sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde istemin reddedilmesi doğru olmamış, bu nedenle kararın bozulmasına karar vermek gerekmiştir."* Yargıtay 11. HD., E 2013/12965, K.2013/15637, T. 16.09.2013. (www.lexpera.com.tr). Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD, 25.09.2012, E. 2012/12002, K. 2012/14285; Yargıtay 11. HD, 09.09.2013, 2013/10626 2013/15144.

[425] Kırca, Hükümsüzlük, ss. 195-196.

uygulama olacaktır.[426] Benzer şekilde 446/1-d uyarınca yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu iptal davasını açmış ve bu davada yürütmenin durdurulması talep edilmiş ise yine yönetim kurulunun görüşünün alınması mantıksız olacaktır. Ancak dava tek bir yönetim kurulu üyesi tarafından veya azınlık olacak biçimde birkaç yönetim kurulu üyesi tarafından açılmışsa; çoğunlukta kalan yönetim kurulu üyelerinin görüşünün alınması gerekecektir.[427]

Yürütmenin geri bırakılması talebinin, davacı tarafından yapılması olağandır. Ancak davalı konumunda bulunan şirketin de bu istemde bulunabilmesinde hukuken bir engel yoktur.[428] Zaten bu görüş, TTK m. 449'da hüküm bulunmayan hallerde HMK m. 389 vd.'nın uygulanacağı görüşüne paralel bir görüş olacaktır. Zira, HMK sistematiğinde iki taraf da ihtiyati tedbir talebinde bulunabilir.[429] Burada tartışmalı olan konu ise istem olmadan yürütmenin durdurulması kararının verilip verilemeyeceği hususudur. Bir kısım yazarlara göre, yürütmenin durdurulması talebi olmasa bile mahkemece kendiliğinden yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.[430] Burada, kanun lafzına bakıldığı zaman taleple ilgili bir hususun yer almadığı; ancak TTK'nın belirli maddelerinde talep hususunun özellikle yer aldığı öne sürülmektedir.[431] Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, yürütmenin durdurulması istemi olmadan mahkeme bu karara kendiliğinden hükmedemez.[432] Bu sonuca, hukuk yargılamalarında hakim olan ilkelerden tasarruf ilkesi ve taleple bağlılık ilkesinin bir gereği olarak ulaşmaktayız. Bu görüşümüz yürütmenin geri bırakılmasının, hukuki niteliği itibariyle bir ihtiyati tedbir olduğu açıklamalarımıza da uygundur. Zira ihtiyati tedbir kararı, ancak bu konuda bir istem varsa verilebilir.[433] Yargıtay da bu görüştedir.[434]

---

[426] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 320; Türk, s. 186.
[427] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 320.
[428] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 318; Türk, s. 187.
[429] Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 571.
[430] Arslanlı, s. 83; İmregün, s. 186; Pulaşlı, s. 1138; Algan, ss. 113-114.
[431] Bkz. Algan, s. 113.
[432] Pekcanıtez, s. 486; Moroğlu, s. 317; Türk, ss. 186-187.
[433] Umar, s. 1137
[434] *"…Temyize konu talep, ihtiyati tedbir kararına yapılan itiraza ilişkindir. Davacı tarafça açılan genel kurul kararının iptali istemini içerir davada mahkemece davalı şirkete ait taşınmazın devri ve üzerinde ayni ve şahsi hakların devrinin önlenmesine yönelik olarak ihtiyati tedbir kararı verilmiştir. Karara dayanak teşkil eden ve ihtiyati tedbir kararı verilmesine dair prosedürü düzenleyen HMK'nın 389 ve devamı maddeleri uyarınca, ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi bu konuda talep bulunması şartına bağlı olup, somut uyuşmazlıkta, dava dilekçesinde tedbir talebine dair bir açıklığın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece, dava dilekçesi ve dosya içeriğinde davacı*

TTK m. 449'da yürütmenin geri bırakılmasını talep eden tarafın, teminat verip vermeyeceği hususunda bir açıklama yer almamaktadır. Ancak yukarıdaki anlatımlarımızda da açıkladığımız üzere TTK m. 449'un uygulanmasında, bu madde de hüküm bulunmayan hallerde HMK m. 389 vd. hükümleri uygulanacaktır. HMK m. 392/1'de ihtiyati tedbiri talep eden tarafın, karşı tarafın ve üçüncü kişilerin uğrayacakları muhtemel zararlara karşılık teminat göstermek zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle de TTK m. 449'un uygulandığı durumlarda, karşı tarafın veya üçüncü kişilerin uğraması muhtemel bir zararı söz konusuysa teminata hükmedilmelidir denilebilir. Ancak HMK m. 392/1'e göre; ihtiyati tedbir talebi, resmî belgeye, başkaca kesin bir delile dayanıyor veya durum ve koşullar gerektiriyorsa, mahkeme gerekçesini belirtmek suretiyle teminat alınmamasına da karar verebilir. Burada tartışma yaratan husus, zaten TTK m. 448/3'e göre bir teminat veren davacının, yürütmenin geri bırakılmasını talep ettiğinde tekrar bir teminat vermesini gerek olup olmadığıdır. Öğretide yer alan bir görüşe göre, TTK m. 448/3'e göre muhtemel zararları karşılayacak bir teminat alınmışsa tekrardan HMK m. 392/1'e göre bir teminat alınmaması gerekir. [435] Her iki teminat da uğranılacak muhtemel zararlar için öngörüldüğü için ikisinin birlikte değerlendirilmesi gerekir. TTK m. 449'a göre aslında bir ihtiyati tedbir olan yürütmenin geri bırakılmasının talep edildiği durumlarda, HMK m. 392/1'e göre teminata hükmedilecekse öncelikle TTK m. 448/3'e göre bir teminatın alınıp alınmadığı; alındıysa miktarına dikkat edilmelidir.[436] Öğretide bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, HMK m. 392/1'e göre hükmedilecek teminat ile TTK m. 448/3'te yer alan teminat muhtemel zararlar için öngörülmüşse de kapsamları bakımından birbirinden farklıdır. 448/3'te şirketin muhtemel zararları için bir teminata hükmedilirken; HMK m. 392/1'de hem şirketin hem de üçüncü kişilerin muhtemel zararları için bir teminata hükmedilmektedir. Bu nedenle de TTK m. 448/3'e göre bir teminata hükmedilmişse bile eğer ki üçüncü kişilerin de bir muhtemel zararı söz konusuysa bu muhtemel zararları için de ayrıca bir teminata hükmedilmelidir.[437]

---

tarafça bu yönde bir talebin bulunmadığı değerlendirilmeksizin resen ihtiyati tedbir kararı verilmesi doğru olmadığından kararın bozulması gerekmiştir…" Yargıtay 11. HD., E.2012/281, K.2012/2244 T. 20.02.2012. (www.lexpera.com.tr)

[435] Pekcanıtez, s. 486.

[436] Kırca, Hükümsüzlük, s. 197.

[437] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 320.

Bu başlık altında son olarak, kanun yolları aşamasında yürütmenin geri bırakılması talebinin mümkün olup olmadığı hususuna değineceğiz. TTK m. 449'un lafzına bakıldığı zaman yürütmenin geri bırakılmasına mahkeme tarafından karar verileceği belirtilmiştir. Bu mahkeme kavramına, üst derece mahkemelerinde dahil olduğu bu nedenle de istinaf ve temyiz aşamalarında da yürütmenin geri bırakılmasının talep edilebileceği söylenmektedir.[438]

C. Yürütmenin Durdurulması Kararına İtiraz

TTK m. 449'un HMK m. 389 vd. yer alan ihtiyati tedbir düzenlemesine göre daha özel bir düzenleme olduğu için öncelikle uygulanması gerektiği ve TTK m. 449'da hüküm bulunmayan hallerde ise HMK m. 389 vd. hükümlerinin uygulanması gerektiğinden yukarıda bahsetmiştik. Türk Ticaret Kanunu'nda kararın yürütülmesinin geri bırakılması ile ilgili olarak sadece 449. madde hükmü ele alınmış ve bu madde içeriğinde de yürütmenin durdurulması kararına karşı itiraz ile ilgili olarak bir hüküm yer almamıştır. Bu nedenle yürütmenin durdurulması kararına karşı itiraz yoluna gidilmek isteniyorsa HMK m. 394'ün uygulanması gerekmektedir.

HMK m. 394/1'e göre; ihtiyati tedbir kararı verilirken karşı taraf dinlenilmemişse ihtiyati tedbir kararına itiraz edilebilir ve yapılan bu itiraz aksine bir karar alınmadıkça icrayı durdurmaz. Bu maddeye göre eğer ki iptal davasında yürütmenin durdurulması kararı verilirken yönetim kurulu dinlenilmemişse bu karara karşı yönetim kurulu üyeleri tarafından itiraz edilebilecektir. Kanun koyucunun böyle bir düzenleme getirmesinin amacı yokluğunda ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın hukuki dinlenilme hakkını kullanabilmesine olanak sağlamaktır.[439] Eğer ki yönetim kurulu dinlenilmişse itiraz yalnızca HMK m. 394/2 ve m. 394/3 uyarınca olabilir. Aleyhine tedbir kararı verilen ortaklığın, itiraz usulünü işletebileceği HMK m. 394/2'ye göre; aleyhine yürütmenin durdurulması kararı verilen ortaklık, yürütmenin durdurulması kararının şartlarına, mahkemenin yetkisine ve teminata ilişkin olarak, kararı veren mahkemeye itiraz edebilecektir. Söz konusu maddeye göre bu itirazın bir haftalık süre içerisinde yapılması gerekmektedir. Tedbir kararının uygulanması

[438] Moroğlu, Hükümsüzlük, ss. 320-323.
[439] Süha Tanrıver, **Medenî Usûl Hukuku C II**, 3. Bası, Ankara, 2021, (C. II) s. 219

sırasında hazır bulunuyorsa kararın uygulandığı; hazır bulunmuyorsa kararın uygulanmasına ilişkin tutanağın tebliğinden itibaren bu süre başlar. HMK m. 394/3 ise yürütmenin durdurulması kararının uygulanması sebebiyle menfaati açıkça ihlal edilen üçüncü kişilerin bu karara itiraz edebilmesini düzenlemiştir. Söz konusu hükme göre; menfaati açıkça ihlal edilen üçüncü kişiler, yürütmenin durdurulması kararının şartlarına itiraz edemeyecek ancak ihtiyati tedbirin şartlarına ve teminata itiraz edebileceklerdir. Bu fıkraya göre yapılacak itirazın, ihtiyati tedbirin öğrenilmesinden itibaren bir haftalık süre içinde yapılması gerekmektedir.

V. HAKSIZ DAVADAN DOĞAN SORUMLULUĞUN ÖZEL OLARAK DÜZENLENMESİ

Anayasa'mızın 36. maddesine göre; herkes, meşru vasıta ve yolları kullanarak yargı mercileri önünde dava ve şikayet haklarını kullanmakta özgürdür. Ancak her hakta olduğu gibi bu hakkın da kötüye kullanılmaması gerekmektedir. Hukuk düzenimizde çeşitli yerlerde buna ilişkin düzenlemeler ve yaptırımlar düzenlenmiştir. Örneğin, HMK m. 329, kötüniyetli davalının veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan tarafın, yargılama giderleri ve diğer taraf vekil ile temsil ediliyorsa aralarında kararlaştırdıkları vekâlet ücretini ödemeye mahkûm edilebileceğini hüküm altına almıştır. Elbette hak arama özgürlüğünün kötüye kullanılması, sadece usul hukuku açısından sonuçlar ortaya çıkarmaz. Usul hukukundan kaynaklanan gider ve masraflar harici tarafın uğramış olduğu zararları isteyip isteyemeyeceği tartışılmalıdır. Öğretide haklı olarak belirtildiği üzere kötüniyetle dava açıldığı ve bu dava sonucu bir zarar ortaya çıktığında bu durum TBK m. 49/2'de belirtilen haksız fiili meydana getirecektir.[440] Bu nedenle kötüniyetli dava açılmasının sonucunda zarara uğrayan taraf, HMK ve TBK hükümleri gereğince usul hukukundan doğan yargılama masrafları ile bunun dışında kalan diğer zararlarının tazminini karşı taraftan isteyebilecektir.[441] TTK, bu konunun önemine binaen olacaktır ki bu hususu özel olarak düzenlemiştir. TTK m. 451, genel kurul kararına karşı kötüniyetle iptal davası açıldığında bu sebeple şirketin uğradığı zararların, davacılar tarafından karşılanacağı

[440] Pınar Çağlayan Aksoy, **Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları Çerçevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini**, On İki Levha, İstanbul, 2016, s. 506; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 333.
[441] Çağlayan Aksoy, s. 506.

ve kötüniyetli davacıların bu zarardan dolayı müteselsilen sorumlu olacağı hüküm altına almıştır. Önemle belirtilmelidir ki böyle bir özel düzenleme İsviçre hukukunda olmadığı gibi Alman hukukunda önceden var olmakla birlikte kanunun güncel halinde kendine yer bulamamıştır.[442]

Söz konusu hükümde, her ne kadar kötüniyetle dava açılmasından bahsedilmiş ve bunun haricinde herhangi bir husus belirtilmemişse de öğretide belirtildiği üzere davanın sadece kötüniyetle açılmış ve bu hususun kanıtlanmış olması yeterli değildir. Öncelikle açılan bu davanın reddedilmiş olması gerekir.[443] Dava reddedildikten sonra bir tazminat talebinde bulunulmuş olmalı, zararın ortaya çıktığı kanıtlanmalı ve illiyet bağının da kanıtlanmış olması gerekmektedir.[444] Buradaki kötüniyetten kasıt elbette ihmal veya tedbirsiz davranışlar değildir.[445] Bu kötüniyet, davanın kazanılamayacağını bildiği halde sırf ortaklığa zarar vermek için dava açılması[446] veya şirketçe kabul edilmeyen kişisel ve bencil isteklerin şirketçe kabul edilmesini sağlamak amacıyla bir baskı aracı olarak kullanılması[447] şeklinde karşımıza çıkabilir.

Öğretide, kötüniyetle dava açıldığı taktirde karşı tarafın haklarını korumak için TBK m. 49/2'nin yeterli olacağı, hatta TBK m. 49/2 düzenlemesinin daha geniş bir kapsamda olup TTK m. 451'in bunu kısıtladığı ve ne İsviçre ne Alman hukukunda böyle bir özel düzenlemenin yer almadığı bu nedenle de TTK m. 451'in gereksiz bir düzenleme olduğu söylenmektedir.[448] Yargı kararlarında TTK m. 451'in uygulandığı bir kararın olmadığı da göz önüne alındığında bu hükmün uygulama kabiliyetinin olmadığı da söylenmelidir.[449]

Kötüniyetle dava açıldığı, davanın reddedildiği, dava sonucunda bir zararın ortaya çıktığı ve illiyet bağının var olduğu durumlarda şirketin ortaya çıkan bu zararı nasıl tazmin edeceği önem taşımaktadır. Öncelikle TTK m.5/A'ya göre, konusu bir miktar para olan alacak ve tazminat istemleri hakkında zorunlu arabuluculuğa başvurulması bir dava şartıdır. Bu nedenle şirket, bu zararın tazmini talep edecekse

[442] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 333-334; Kırca, Hükümsüzlük, s. 209.
[443] Arslanlı, s.90; İmregün, s. 184; Bahtiyar, s. 207; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 332; Kırca, Hükümsüzlük, s. 209.
[444] Şener, Ortaklıklar, s. 543; Bilgili ve Demirkapı, s. 362.
[445] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 332.
[446] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 332; Kırca, Hükümsüzlük, ss. 209-210; Şener, s. 543.
[447] Kırca, Hükümsüzlük, s. 209; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 332.
[448] Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 333-334; Kırca, Hükümsüzlük, s. 209
[449] Kırca, Hükümsüzlük, s. 209.

önce arabulucuya başvurmuş olması gerekmektedir.[450] Zorunlu arabuluculuk kurumuna başvurulmazsa HUAK m. 18/2'nin son cümlesine göre, arabulucuya başvurulmadan dava açılırsa mahkemece herhangi bir işlem yapılmadan davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilecektir. Arabulucuya başvurulmuş ancak arabuluculuk faaliyetleri sonunda bir anlaşmaya varılamadıysa şirket tarafından kötüniyetli davacılara karşı bir tazminat davası açılmalıdır. Bu davada şirket tarafından şirketin uğramış olduğu zarar ve kötüniyetin varlığı her davacı bakımından ayrı ayrı[451] kanıtlamamış olması gerekmektedir. Ayrıca illiyet bağının da kanıtlanmış olması gerekmektedir. Mahkemece bir tazminata hükmedilirse bu tazminata ortaklık lehine hükmedilmeli[452] ve hükmedilen bu tazminatın, teminata hükmedilmişse öncelikle karşıladığı miktarca teminattan karşılanması gerekmektedir.[453] Elbette alınan teminattan daha fazla bir miktarda tazminata hükmedilmesi de olanaklıdır.[454] Böyle bir durumda teminat ile karşılamayan kısma mahkemece karar verilmelidir ve bu kısmın davacılardan talep edilmesi gerekir.

[450] Şener, Ortaklıklar, s. 543.
[451] Detaylı açıklama için bkz. İmregün, ss. 184-185.
[452] İmregün, s. 185; Şener, Ortaklıklar, s. 543.
[453] Arslanlı, s. 90; Bilgili ve Demirkapı, s. 362; Şener, Ortaklıklar, s. 543.
[454] Bilgili ve Demirkapı, s. 362.

SONUÇ

Çalışmamızın "İptal Davasının Niteliği ve Tarafları" başlıklı birinci bölümünden çıkan sonuçlar şu şekildedir:

1. Genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü denildiğinde karşımıza ağırlık derecesine göre yokluk, butlan ve iptal olmak üzere üç ihtimal çıkmaktadır. İptal edilebilirlik, Türk Ticaret Kanunu'nun 445 ile 451. maddeleri arasında hüküm altına alınmıştır. TTK m. 445'te, üç adet iptal sebebi öngörülmektedir. Bunlar kanuna aykırılık, esas sözleşme hükümlerine aykırılık ve dürüstlük kuralına aykırılıktır. Kanun koyucunun, genel kurul kararlarının hangi sebeplerle iptal edilebileceğini öngörmesinden dolayı hâkim, önüne gelen bir uyuşmazlıkta, alınan genel kurul kararının TTK'nın 445. maddesinde yer alan kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına uyguluğunu denetlemekle yetinmeli bu kararın yerinde bir karar olup olmadığı hususunda inceleme yapmamalıdır

2. Genel kurul kararlarının iptalini isteme hakkı, bozucu yenilik doğuran bir haktır. Bu hakkın kullanılabilmesi de TTK m. 445 uyarınca ancak dava yoluyla olabilir. Genel kurul kararlarına karşı açılan iptal davasının hukuki niteliği bozucu yenilik doğuran bir davadır ve bu dava sonucunda verilen karar yenilik doğurucu bir karardır.

3. İptal davası açabilecek pay sahipleri, TTK m. 446/1-a'da düzenlenmiştir. Kanunda ikili bir ayrım yapılarak pay sahiplerinin dava açma hakkı düzenlenmiştir. Buna göre; "toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten" pay sahipleri ile TTK m. 446/1-b'de düzenlenen

> *Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren*

pay sahipleri dava açabilecektir.

4. TTK m. 446/1-c uyarınca genel kurul kararlarının iptali davasını yönetim kurulu da açabilir. Yönetim kurulu bu davayı organ sıfatıyla açmaktadır. Yönetim kurulu iptal davası açmadan önce bu yönde bir karar alacaktır. Yönetim kurulu tarafından açılan iptal davasında davacı sıfatı yönetim kuruluna ait olacaktır.

5. TTK. m. 446/1-d, yönetim kurulu üyelerinin iptal davasında davacı sıfatına sahip olabilecekleri düzenlenmektedir. Yönetim kurulunun organ sıfatıyla dava açabilmesi için öncelikle bu hususta bir karar alması gerekmektedir. Bu durumun zorluğundan dolayı yönetim kurulu üyelerine dava açma hakkı verilmesi isabetli bir düzenlemedir.

6. Genel kurul kararının iptalini talep etme hakkı pay sahipliği sıfatına bağlı bir haktır. Bu nedenle payın devredilmesi halinde davacı sıfatı, payları devralan kişiye geçmeyecek ve pay sahibinin payını devretmesi, dava konusunun devri anlamına gelmeyecektir. Bu nedenle de HMK m.125/2 uygulama alanı bulmayacaktır.

7. Üzerinde intifa hakkı bulunan payda hem pay sahibinin hem de intifa hakkı sahibinin menfaati bulunmaktadır. Bu menfaatler de her zaman birbiriyle örtüşmek zorunda değildir. Bu nedenle hem pay sahibine hem intifa hakkı sahibine dava açma hakkı vermek çıkarlar dengesine uygun olacaktır.

Çalışmamızın "Dava Şartları ve Yargılama Esasları" başlıklı ikinci bölümünden çıkan sonuçlar şu şekildedir:

1. İptal davası TTK m. 4/1-a uyarınca bir ticari davadır. İptal davası, mutlak ticari davadır. Ticari davalarda görevli mahkeme TTK m. 5/1 uyarınca asliye ticaret mahkemesidir.

2. TTK m. 445, iptal davasının "şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede" açılacağını hüküm altına almıştır. TTK m. 445'in, kesin ifadesi göz önüne alındığında; düzenlenen yetki kuralının kesin yetki kuralı olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Hükmün kaleme alınış biçiminin yanı sıra hükmün konuluş amacı, TTK'da iptal davasına ilişkin diğer hükümler ile bu yetki kuralının, belgelerinin incelenmesi açısından sağlayacağı kolaylık birlikte değerlendirildiğinde TTK m. 445'te düzenlenen yetki kuralının kesin yetki kuralı olduğunu söylenmelidir.

3. Dava açıldıktan sonra şirket merkezinin değiştirilmesi, yetkili mahkemeyi değiştirmez. Ancak şirket merkezi değişikliği sonrası ikinci bir iptal davasının açılması durumunda; yetkili mahkeme, yeni merkezin bulunduğu yer mahkemesi olmalıdır.

4. İptal davası, niteliği gereği tahkime elverişli değildir. Mevcut hukuki düzenlemelerimizde, iptal davaları açısından tahkim yoluna başvurulabileceğine yönelik pozitif bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle; tahkime ilişkin genel düzenleme olan HMK m. 407 vd. hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

HMK'da açıkça taraf iradelerine bağlı olan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim yoluna gidilebileceği öngörülmüştür. İptal davası ise kanaatimizce tarafların iradesine tabi olmayan, kabul ve sulh yoluna gidilemeyen bu nedenle de tahkim yoluna başvurulamayacak bir davadır. İptal davası, tarafların serbestçe tasarruf edebileceği işlerden değildir. Bu nedenle de iptal davası, arabuluculuğa da elverişli değildir.

5. TTK m. 448/3, iptal davaları bakımından teminat kurumunu düzenlemiştir. TTK'da düzenlenen bu teminatın niteliğine ve miktarına, mahkemece karar verilecektir. TTK m. 448/3'te düzenlenen teminat, HMK m. 84 vd.'nda düzenlenen genel teminat düzenlemesinden farklı esaslar içermektedir. Şirket tarafından teminat talebinde bulunulabilmesi, açılan iptal davası nedeniyle şirketin zarar görmesinin muhtemel olmasına bağlıdır. Zarar görme olasılığını ispat yükü, şirkete aittir. Teminat şirketin muhtemel zararlarını kapsamaya yetecek bir miktarda olmalıdır. TTK m. 448/3 uyarınca teminat gösterecek "davacılar" ifadesinden, sadece pay sahipleri anlaşılmalıdır. TTK m. 448/3'te düzenlenen teminata, ancak şirketin talebi üzerine karar verilebilir. TTK m. 448/3'te düzenlenen teminatın, özellikle mahkemece verilecek teminat kararına uyulmadığı taktirde ortaya çıkaracağı sonuç göz önüne alınarak bir dava şartı olarak değerlendirilmesi gerekir.

6. İptal davasında dava konusu şeyin değeri, kararın iptal edilmesine bağlı olarak davacı bakımından ortaya çıkacak menfaatin para olarak ifadesidir. Bu değer bakımından ortaya bir uyuşmazlık çıkarsa bu uyuşmazlığın davaya bakan hakim tarafından takdir ve tayin edilmesi gerekmektedir. İptal davalarında, maktu harç yoluna gidilmemeli; 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin göz ardı edilmemelidir.

7. TTK'nın 1521. maddesine göre; pay sahiplerinin açacağı iptal davalarında, basit yargılama usulü uygulanmalıdır. Ancak iptal davası açabilecek kişiler yalnızca pay sahipleri değildir. Kanunumuzda, yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin de iptal davası açabileceği düzenlenmiştir. Kanunda iptal davası açabilme hakkı tanınan bu kişiler arasında yargılama usulü bakımından bir ayrım yapılmamalıdır. Bu nedenle de yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin açacağı iptal davalarında da aynı pay sahiplerinin açmış olduğu davalarda olduğu gibi basit yargılama usulü uygulanmalıdır.

8. TTK m. 448/2'nin son cümlesi, birden fazla iptal davası açıldığında bu davaların birleştirilerek görüleceğini hüküm altına almıştır. TTK m. 448/2'de iptal

davası bakımından davaların birleştirilmesi zorunlu kılınmıştır. HMK m. 166/4'te davaların birleştirilmesi için bağlantı koşulu aranmıştır. Ancak iptal davası bakımından TTK m. 448/2, davaların birleştirilmesini zorunlu kılarak bu davalar arasında bağlantıyı varsaymıştır.

9. TTK m. 448/2'de birden fazla iptal davasının birleştirilerek görüleceği hüküm altına alınmıştır. Bu madde hükmünün ve davaların birleştirilmesi kurumunun, çelişkili kararlarının ortaya çıkmasının engellenmesi amacı dikkate alındığı zaman aynı karara karşı açılan iptal davalarının birleştirilmesi zorunlu olmalıdır. TTK m. 448/2 hükmü ile iptal davalarının birleştirilmesi zorunlu kılınmış olsa da birleştirme ihtiyacı aynı genel kurul kararına karşı açılmış yokluk/butlan davaları ile iptal davaları bakımından da mevcuttur. Bu nedenle; aynı genel kurula karşı açılmış yokluk/butlan davaları ile iptal davalarının da birleştirilmesi gerekmektedir.

10. TTK'nın 448/2'ye göre; üç aylık hak düşürücü süre sona ermeden duruşmaya başlanamayacaktır. Aynı hükümde birden fazla iptal davası açıldığı taktirde bu davaların birleştirilerek görüleceğini de düzenlemiştir. Kanun koyucunun, bu iki usulü kuralı aynı madde içerisinde düzenlemesi birbirleriyle bağlantılı kurumlar olmasından kaynaklanmaktadır. Kanun metninde yer alan "duruşmaya başlanamaz" ifadesinden tahkikat duruşmasının anlaşılması gerekmektedir.

Çalışmamızın "Hüküm, Kanun Yolları ve Geçici Hukuki Koruma" başlıklı üçüncü bölümünden çıkan sonuçlar şu şekildedir:

1. İptale konu söz konusu genel kurul kararı hakkında TTK m. 449 uyarınca yürütülmesinin geri bırakılması kararı verilmediyse; davanın kabulüne ilişkin karar kesinleşene kadar, iptale konu karar sanki geçerli bir genel kurul kararıymış gibi bütün hüküm ve sonuçlarını doğurmaya devam edecektir.

2. HMK m. 303/3'e göre; kesin hüküm ancak davanın tarafları ile onların külli halefleri hakkında geçerli olur. Ancak *"Kararın etkisi"* başlıklı TTK'nın 450. maddesinin birinci cümlesine göre; mahkemece, genel kurul kararının iptaline ilişkin bir karar verilirse, bu karar kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade edecektir.

3. HMK m. 108/3'e göre kanunda aksi belirtilmedikçe inşai hükümleri geçmişe etkili olmaz. İptal davası sonucu verilecek karar da bir inşai hüküm olduğu için bu kararın aslında geçmişe etkili olmayacağını söylemek gerekir. Ancak hem öğretide

hem yargı kararlarında, iptal edilen kararın, kararın alındığı tarihten itibaren geçersiz olacağı yani iptal kararların geçmişe etkili olacağı kabul edilmektedir.

4. Genel kurul kararı, kanunda sayılan iptal sebeplerinden biri ile sakatsa bu durumda mahkeme tarafından sadece kararın iptaline yönelik bir karar verilmesi gerekmektedir. Mahkeme, genel kurulun yerine geçerek kendince doğru olduğunu düşündüğü yeni bir karara hükmetmemelidir.

5. TTK ve TBK'da bir kararın kısmen iptal edilebilirliğine ve bunun dava edilebilmesine ilişkin bir imkan açıkça öngörülmemiştir. Ancak TTK'da sayılan iptal sebeplerinden birine kısmen aykırı olan genel kurul kararının, aykırılık oluşturan kısmının iptali; diğer kısımlarının ise hüküm ifade etmeye devam etmesinin talep edilebilmesine hukuken bir engel bulunmamaktadır.

6. TTK m. 450'ye göre; iptale dair mahkeme kararı, derhal ticaret siciline tescil edilir ve internet sitesine konulur. Bu tescil ve ilan, yönetim kurulu tarafından yapılacaktır. Kanunda iptale dair kararın, tescil ve ilanı düzenlendiği için bu hükmün mefhumu muhalifinden, iptal talebinin reddi kararının tescil ve internet sitesine koyulması zorunluluğu bulunmadığı anlaşılmaktadır. TTK m. 450/1 açıkça iptale dair mahkeme kararının tescil edileceğini öngörmüş ve bu kararlar arasında tescile tabi olup olmaması hususunda bir ayrım yapmamıştır. Bu nedenle iptal kararlarının tümü ayrım yapılmaksızın tescil edilmelidir.

7. İptal talebinin reddi kararı, TTK m. 450 kapsamına girmemektedir. Bu nedenle de bu kararlar hakkında genel usul kuralı olan HMK m. 303/3 uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla ret kararı yalnız davanın tarafları ve külli halefleri bakımından bağlayıcı niteliğe sahip olacaktır. Söz konusu bu ret kararı, inşai hüküm niteliğinde olmayıp, tespit hükmü niteliğindedir.

8. Kanunumuzda, teyit kurumu ile ilgili pozitif bir düzenleme yer almasa da özellikle Alman hukukunda yer alan pozitif düzenleme ve teyit kurumunun, hukuki güvenliğe hizmet ettiği gerekçeleriyle bizim hukukumuz açısından da uygulanabilir nitelikte olduğu kabul edilmelidir.

9. Kanunumuzda, genel kurulun, kendi almış olduğu kararı yine kendi iradesi ile geçmişe etkili olarak ortadan kaldırabilmesi hususunda olumlu veya olumsuz bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak öğretide haklı olarak karar alma yetkisinin,

kanuni bir engel bulunmadığı taktirde kural olarak bu kararı geri alma yetkisini de barındırdığı söylenmektedir.

10. İptal davalarında, anonim ortaklığın davayı kabul edip edemeyeceği veya davacı ile davalı anonim ortaklığın aralarında bir sulh sözleşmesi yapıp yapamayacağı bir sorun teşkil etmektedir. İptal davası, iki tarafın iradesine tabi bir uyuşmazlık değildir. Bu nedenle de iptal davaları bakımından, kabul ve sulhun mümkün olamayacağı belirtilmelidir.

11. HMK m. 307'de düzenlenen feragat, davacının talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir ve kayıtsız ve şartsız olması haricinde herhangi bir şarta tabi değildir. İptal davası açısından da HMK m. 307 vd.da belirtilen hususlar dışında bir özellik arz etmemektedir. Bu nedenle iptal davası açan pay sahibi, yönetim kurulu veya yönetim kurulu üyesi, iptal davasından feragat edebilir.

12. İlk derece mahkemeleri tarafından verilen nihai kararlara karşı başvurulacak ilk kanun yolu, istinaf kanun yoludur (HMK m. 341/1). Bu nedenle taraflar, anonim ortaklık genel kurul kararının iptali davasında, ilk derece mahkemesi tarafından verilen hükme karşı, HMK m. 341 ila 360. maddeleri arasında düzenlenen istinaf yoluna başvurabilirler. Genel kurul kararlarının iptali davasında, istinaf mahkemelerince verilen nihai kararlara karşı temyiz yoluna da başvurulabilir. Olağan kanun yollarının tüketilmesiyle kesinleşmiş bir davaya yeniden bakılamaz. Ancak bunun en önemli istisnasını yargılamanın iadesi oluşturmaktadır (HMK m. 374-381). Davacı veya davalı anonim şirket tarafından, kesinleşmiş bulunan iptal kararı hakkında HMK m. 374 vd.'da düzenlenen yargılamanın iadesi yoluna da başvurulabilir.

13. TTK'nın 449. maddesi, iptal davaları bakımından yürütülmesinin durdurulması kararını düzenlemiştir. TTK m. 449'da düzenlenen ve hukuki niteliği bakımından bir geçici hukuki koruma olan yürütmenin geri bırakılması, geçici hukuki koruma türlerinden biri olan ihtiyati tedbirin özel bir biçimde hüküm altına alınmasından ibarettir. Ancak TTK m. 449'da yer alan düzenleme, HMK'da düzenlenen geçici hukuki koruma düzenlemelerinden ve özellikle ihtiyati tedbir kurumundan iki noktada ayrılmaktadır. Bunlar; derdest bir dava olmadan yürütmenin durdurulması talebinde bulunulamayacağı ve yönetim kurulu üyelerinden görüş alınması zorunluluğudur. TTK m. 449, HMK m. 389 vd. yer alan ihtiyati tedbir düzenlemesine göre daha özel bir düzenleme olduğu için öncelikle TTK m. 449'un

uygulanması gerekmektedir. TTK m. 449'da hüküm bulunmayan hallerde ise HMK m. 389 vd. hükümlerin uygulanması gerekmektedir. TTK m. 449'a göre alınan bir yürütmenin durdurulması kararına karşı itiraz yoluna gidilmek isteniyorsa HMK m. 394'ün uygulanması gerekmektedir.

14. TTK m. 451, genel kurul kararına karşı kötüniyetle iptal davası açılması ihtimalinde bunun yaptırımını hüküm altına almıştır. TTK m. 451'in uygulanabilmesi için; öncelikle açılan iptal davasının reddedilmiş olması gerekir. Dava reddedildikten sonra bir tazminat talebinde bulunulmuş olmalı; zararın ortaya çıktığının ve illiyet bağının da kanıtlanmış olması gerekmektedir. Bu kötüniyet, davanın kazanılamayacağını bildiği halde sırf ortaklığa zarar vermek için dava açılması veya şirketçe kabul edilmeyen kişisel ve bencil isteklerin şirketçe kabul edilmesini sağlamak amacıyla bir baskı aracı olarak kullanılması şeklinde karşımıza çıkabilir.

KAYNAKÇA

Akipek, Jale, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, **Eşya Hukuku**, 2. Baskı, Beta, İstanbul, 2018

Aksoy, Pınar Çağlayan. **Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları Çerçevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini**, On İki Levha, İstanbul, 2016

Algan, Doğukan. **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararının Yürütmesinin (Tedbiren) Geri Bırakılması (TTK m. 449)**, İstanbul 2019

Alhan, Acem Süleyman. **Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2018

Altaş, Soner. **Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler**, 10, Bası, Seçkin, Ankara, 2021

Antalya, O. Gökhan. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I**, Legal, İstanbul, 2015, (C. I)

Antalya, O. Gökhan. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt II**, Legal, İstanbul, 2015, (C. II)

Arslan, Ramazan, Ejder Yılmaz ve Sema Taşpınar Ayvaz, **Medeni Usul Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin, Ankara, 2017

Arslanlı, Halil. **Anonim Şirketler, II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, İstanbul, 1960

Atalı, Murat, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, **Medeni Usul Hukuku**, 3. Bası, Yetkin, Ankara, 2020

Atik, Ebru Tüzemen. "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde 'Muhalefetin Tutanağa Geçirtilmesi' Koşulu ve Özellikle 'Peşinen Muhalefet'in Geçerliliği Sorunu", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 12, Sayı: 1, Haziran 2022, ss. 1006-1046

Ayoğlu, Tolga. **Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim**, İstanbul, 2018

Bahtiyar, Mehmet. **Anonim Ortaklık Anasözleşmesi**, Beta, İstanbul, 2001, (Anasözleşme)

Bahtiyar, Mehmet. **Ortaklıklar Hukuku**, 15. Bası, Beta, İstanbul, 2021 (Ortaklıklar)

Bilgetekin, Emine. **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptalinde Davacı Sıfatı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019

Bilgili, Abbas. "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Davacılık Sıfatı", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 89, Sayı: 6, Kasım 2015, ss. 54-65

Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Basım, Dora, Bursa 2013

Bozkurt, Tamer. **Şirketler Hukuku**, 9. Bası, Legal, Ankara, 2018

Börü, Levent, İlker Koçyiğit, **Ticari Dava**, Turhan, Ankara, 2013

Budak, Ali Cem ve Varol Karaaslan, **Medeni Usul Hukuku**, 5. Bası, Filiz, İstanbul, 2021

Bulut, Uğur. **Medeni Usul Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)**, Adalet, Ankara, 2017

Büyük, Elif Irmak. **Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm**, On İki Levha, İstanbul, 2021

Çamoğlu, Ersin. "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1, Ocak 2006, ss. 233-240 (Teminat)

Çamoğlu, Ersin. "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararının İptalinde Etki Kuralı", **Yaklaşım Dergisi**, Yıl 22, Sayı. 260, s. 217-223 (Etki)

Çamurcu, Emin. **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptaline Bağlanan Hukuki Sonuçlar** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020

Domaniç, Hayri. **Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II**, İstanbul, 1988

Eren, Fikret. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 25. Bası, Ankara, 2020

Ergün, Mevci. **Anonim Şirketler Hukuku,** Yetkin, Ankara, 2021

Eriş, Gönen. **Açıklamalı-İçtihatlı Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, Seçkin, Ankara, 1995

Ermenek, İbrahim. **Medeni Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması**, Yetkin, Ankara, 2014

Ertaş, Şeref. **Eşya Hukuku**, 11. Baskı, Meta, İzmir, 2014

Gül, Mehmet Akif. **Medeni Usûl Hukukunda Dava Değeri**, On İki Levha, İstanbul, 2022

Gürsoy, Kemal T., Fikret Eren ve Erol Cansel, **Türk Eşya Hukuku**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1984

İmregün, Oğuz. **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, Yasa, 1989, İstanbul

Karadoğan, Fırat. **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2016

Karahan, Sami. “Kâr Dağıtımına İlişkin Genel Kurul Kararını İptal Eden Mahkeme, Kârın Dağıtılmasına Karar Verebilir Mi?” **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, Yıl: 2013 ss. 19-32

Karasu, Rauf. **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin, Ankara, 2015

Kayıklık, Abdurrahman. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü İhtilaflarında Tahkim”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 36, Sayı: 4, 2020, ss. 133-176

Kendigelen, Abuzer. “İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliğinin Cüzi Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi”, **Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80.Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 2001, (Payların Devri)

Kendigelen, Abuzer. **Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı**, İstanbul, 1994, (İntifa)

Kırca, İsmail. “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi - Özen Borcu”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 22, Sayı: 3, Haziran 2004, ss. 85-96 (Takdir Yetkisi)

Kırca, İsmail. “Türk Ticaret Kanunu’nun Genel Kurul Kararlarının İptali Sebepleri ile İptal Davası Açabilecek Kişilere İlişkin Hükümleri Hakkında Bazı Değerlendirmeler”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 31, Sayı: 4, Aralık 2015, Sayfa: 5-11, (İptal Sebepleri)

Kırca, İsmail. **Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 3. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2022 (Hükümsüzlük)

Korkut, Ömer. **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı (6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre)**, Karahan Yayınları, Adana 2012

Kuru, Baki ve Ali Cem Budak, **Tespit Davaları**, 2. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2010

Kuru, Baki, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 24. Baskı, Yetkin, Ankara, 2013

Kuru, Baki. "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat Gösterme Dava Şartı mıdır?", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 4, Aralık 1980, ss. 951-964 (Teminat)

Kuru, Baki. **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku**, Legal, Ankara, 2016, (HMK)

Moroğlu, Erdoğan ve Abuzer Kendigelen, **İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul 2014

Moroğlu, Erdoğan. **6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Bası, İstanbul, 2016, (Değerlendirme)

Moroğlu, Erdoğan. **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 9. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020 (Hükümsüzlük)

Nomer, Haluk N. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Bası, Beta, İstanbul, 2015

Nomer, Haluk Nami. **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, Beta, İstanbul, 2008

Oğuzman, M. Kemal ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-II**, 13. Bası, Vedat, İstanbul, 2017

Oğuzman, M. Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, **Eşya Hukuku**, 20. Bası, Filiz, İstanbul, 2017

Okçuoğlu, Yavuz. "Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi (TTK. 381/1 ve Koop. K. 53/1)" **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**, C. 2, Ankara, 1985, ss. 269-282

Önen, Ergun. **İnşai Dava**, Ankara, 1981

Pehlivanoğlu, Murat Can. "Karşılaştırmalı Hukukta Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarında Gösterilecek Teminat Kapsamında "Şirketin Muhtemel Zararları" Kavramı", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 32, Sayı: 146, 2020, ss. 219-246

Pekcanıtez, Hakan ve Nedim Meriç, **Medeni Usul Hukukunda Fer'i Müdahale**, 2. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020

Pekcanıtez, Hakan, Hülya Taş Korkmaz, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Pekcanıtez **Usûl - Medenî Usûl Hukuku,** C.I, 15. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2017

Pekcanıtez, Hakan, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 8. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020

Pekcanıtez, Hakan. "Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1-4, 1987, ss. 439-495

Polat, Burak. "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarına Karşı Açılan İptal Davası Sırasında Pay Devrinin Davacılık Sıfatına Etkisi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 12, Sayı: 45 (Ocak 2021), ss. 399-416

Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu (Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku I**, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014

Pulaşlı, Hasan. **Şirketler Hukuku Şerhi**, 4. Bası, Adalet, Ankara, 2022,

Saka, Zafer. **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, İstanbul, 2004

Sirmen, A. Lale. **Eşya Hukuku**, 5. Baskı, Yetkin, Ankara, 2017

Şener, Oruç Hami. **Ortaklıklar Hukuku**, 4. Bası, Ankara, 2019 (Ortaklıklar)

Şener, Oruç Hami. **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku**, Ankara, 2017 (Limited)

Şener, Oruç Hami. **Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi**, 2. Bası, Ankara, 2020, (Değerlendirme)

Tanrıver, Süha. **Medenî Usûl Hukuku**, **C. I**, 3. Bası, Ankara, 2020, (C. I)

Tanrıver, Süha. **Medenî Usûl Hukuku C II**, 3. Bası, Ankara, 2021, (C. II)

Tekinalp, Ünal. "Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminata İlişkin Bazı Sorunlar", **İktisat ve Maliye Dergisi**, Cilt: 27, Sayı: 7, ss. 253-257 (Teminat)

Tekinalp, Ünal. "İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açabilip Açamayacakları Sorunu", **İktisat ve Maliye Dergisi**, Cilt. 23, Sayı. 4, ss. 165-168, (İbra)

Tekinalp, Ünal. "Olumlu veya Çekimser Oy Kullanan Pay Sahibi İptal Davası Açabilir mi?", **İktisat ve Maliye Dergisi**, Cilt. 29, Sayı. 7, ss. 278-280 (İptal)

Tekinalp, Ünal. **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Bası, İstanbul, 2015, (Sermaye)

Teoman, Ömer. "Anonim Ortaklıkta İptal Edilebilir Genel Kurul Kararının Doğrulanması"**, Tüm Makalelerim (1971-2001)**, C. I-II, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul 2012 (Teyit)

Teoman, Ömer. “Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu”**, Tüm Makalelerim (1971-2001**), C. I-II, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul 2012 (İntifa), ss. 363-375

Teoman, Ömer. “Limited Ortaklıklar Açısından TK. m. 381, f. 3’deki Üç Aylık Sürenin Buyurucu Niteliği”**, Tüm Makalelerim (1971-2001**), C. I-II, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul 2012 (Süre)

Türk, Mehmet Cemil. **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2018

Umar, Bilge. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2. Baskı, Yetkin, Ankara, 2014

Yanlı, Veliye. “Muhalefetin Tutanağa Geçirtilmesi ve Bu İşlemin Zamanı Sorunu - Genel Kurul Kararının İptali Davası Bağlamında-”, **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2021, Cilt: XXXVII, Sayı: 2, ss. 5-36

Yıldırım, Ali Haydar. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları ve Özellikle Muhalefet Şerhi”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 2, Yıl: 2016, ss. 383-430

Yıldız, Şükrü. **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989

Yılmaz, Ejder. “Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Dava Çeşitleri”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı 80, Yıl 2012, ss. 83-104 (Dava Çeşitleri),

Yılmaz, Ejder. **HMK Şerhi Cilt I**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C.I),

Yılmaz, Ejder. **HMK Şerhi Cilt II**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C.II),

Yılmaz, Ejder. **HMK Şerhi C. III**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C. III)

Yılmaz, Ejder. **HMK Şerhi Cilt IV**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, (C.IV)

Yiğit, İlhan. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar)** 20 Ekim 2017, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018